

Henki-Fennia

Vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa
koskeva kertomus 2016

Sisällys

Yhteenveto	1
Liiketoiminta ja tuloksellisuus	
Liiketoiminta	4
Vakuutustoiminnan tuloksellisuus	5
Sijoitustoiminnan tuloksellisuus	7
Muiden toimien tuloksellisuus	9
Muut tiedot	10
Hallintojärjestelmä	
Yleistiedot hallintojärjestelmästä	11
Sopivuudelle ja luotettavuudelle asetettavat vaatimukset	13
Riskienhallintajärjestelmä mukaan luettuna riski- ja vakavaraisuusarvio	14
Sisäinen valvontajärjestelmä	19
Sisäisen tarkastuksen toiminto	21
Aktuaaritoiminto	22
Ulkoistaminen	23
Muut tiedot	24
Riskiprofiili	25
Vakuutusriski	27
Markkinariski	31
Luottoriski	42
Likviditeettiriski	43
Operatiivinen riski	45
Muut olennaiset riskit	47
Muut tiedot	49
Arvostus vakavaraisuustarkoituksiin	
Varat	50
Vakuutustekninen vastuovelka	53
Muut velat	55
Vaihtoehtoiset arvostusmenetelmät	56
Muut tiedot	57
Pääomanhallinta	
Oma varallisuus	58
Vakavaraisuuspääomavaatimus ja vähimmäispääomavaatimus	61
Duraatiopohjaisen osakeriskialaosion käyttö vakavaraisuuspääomavaatimuksen laskemisessa	62
Standardikaavan ja käytetyn sisäisen mallin väliset erot	63
Vähimmäispääomavaatimuksen ja vakavaraisuuspääomavaatimuksen täyttämättä jättäminen	64
Muut tiedot	65
Liitteet	66

Yhteenveto

Vakavaraisuussäätelyn mukainen Vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskeva kertomus kuvaa Henki-Fennian vuoden 2016 liiketoimintaa, tuloksellisuutta, hallintojärjestelmää, riskiprofiilia, arvostusta vakavaraisuustarkoituksiin sekä pääomanhallintaa.

Liiketoiminta ja tuloksellisuus

Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia, josta tässä kertomuksessa käytetään nimitystä Henki-Fennia, on Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian omistama henkivakuutusyhtiö. Liiketoiminnassaan Henki-Fennia harjoittaa vakuutustoimintaa sekä sijoitustoimintaa.

Raportointikaudella yhtiön ensivakuutuksen maksutulo oli 207,1 miljoonaa euroa (199,8 milj. euroa). Sijoitussidonnaisten vakuutusten maksujen osuus kokonaismaksutulosta oli 79,7 prosenttia (79,2 %). Maksettujen korvausten määrä oli 90,7 miljoonaa euroa (83,2 milj. euroa). Yhtiön riskiliikkeen tulos oli 9,0 miljoonaa euroa. Yhtiön liikekulut olivat 14,0 miljoonaa euroa (13,5 milj. euroa). Liikekustannussuhteeksi muodostui 94,8 prosenttia (100,8 %), kun otetaan mukaan sijoitussidonnaisen vakuutuksen sijoituskohteina olevien rahastojen palkkiotulot.

Henki-Fennia maksoi vuonna 2016 asiakashyvytyksiä asiakkaille 2,4 miljoonaa euroa.

Raportointikauden päättyessä Henki-Fennian sijoitusomaisuus oli 755,9 miljoonaa euroa. Vuonna 2016 sijoitusten nettotuotto käyvin arvoon oli 30,5 miljoonaa euroa (34,7 milj. euroa) ja tuotto sitoutuneelle pääomalle 4,3 prosenttia (5,0 %).

Koko vuoden vallinnut alhainen korkotasolaski merkittävästi sijoitustoiminnan tuottoa, koska valtaosa Henki-Fennian sijoitusallokaatiosta koostuu korkosijoituksista. Allokaatio on muuttunut aiempaa korkopainotteisemmaksi ja alhaisempi riskinotto on laskenut yhtiön sijoitussalkun tuotto-odotusta sekä raportointikauden tuottoa. Osakemarkkinoiden nousun ansiosta osakesalkun tuotto kääntyi loppuvuonna positiiviseksi ja paransi yhtiön kokonaissijoitustulosta. Kiinteistösijoitukset tuottivat erinomaisesti ja kokonaisuudessaan voidaan sijoitussalkun tuottoa pitää hyvänä korkoympäristö ja sijoitusallokaatio huomioiden.

Hallintojärjestelmä

Henki-Fenniassa ylintä päätösvaltaa käyttää yhtiökokouksen kautta osakkeenomistaja Fennia. Henki-Fennian hallintoelimet ovat hallitus ja toimitusjohtaja. Henki-Fennian hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallituksen apuna toimii Fennian ja Henki-Fennian hallitusten yhteinen tarkastusvaliokunta. Henki-Fennialla on hallituksen nimittämä toimitusjohtaja, joka hallituksen ohjeiden ja määräysten mukaisesti hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa.

Fennia-konsernissa riskienhallinnalla tarkoitetaan koordinoituja strategioita, prosesseja, periaatteita ja toimenpiteitä, joilla konserniin ja konserniyhtiöihin kohdistuvat riskit tunnistetaan, mitataan ja ilmoitetaan sekä niitä seurataan ja hallitaan. Vakavaraisuuden hallinta koostuu strategioista, prosesseista, periaatteista ja toimenpiteistä, joilla määritetään ja ohjataan konserniyhtiöiden ja konsernin riskinkantokykyä, riskinottohalukkuutta ja riskinsietokykyä sekä keskeisten riskien rajoituksia. Yhtiöt noudattavat toiminnassaan konsernitasolla yhteisesti määriteltyä riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan kehikkoa, joka on kuvattu konserniyhtiöiden hallitusten vahvistamissa periaateasiakirjoissa.

Riskien- ja vakavaraisuuden hallintaa koskevien tehtävien valmistelua, ohjaamista, koordinoitua ja tiedon välittämistä varten on perustettu konsernin vakuutusyhtiöiden riskienhallinnan johtoryhmä. Fennia-konsernin hallinto- ja riskienhallintajärjestelmän ohjausmalli rakentuu kolmesta puolustuslinjasta, joilla kullakin on omat tehtävänsä. Hallintojärjestelmän riippumattomat avaintoiminnot eli riskienhallinta-, compliance- ja aktuaaritoiminto on organisoitu tavalla, joka varmistaa niiden toiminnan riippumattomuuden ja riittävän itsenäisyyden. Toiminnot raportoivat koordinoitusti tarkastusvaliokunnalle ja hallitukselle.

Kolmen puolustuslinjan mallissa vastuu riskien- ja vakavaraisuuden hallinnasta jakautuu eri toimijoiden kesken. Riskienhallintatoiminto toimii Fennian hallituksen ja toimitusjohtajan alaisuudessa itsenäisenä yksikkönä ja tuottaa riskienhallintatoiminnon palvelut kaikille konserniyhtiöille. Riskienhallintajärjestelmän keskeisenä tavoitteena on tuottaa näkemyksiä, analyysejä ja arvioita yksittäisten riskien ja näiden yhdistelmien mahdollisesti realisoituvista taloudellisista vaikutuksista lyhyellä ja pitkällä aikavälillä osaksi liiketoiminnan suunnittelua ja strategian toteuttamista.

Oma riski- ja vakavaraisuusarvio ORSA on kunkin konserniyhtiön hallituksen, toimitusjohtajan ja muun toimivan johdon työkalu. Omassa riski- ja vakavaraisuusarviossa tunnistetaan riskit, muodostetaan oma käsitys riskien pääomatarpeista sekä toteutetaan ennusteita ja skenaarioita yhtiön taloudellisesta tulevaisuudesta ja riskien realisoitumisesta mahdollisesti aiheutuvista taloudellisista seurauksista. Oma riski- ja vakavaraisuusarvio on Fennia-konsernissa osa jatkuvaa riskienhallinnan prosessia ja prosessin tuloksena koostetaan vähintään kerran vuodessa yhteenveto. Tämä ORSA-raportti sisältää kokonaiskuvan yhtiön tilanteesta ja tulevaisuuden näkymistä liiketoimintojen, strategisten linjausten, riskien ja vakavaraisuuden osalta.

Henki-Fennian sisäisen valvonnan tavoitteena on varmistaa toiminnan tarkoituksenmukaisuus, tehokkuus, tuloksellisuus, taloudellisen tiedon ja raportoinnin luotettavuus sekä säännösten noudattaminen. Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on seurata ja arvioida konsernin sisäisen valvonnan sekä hallinnon riittävyttä ja tehokkuutta. Sisäinen tarkastus arvioi yhtiön strategian ja tavoitteiden saavuttamista, vakavaraisuuden hallintaprosessin kattavuutta ja luotettavuutta, riskienhallinnan tehokkuutta, resurssien käytön taloudellisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta, lakien ja määräysten sekä sisäisten toimintaperiaatteiden, suunnitelmien ja ohjeiden noudattamista, informaation oikeellisuutta, riittävyttä ja tarkoituksenmukaisuutta sekä omaisuuden turvaamista.

Vakuutusyhtiön vastuullinen vakuutusmatemaatikko vastaa Henki-Fennian aktuaaritoiminnosta ja siitä, että hinnoittelussa ja vakuutusteknisen vastuuvelan laskennassa sovellettavat vakuutusmatemaattiset menetelmät ovat asianmukaiset ja määrittelee vakuutusteknisen vastuuvelan tason. Aktuaaritoiminto hoitaa lakisääteisiä ja muita tehtäviään, joita ovat vastuuvelan laskenta, tariffien asianmukaisuudesta huolehtiminen, vakavaraisuuden tason arvioiminen, liiketoimintaa palveleva raportointi, tuotekehitykseen osallistuminen, vakuutustarjousten tekeminen ja tiedon laadusta huolehtiminen.

Fennia-konsernissa varmistetaan sopivuus- ja luotettavuusarvioinnilla, että konsernin johtamisesta ja keskeisistä toiminnoista vastaavat henkilöt ovat tehtäviinsä sopivia ja luotettavia. Henki-Fenniassa toimintojen ulkoistamiset järjestetään siten, että yhtiö pystyy seuraamaan palveluntuottajien toimintaa ja takaamaan riittävän tiedonsaannin.

Riskiprofiili

Markkinaehtoisessa arvostusmaailmassa riskinotto- eli omien varojen ja velkojen erotus eli omien varojen markkinaehtoinen määrä. Mitä enemmän yhtiöllä on omia varoja, sitä enemmän sillä on riskinkantokykyä ja valinnanvapautta päättää, mitä riskejä se toiminnassaan kantaa. Yhtiön riskinottoa kuvaa kvantitatiivisesta näkökulmasta yhtiön toiminnan vaatima vakavaraisuuspääomavaatimus. Mitä suurempi vakavaraisuuspääomavaatimus, sitä enemmän riskiä yhtiöllä on. Tarkemmin vakavaraisuuspääomavaatimusta tutkimalla voidaan havaita, mistä yhtiön riskit muodostuvat. Analysoimalla omien varojen määrää, vakavaraisuuspääomavaatimusta sekä näiden suhdetta saadaan käsitys yhtiön riskiprofiilista.

Henki-Fennian vakavaraisuuspääomavaatimus ennen vaimentavia eräiä oli raportointikauden päättyessä 161,9 miljoonaa euroa. Tästä markkinariskin osuus oli 110,1 miljoonaa euroa, vastapuoliriskin 13,0 miljoonaa euroa, vakuutusriskin 82,8 miljoonaa euroa ja operatiivisen riskin 3,9 miljoonaa euroa. Vaimentavien erien jälkeen vakavaraisuuspääomavaatimukseksi muodostui 117,4 miljoonaa euroa. Hyväksyttävän oman varallisuuden ollessa 215,9 miljoonaa euroa yhtiön suhteellinen vakavaraisuusasema oli 183,9 prosenttia.

Vakuutustoiminta perustuu vakuutusriskien ottamiseen, riskien hajauttamiseen vakuutus-kannan sisällä ja vakuutusriskien hallintaan. Vakuutusriskin hallinnan tärkeimmät keinot ovat asianmukainen riskien valinta eli vastuunvalinta, hinnoittelu ja vakuutusehdot sekä jälleenvakuutussuojan hankkiminen. Vakuutusriskien hinnoittelussa pyritään riskivastaavuuteen.

Henki-Fenniaan vaikuttavia markkinariskejä eli sellaisia, jotka aiheuttavat varojen ja velkojen markkina-arvojen muutosten aiheuttamia vaikutuksia yhtiön taloudelliseen asemaan, ovat korko-, korkomarginaali- osake-, kiinteistö- ja valuuttakurssiriskit. Markkinariskejä on olennaista tarkastella koko taseen näkökulmasta. Vakavaraisuuslaskennassa taseen molemmat puolet arvostetaan markkinaehtoisesti, joten riskitekijöiden muutokset vaikuttavat samaan aikaan sekä varoihin että velkoihin.

Markkinariskitekijöiden muutokset vaikuttavat yhtiön vakavaraisuuteen kahta kautta: omien varojen sekä vakavaraisuuspääomavaatimuksen muutoksena. Markkinariskien toteutuessa yhtiön omat varat pienenevät, mikä heikentää yhtiön vakavaraisuusasemaa. Muutokset varoissa ja veloissa vaikuttavat myös useimmiten yhtiön vakavaraisuuspääomavaatimukseen.

Henki-Fennian yleinen riskinottohalukkuus, riskinsietokyky sekä liiketoimintatavoitteet ohjaavat yhtiön sijoitustoimintaa ja luovat sijoitustoiminnalle reunaehdot. Sijoitustoiminnassa ja markkinariskien hallinnassa pyritään saavuttamaan yhtiön asettamat liiketoimintatavoitteet yhtiön vakavaraisuustavoitteita vaarantamatta. Markkinariskien hallinnan kulmakivet ovat sijoitusten riittävä hajautus ja varovaisuusperiaate sekä riskien vähentämistekniikat. Markkinariskien altistumia ja niiden vaikutuksia mitataan omaisuuslajiallokaation, herkkyyksianalyysin sekä kunkin markkinariskin aiheuttaman vakavaraisuuspääomavaatimuksen avulla.

Hajautushyödyt huomioiden markkinariskien vaikutus kokonaisuuteen eli kontribuutio kokonaispääomavaateeseen oli 57,7 prosenttia. Kontribuutio on tippunut 13,5 prosenttiyksikköä verrattuna vuoden takaiseen tilanteeseen pääosin sijoitusriskin pienentämisen vaikutuksesta. Markkinariskien sisällä taas osakeriskin kontribuutio markkinariskien vakavaraisuuspääomavaatimukseen oli suurin, 57,9 prosenttia. Sen osuus markkinariskien vakavaraisuuspääomavaatimuksesta on suurempi kuin osakesalkun osuus sijoitusvarallisuuden allokaatiosta.

Vaikka markkinariskien vakavaraisuuspääomavaatimusta on laskettu merkittävästi vuoden aikana, ovat riskien keskinäiset suhteet pysyneet melko muuttumattomina. Selvimmin kontribuutiota kokonaistilanteeseen on vähennetty valuuttariskissä, jossa valuuttajohdannaisten uusimisolettamakäsittely, jolloin sopimus korvataan aina uudella samankaltaisella sopimuksella sen erääntyessä, on laskenut riskin vakavaraisuuspääomavaatimusta.

Markkinariskien vaikutusta yhtiön vakavaraisuuteen kuvataan herkkyyksanalyysien avulla. Herkkyyksanalyysillä saadaan hyvä arvio siitä, miten eri markkinariskikenaariot vaikuttavat yhtiön vakavaraisuusasemaan. Herkkyykslaskelmat on tehty riskialueittain. Vakavaraisuus ja skenaarioiden aiheuttama vaikutus yhtiön taloudelliseen asemaan ovat edelliseen vuoteen verrattuna parantuneet. Vakavaraisuus on kasvanut ennen kaikkea vakavaraisuuspääomavaatimuksen pienenemisen vaikutuksesta.

Arvostus vakavaraisuustarkoituksiin

Tilinpäätöksessä yhtiön varat arvostetaan pääosin hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisinä. Vakavaraisuuslaskennassa varat arvostetaan käypään arvoon. Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset arvostetaan sekä tilinpäätöksessä että vakavaraisuuslaskennassa käypään arvoon. Vakavaraisuuslaskennassa ja tilinpäätöksen laadinnassa käytettävien arvostusmenetelmien välillä ei ole olennaisia eroja lukuun ottamatta seuraavia omistuksia. Tilinpäätöksessä aineettomat ja aineelliset hyödykkeet esitetään suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä. Vakavaraisuuslaskennassa liikearvo ja muut pitkävaikutteiset menot eivät sisällyt taseen varoihin.

Tilinpäätöshetken mukainen vakavaraisuuslaskentatekniikalla määritetty vakuutusteknisen vastuuvelan määrä oli 1 437,9 miljoonaa euroa. Tästä parhaan estimaatin osuus oli 1 390,9 miljoonaa euroa ja riskimarginaalin 47,1 miljoonaa euroa. Kuolevuuden ja työkyvyttömyyden osalta yhtiön käyttämät oletukset perustuvat vakuutuslalla tehtyihin tutkimuksiin ja analyyseihin. Muilta osin vastuuvelan laskennassa käytetyt oletukset perustuvat yhtiön oman vakuutuskannan käyttäytymishistoriaan ja nykyiseen vakuutusten hoitotapaan. Markkinaehtoinen vastuuvelka lasketaan vakuutus sopimuksittain. Henki-Fennian vastuuvelkaa määritettäessä ei ole käytetty vastaavuuskorjausta, volatilitteettikorjausta eikä siirtymäsäännöksiä.

Pääomanhallinta

Oman varallisuuden hallinnan tavoitteena on varmistaa oman varallisuuden riittävyys sääntelyn edellyttämän vakavaraisuuspääomavaatimuksen ja riittävän suuruisen ylitteen kattamiseen kaikkina hetkinä sekä allokoita pääomat keskeisille riskialueille riski-tuottosuhteeltaan tehokkaasti. Tarvittava oman varallisuuden vähimmäistaso määrittää oman varallisuuden vähimmäismäärän, jolla yhtiö suurella todennäköisyydellä pystyy täyttämään vakuutettujen etuja koskevat velvoitteensa. Tämä oman varallisuuden määrä määräytyy suurempana vakavaraisuussääntelyn edellyttämästä vakavaraisuuspääomavaatimuksesta ja yhtiön oman riskikäsityksen mukaisesti määritellystä vakavaraisuuspääomavaatimuksesta.

Ennalta-arvaamattomia stressitekijöitä varten Henki-Fennia määrittää halutun suuruisen pääomapuskurin tarvittavan oman varallisuuden vähimmäismäärän päälle. Pääomapuskurin tarkoituksena on antaa yhtiölle aikaa sopeuttaa riskiasemaansa äkillisten ja yllättävien tilanteiden realisoiduttua eli mukauttaa riski-tuottoasemaansa ja vakavaraisuusasemansa harkitusti uutta toimintatilannetta vastaavalle tasolle. Vuosittain tehtävässä riskinotto suunnitelmassa määritetään yhtiön riskinottohalukkuus ja riskinsietokyky sekä allokoidaan riskillinen pääoma kokonaisuudelle ja yksittäisille riskeille.

Henki-Fennian vakavaraisuuspääomavaatimus raportointikauden lopussa oli 117,4 miljoonaa euroa ja vähimmäispääomavaatimus 29,4 miljoonaa euroa. Yhtiö ei käytä sisäistä mallia, yhtiökohtaisia parametreja, yksinkertaistettua laskentaa eikä duraatioon perustuvaa osakeriskin alaosiota vakavaraisuuspääomavaatimuksen laskemiseen. Yhtiö ei ole raportointikaudella alittanut sääntelyn edellyttämää vakavaraisuus- tai vähimmäispääomavaatimustaan.

■ Liiketoiminta

Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia on perustettu 1.10.1998. Henki-Fennia on Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian kokonaan omistama tytäryhtiö.

Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia on erikoistunut vapaaehtoiisiin henki-, eläke- ja säästövakuutuksiin sekä vakuutukselliseen varainhoitoon. Yhtiö tarjoaa asiakkailleen vakuutuksia pysyvän työkyvyttömyyden ja kuoleman varalle, vapaaehtoisia yksilöllisiä ja ryhmäeläkevakuutuksia, säästöhenkivakuutuksia sekä kapitalisaatiosopimuksia. Henki-Fennian asiakkaina on yrityksiä ja muita yhteisöjä, yrittäjiä ja yksityishenkilöitä. Henki-Fennialla on laaja kumppaniverkosto, jonka kanssa se tekee tiivistä yhteistyötä asiakkaiden hyväksi.

Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fenniaan kuuluvat yhtiön kokonaan omistama Fennia Varainhoito Oy ja lisäksi kaksitoista kiinteistöyhtiötä.

Yhtiön toimintaa valvoo Finanssivalvonta (FIVA), Snellmaninkatu 6, PL103, 00101 Helsinki.

Yhtiön tilintarkastuksesta vastaa tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab ja vastuullisena tarkastajana toimii Petri Kettunen. KPMG Oy Ab, Töölönlahdenkatu 3 A, PL1037, 00101 Helsinki.

Vakuustoitiminnan tuloksellisuus

Henki-Fennian ensivakuutuksen maksutulo vuonna 2016 oli 207,1 miljoonaa euroa (199,8 milj. euroa). Maksutulo jakautui vakuutuslajeittain seuraavasti:

Maksutulo (milj. euroa)	2016	2015
Säästövakuutus	132,5	126,9
Kapitalisaatiosopimus	18,6	21,0
Yksilöllinen eläkevakuutus	10,9	12,3
Ryhmäeläkevakuutus	25,9	22,2
Riskihenkivakuutus	13,8	12,4
Työntekijäin ryhmähenkivakuutus	5,3	5,1
Yhteensä	207,1	199,8

Jälleenvakuuttajien osuus kokonaismaksutulosta oli 1,2 miljoonaa euroa.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten maksujen osuus kokonaismaksutulosta oli 79,7 prosenttia (79,2 %).

Maksettujen korvausten määrä oli 90,7 miljoonaa euroa (83,2 milj. euroa), joka jakautui seuraavasti:

Maksetut korvaukset (milj. euroa)	2016	2015
Säästösummien takaisinmaksut	6,4	3,4
Eläkkeet	34,6	33,7
Takaisinostot	40,4	30,6
Kuolemantapaussummat	4,4	11,1
Pysyvän työkyvyttömyyden korvaukset	0,7	0,4
Muut	4,1	4,0
Yhteensä	90,7	83,2

Jälleenvakuuttajan osuus maksetuista korvauksista oli 0,4 miljoonaa euroa.

Yhtiön riskiliikkeen tulos oli 9,0 miljoonaa euroa. Riskiliikkeen tulos muodostuu pääasiassa riskihenkivakuutuksen (mukaan lukien työntekijäin ryhmähenkivakuutus) maksuihin sisältyvän riskiosan ja kuolemantapausten sekä pysyvän työkyvyttömyyden perusteella maksettujen riskihenkivakuutuskorvausten erotuksesta.

Yhtiön liikekulut olivat 14,0 miljoonaa euroa (13,5 milj. euroa). Liikekustannussuhde oli 94,8 prosenttia (100,8 %), kun otetaan mukaan sijoitussidonnaisen vakuutuksen sijoituskohteina olevien rahastojen palkkiotuotot.

Yhtiön korkoliikkeen tulokseen sidottujen vakuutussäästöjen laskuperustekorko on välillä 0–4,5 prosenttia. Uusissa vakuutuksissa laskuperustekorko on 0–1 prosenttia. Vuoden 2016 sijoitustoiminnan tulos oli kohtuullinen. Tilivuoden korkoliikkeen tuloksesta siirrettiin korkotäydennysvastuuseen 20,0 miljoonaa euroa käytettäväksi tulevana vuosina niiden eläke- ja säästövakuutusten laskuperustekorron kustantamiseen, joissa laskuperustekorko on korkea (2–4,5 prosenttia). Yhtiö on tehnyt vastaavia täydennyksiä myös aiemmissa tilinpäätöksissä. Korkotäydennysvastuu 31.12.2016 oli 136,0 miljoonaa euroa. Korkotäydennysvastuun purulle on laadittu vähimmäispurkusuunnitelma. Vuonna 2016 korkotäydennysvastuuta purettiin suunnitelman mukaisesti. Tehtyjen korkotäydennysten ansiosta vuotuinen sijoitustoiminnalle tuleva vähimmäistuottovaade on 1,0 prosenttia.

Henki-Fennia maksoi asiakashyvityksiä riskihenkivakuutuksille ja niille säästömuotoisille vakuutuksille, joissa laskuperustekorko on matala. Myönnetyt asiakashyvitykset olivat 2,4 miljoonaa euroa, joista 0,4 miljoonaa euroa rahoitettiin aikaisemmin muodostunutta lisätujen vastuuta käyttämällä. Riskitön korko on pysynyt alhaalla sekä lyhyiden korkojen että pitkien valtionlainten osalta vuodesta 2009 alkaen. Henki-Fennian hyvittävä kokonaiskorko on ylittänyt selvästi vastaavan sijoitusajan riskittömän koron vuosina 2009–2016. Lisätujen jakamisessa on otettu huomioon paitsi sopimuksen laskuperustekorko, myös vakuutuksen kesto ja takaisinosto-oikeus. Tästä johtuen eläkevakuutuksille hyvittävä kokonaiskorko on ollut korkeampi kuin säästövakuutuksille hyvittävä korko.

Sijoitustoiminnan tuloksellisuus

Henki-Fennian sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoon oli 30,5 miljoonaa euroa (34,7 milj. euroa). Tuotto sitoutuneelle pääomalle oli 4,3 prosenttia (5,0 %). Henki-Fennian sijoitusomaisuus käyvin arvoon oli 755,9 miljoonaa euroa (749,3 milj. euroa).

Sijoitusomaisuuden allokatio käyvin arvoon (milj. euroa)	31.12.2016	%-osuus	31.12.2015	%-osuus
Korkosijoitukset	525,0	69,5 %	447,0	59,7 %
Osakesijoitukset	111,3	14,7 %	134,5	17,9 %
Kiinteistösijoitukset	112,4	14,9 %	161,3	21,5 %
Muut sijoitukset	7,2	0,9 %	6,5	0,9 %
Yhteensä	755,9	100,0 %	749,3	100,0 %

Sijoitusallokatio ja tässä esitetyt tuottoluvut heijastavat oheisen taulukon allokatiojakoa, eivätkä näin ollen ole suoraan verrannollisia vakavaraisuussäätelyn markkinariskimoduulin jaotteluun.

Sijoitustoiminnan tuottoihin vaikuttivat erityisesti seuraavat tekijät: riskitason lasku, joka aloitettiin jo vuoden 2015 aikana, koko vuoden vallinnut alhainen korkotaso sekä vuoden jälkimmäisellä puoliskolla tapahtunut osakemarkkinoiden nousu.

Allokatio on muuttunut uuden vakavaraisuussäätelyn myötä korkopainotteisemmaksi ja tämä on pienentänyt yhtiön osake- ja kiinteistösijoitusten allokatiota. Alhaisempi riskinotto sijoitusallokatiossa on puolestaan laskenut yhtiön sijoitussalkun tuotto-odotusta sekä raportointikauden tuottoa. Alhaisen korkotason takia koko korkosalkun tuotto jäi alhaiseksi. Koska sijoitusallokatio on korkopainotteinen, vaikutti tämä myös koko sijoitussalkun tuottoon. Osakemarkkinoiden nousun ansiosta osakesalkun tuotto nousi loppuvuonna positiiviseksi ja paransi yhtiön kokonaissijoitustulosta. Koska tämän lisäksi myös kiinteistösijoitukset tuottivat poikkeuksellisen hyvin, voidaan sijoitussalkun tuottoa pitää hyvänä korkoympäristö ja sijoitusallokatio huomioiden.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (milj. euroa)	31.12.2016	Sitoutunut pääoma	Tuotto	31.12.2015	Sitoutunut pääoma	Tuotto
Korkosijoitukset	4,7	460,0	1,0 %	1,9	402,6	0,5 %
Osakesijoitukset	5,9	118,2	5,0 %	21,6	129,6	16,7 %
Kiinteistösijoitukset	19,1	130,7	14,6 %	12,0	152,1	7,9 %
Muut sijoitukset	2,2	5,3	42,1 %	0,2	6,5	3,3 %
Sijoitukset yhteensä	32,0	714,1	4,5 %	35,7	690,9	5,2 %
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot ja kulut	-1,5			-1,0		
Yhteensä	30,5	714,1	4,3 %	34,7	690,9	5,0 %

Korkosijoitukset, jotka muodostavat 69,5 prosenttia yhtiön sijoitusjakaumasta käyvin arvoon, tuottivat 1,0 prosenttia. Sijoituskäytön mukaan korkosalkun rahamarkkinapaino oli koko vuoden suuri, mikä heijastui korkosalkun tuotoissa lyhyiden korkojen ollessa pääasiassa negatiivisia. Tulos heijastelee pitkälle edellisen vuoden tulosta, jossa juokseva tuotto ja arvomuutosten kautta tullut tuotto pysyivät alhaisina.

Osakesijoitusten nettotuotto oli 5,9 miljoonaa euroa tai 5,0 prosenttia sitoutuneelle pääomalle. Tämä oli vähemmän kuin edellisenä vuonna, jolloin osakesijoitusten nettotuotot olivat 21,6 miljoonaa euroa ja tuotto sitoutuneelle pääomalle oli 16,7 prosenttia. Nettotuottoja edelliseen vuoteen verrattuna heikensi pienempi osakeallokatio ja tuottoa sitoutuneelle pääomalle heikompi osakemarkkinakehitys. Pääomasijoitukset tuottivat osakesalkussa erinomaisesti 12,3 prosenttia, kun taas noteeraamattomat osakkeet selvästi heikommin 2,4 prosenttia. Johdannaisten tappiot sisältyivät noteerattujen osakkeiden nettotuottoon, joka oli 2,5 miljoonaa euroa, ja heikensivät sitä noin 3,2 miljoonaa euroa.

Eryyisen hyvin sijoitussalkussa tuottivat kiinteistösijoitukset, joiden nettotuotto oli 19,1 miljoonaa euroa ja tuotto sitoutuneelle pääomalle 14,6 prosenttia. Parannuksen viime vuoteen nähden toivat kiinteistöjen myynnit, joista myyntivoittoa kirjattiin noin 10 miljoonaa euroa. Suorien kiinteistösijoitusten vuokratuotot sekä kiinteistörahastoista saadut tuotot ovat pysyneet vakaina.

Muiden sijoitusten nettotuotto oli 2,2 miljoonaa euroa. Tämä koostuu hedge-rahastosijoitusten tuotoista sekä valuutta- ja korkojohdannaisten tuotoista.

Valuuttajohdannaisten tuotot ja kulut ovat selvästi lisääntyneet muiden sijoitusten tuotonlähteenä ja tulevat jatkossakin heiluttamaan kyseistä erää. Valuuttajohdannaisilla suojataan valuuttamääräisten osake- ja korkosijoitusten tuottoja. Raportointikaudella valuuttasuojauksia tehtiin dollari- ja puntamääräisille positiioille, ja näissä valuutoissa suojausaste oli koko vuoden 90 ja 100 prosentin välissä.

Henki-Fennia on myös suojannut osan korkoriskistään korkojohdannaisten avulla. Korkojohdannaiset ovat kirjanpidollisesti suojaavia, joten niistä aiheutuneita tuottoja ja kuluja jaksotetaan sopimusten alkuperäisen juoksu-ajan yli. Tilikaudella suljettujen johdannaisten tappio oli 5,2 miljoonaa euroa, josta tulosvaikutteisesti kirjattiin 0,01 miljoonaa euroa.

Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot ja kulut kasvoivat 0,5 miljoonaa euroa. Tähän syynä oli pääasiassa varainhoitopalkkioiden nousu sekä se, että edellisellä tilikaudella kyseisessä erässä oli poikkeuksellisen paljon valuuttamääräisten sijoitusten myynneistä aiheutuneita myyntivoittoja

■ Muiden toimien tuloksellisuus

Henki-Fennialla ei ole muuta olennaista liiketoimintaa kuin vakuutustoimintaa ja sijoitustoimintaa.

■ Muut tiedot

Henki-Fennian liiketoiminnasta ja tuloksellisuudesta ei ole muita olennaisia tietoja.

Yleistiedot hallintojärjestelmästä

Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia on Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian kokonaan omistama tytäryhtiö. Yhtiö kuuluu Fennia-konserniin, jonka hallintojärjestelmä perustuu yhteisiin konsernitason hallinto- ja riskienhallintaperiaatteisiin. Henki-Fennia harjoittaa ja organisoii oman toimintansa näiden yhteisten periaatteiden puitteissa.

Henki-Fenniassa ylintä päätösvaltaa käyttää osakkeenomistaja eli Fennia yhtiökokouksen kautta. Henki-Fennian hallintoelimiä ovat hallitus ja toimitusjohtaja.

Henki-Fennian hallitus

Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Yhtiökokous valitsee hallituksen jäsenet. Vuonna 2016 hallitukseen kuului viisi jäsentä.

Hallituksen tehtävänä on johtaa yhtiötä ammattitaitoisesti, terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden sekä luotettavaa hallintoa koskevien periaatteiden mukaisesti. Hallitus hoitaa tehtäviä, jotka sille on asetettu yhtiöjärjestyksessä, lainsäädännössä ja viranomais määräyksissä.

Henki-Fennian hallituksen keskeisiä tehtäviä ovat:

- päättää Henki-Fennian tavoitteesta ja strategiasta
- hyväksyä riskienhallintastrategia sekä riski- ja vakavaraisuusarviota koskevat raportit
- valvoa sisäisen valvonnan ja hallintojärjestelmän, mukaan lukien riskienhallintajärjestelmän, riittävyyttä ja tehokkuutta ja hyväksyä vuosittain näiden asianmukaisuutta ja riittävyyttä koskevat arviot
- varmistaa, että Henki-Fennian vakavaraisuustaso pysyy asetetuissa tavoitteissa
- hyväksyä Henki-Fenniassa noudatettavat toiminnan periaatteet
- valvoa, että Henki-Fenniassa noudatetaan hyvää vakuutustapaa.

Hallitus arvioi vuosittain työjärjestyksen ajantasaisuuden sekä suunnittelee seuraavan kalenterivuoden toimintansa.

Hallituksen apuna toimii Fennian ja Henki-Fennian hallitusten yhteinen tarkastusvaliokunta. Tarkastusvaliokunnan vastuualue kattaa sisäisen valvonnan, mukaan lukien compliancen, riskienhallinnan ja sisäisen tarkastuksen riittävyyden ja asianmukaisuuden seurannan. Lisäksi tarkastusvaliokunta huolehtii tilintarkastukseen liittyvistä lakisääteisistä tehtävistä.

Toimitusjohtaja

Hallitus on nimittänyt Henki-Fennian toimitusjohtajan. Toimitusjohtajan tehtävänä on hallituksen ohjeiden ja määräysten mukaisesti hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa.

Toimitusjohtajan tehtäviin kuuluu yhtiön liiketoiminnan johtaminen ja valvonta, riskien- ja vakavaraisuuden käytännön järjestäminen sekä vastuu yhtiön toimintojen kehittämisestä ja koordinoinnista. Hallitus arvioi vuosittain toimitusjohtajan toimintaa.

Tiedot palkka- ja palkkiopolitiikasta

Hallituksen jäsenten palkkiot päättää yhtiökokous. Hallitusten jäsenille maksetaan kuukausi ja kokouspalkkio. Lisäksi tarkastusvaliokunnan jäsenille maksetaan kuukausi- ja kokouspalkkio. Toimitusjohtajan ja johtoryhmän jäsenten palkka- ja palkitsemisasiosta päättää hallitus.

Henki-Fenniassa noudatetaan hallituksen hyväksymää konsernin yhteistä Palkka- ja palkitsemispolitiikka. Palkkapolitiikassa määritellään Fennia-konsernin työntekijöiden palkan ja palkkioiden määräytymisen periaatteet. Palkkopolitiikassa on kuvattu, palkka- ja palkitsemisasiin liittyvät vastuut sekä se, että jokainen konsernin työntekijä voi itseään ja omaa toimintaansa kehittämällä vaikuttaa palkkakehitykseensä. Vaikka lähes kaikkien työntekijöiden ja johdon palkan ja palkitsemisen muodostamassa kokonaisuudessa on kiinteän palkanosan lisäksi myös muuttuvia elementtejä, muuttuvien palkanosion merkitys on suurin myyntitehtävissä olevalla henkilöstöllä.

Palkitsemisen lähtökohtana on kannustava, oikeudenmukainen, kohtuullinen sekä konsernin ja konserniyhtiöiden lyhyen ja pitkän tähtäimen etujen mukainen johdon ja henkilöstön palkitseminen. Palkkio- ja bonusjärjestelmät perustuvat ennalta määriteltyjen, konsernin strategisista tavoitteista johdettujen tavoitteiden saavuttamiseen ja niissä on tyypillisesti sekä henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen että yrityksen tulokseen sidottuja kriteerejä.

Kaikki Henki-Fennian työntekijät kuuluvat kannustepalkkiojärjestelmään, jonka säännöt ja periaatteet määritellään vuosittain etukäteen. Vuonna 2016 rahabonus muodostui henkilökohtaisista ja kaikille yhteisistä yhtiökohtaisista kriteereistä, joita olivat korkoliikkeelle, riskiliikkeelle ja kustannusliikkeelle asetetut tavoitteet. Kannustepalkkiojärjestelmään kuuluu myös yhtiön työntekijöille otettu ryhmäläkevakuutus. Lisäksi yhtiön ylin johto kuuluu pitkän aikavälin (2016–2018) strategiakannusteen piiriin, ja tämän perusteella maksetaan ryhmäläkevakuutuksen maksu.

Palkitsemisperiaatteiden mukaisesti palkitseminen on rakennettu epätervettä riskinottoa estävällä tavalla. Palkitsemisjärjestelmissä on mm. ennalta määrätyt palkkiomaksimit, jotka rajoittavat palkkion enimmäismäärän ja force majeure -ehto, joka antaa hallitukselle oikeuden järjestelmien muuttamiseen kesken kauden, jos yhtiön taloudellinen asema on vaarantunut taikka olosuhteet ovat muutoin muuttuneet merkittävästi. Palkoista ja palkkioista päätettäessä noudatetaan "yhden yli" -periaatetta eli päätöksentekijänä on pääsääntöisesti palkittavan henkilön esimiehen esimies.

Tiedot osakkeenomistajan ja lähipiirin kanssa tehdyistä transaktioista

Vuoden 2016 aikana Henki-Fennia myi Fennialle omistamansa yhtiöosuudet TKPM Töölön Pysäköintilaitos Ky ja Kauppakeskuskiinteistöt FEA Ky -nimisistä kiinteistöyhtiöistä yhteensä 23,9 miljoonan euron kauppahinnalla.

Muutokset raportointikauden aikana

Kuluneen raportointikauden aikana hallintojärjestelmässä ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia.

Arvio yrityksen hallintojärjestelmän sopivuudesta

Henki-Fennian hallitus on seurannut vakuutusliiketoiminnan ja sijoitustoiminnan kehitystä sekä riskienhallinnan, compliancen ja sisäisen tarkastuksen raportointia vuoden 2016 aikana. Saatujen selvitysten perusteella Henki-Fennian hallitus on arvioinut, että sisäinen valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Yhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmät vastaavat sääntelyn vaatimuksia, ovat ajan tasalla ja tehokkaita.

■ Sopivuudelle ja luotettavuudelle asetettavat vaatimukset

Fennia-konsernilla on konserniyhtiöiden hallitusten vahvistamat yhteiset Sopivuuden ja luotettavuuden arvioinnin periaatteet. Periaatteiden tarkoituksena on varmistaa, että konsernin johtamisesta ja keskeisistä toiminnoista vastaavat henkilöt ovat tehtäviinsä sopivia ja luotettavia.

Henki-Fenniassa sopivuuden ja luotettavuuden arvioinnin kohteina ovat hallitus sekä toimitusjohtaja. Lisäksi arvioinnin kohteina ovat sisäisen tarkastuksen, riskienhallintatoiminnon, compliance-toiminnon ja aktuaaritoiminnon vastuuhenkilöt sekä muista keskeisistä toiminnoista vastaavat henkilöt. Myös keskeisten ulkoistettujen toimintojen vastuuhenkilöt palveluntuottajan puolella kuuluvat sopivuus- ja luotettavuusarvioinnin piiriin.

Sopivuusarvioinnissa katsotaan, onko henkilöllä hänen vastuullaan olevien tehtävien hoitamiseen riittävä ammatillinen pätevyys, taito ja kokemus. Hallituksen sopivuutta arvioidaan kollektiivina ja siihen kuuluu toimialan tuntemus, liiketoimintastrategian ja liiketoimintamallin ymmärtäminen, hallintojärjestelmän tunteminen, taloudellisen informaation ymmärtäminen ja sääntely-ympäristön tunteminen. Luotettavuuden arvioinnissa käsitellään henkilön rehellisyyttä, mahdollisia maksuhäiriöitä ja muita taloudellisia epäselvyyksiä, olennaisia rikollisia tekoja sekä kurinpidollisia tai hallinnollisia rikkomuksia.

Sopivuuden ja luotettavuuden arviointi tehdään aina, kun henkilö valitaan tai nimitetään yhtiön ulko- tai sisäpuolelta yhtiön johtamisesta tai keskeisestä toiminnosta vastaavaksi. Sopivuuden ja luotettavuuden arvioimiseksi kerätään tarpeellinen selvitys ennen valintaa tai nimityspäätöstä.

Jatkuvan seurannan varmistamiseksi hallitus ja toimitusjohtaja käyvät säännöllisin väliajoin läpi sopivuuden ja luotettavuuden arvioinnin piirissä olevien henkilöiden tiedot. Esimiesten vastuulla on toteuttaa sopivuuden ja ammattitaidon vaatimusten täyttymisen jatkuvaa seurantaa. Lisäksi sopivuuden ja luotettavuuden arviointi on tehtävä aina silloin, kun henkilön sopivuus tai luotettavuus kyseenalaistuu.

■ Riskienhallintajärjestelmä mukaan luettuna riski- ja vakavaraisuusarvio

Riskienhallintajärjestelmä

Fennia-konsernissa riskienhallinnalla tarkoitetaan koordinoituja strategioita, prosesseja, periaatteita ja toimenpiteitä, joilla konserniin ja konserniyhtiöihin kohdistuvat riskit tunnistetaan, mitataan ja ilmoitetaan sekä niitä seurataan ja hallitaan. Vakavaraisuuden hallinnalla puolestaan tarkoitetaan strategioita, prosesseja, periaatteita ja toimenpiteitä, joilla määritetään ja ohjataan konserniyhtiöiden ja konsernin riskinkantokykyä, riskinottohalukkuutta ja riskinsietokykyä sekä keskeisten riskien rajoituksia. Fennia-konserniin kuuluvat yhtiöt, Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia sekä sen tytäryhtiöt Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennia ja Fennia Varainhoito Oy noudattavat toiminnassaan konsernitason yhteisesti määriteltyä riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan kehikkoa, joka on kuvattu konserniyhtiöiden hallitusten vahvistamissa periaateasiakirjoissa. Näistä asiakirjoista keskeisin on Riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteet, jossa on kuvattu hallinnan yleiset periaatteet ja vastuut.

Fennian hallitus konsernin emoyhtiön hallituksena on sen ylin päätöksentekuelin ja kantaa vastuun riskien- ja vakavaraisuuden hallinnasta ja sen sovittamisesta osaksi konsernin hallintojärjestelmää. Fennian hallituksen vastuulla on varmistaa, että konserniin kuuluvien yhtiöiden erityispiirteet ja konsernin sisäiset yhteydet (mm. sisäiset transaktiot, kaksinkertaiset pääomat, pääomien siirrettävyys ja pääomien käyttö yleensä) tulevat asianmukaisesti huomioon otetuiksi.

Henki-Fennian hallitus on vastuussa siitä, että yhtiö noudattaa konsernin riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteita johdonmukaisesti. Sen vastuulla on varmistaa, että yhtiössä on toiminnan laatuun, laajuuteen ja monimutkaisuuteen nähden riittävällä tavalla järjestetty hallintojärjestelmä, mukaan lukien sisäinen valvonta ja riskienhallintajärjestelmä.

Fennia Varainhoidon hallituksen vastuulla on varmistaa, että yhtiö noudattaa Fennia-konsernin riskienhallintajärjestelmän periaatteita siltä osin kuin yhtiön toiminnan erityispiirteet eivät edellytä niistä poikkeamista.

Muiden konserniyhtiöiden kohdalla Fennia-konsernin riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteita noudatetaan soveltuvin osin. Muut konserniyhtiöt ovat pääosin kiinteistöyhtiöitä.

Riskienhallinnan johtoryhmä

Riskien- ja vakavaraisuuden hallintaa koskevien tehtävien valmistelua, ohjaamista, koordinoitua ja tiedon välittämistä varten on perustettu konsernin vakuutusyhtiöiden riskienhallinnan johtoryhmä. Riskienhallinnan johtoryhmän päätehtävänä on tukea Fennian ja Henki-Fennian toimitusjohtajia riskien- ja vakavaraisuuden hallintaan liittyvissä asioissa. Puheenjohtajana toimii Fennian toimitusjohtaja ja Henki-Fennian toimitusjohtaja on ryhmän vakituisena jäsenenä.

Fennia Varainhoidolle on perustettu oma erillinen hallinnon työryhmä, jonka vastuulle kuuluvat riskienhallinnan johtoryhmän tehtävät Fennia Varainhoidossa. Sen puheenjohtajana toimii Fennia Varainhoidon toimitusjohtaja.

Riskienhallintajärjestelmän ohjausmalli

Riskienhallintajärjestelmän ohjausmalli perustuu seuraavaan kolmen puolustuslinjan malliin:

1. Ensimmäisellä puolustuslinjalla eli liike- ja tukitoiminnoilla on ensisijainen vastuu päivittäisestä riskienhallinnasta ja riskien raportoinnista hyväksytyjen periaatteiden mukaisesti.
2. Toinen puolustuslinja on riskienhallintakehikon omistaja ja vastaa mm. riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan tulkinnoista, kehittämisestä, suunnittelusta ja raportoinnista sekä tukee, seuraa ja arvioi ensimmäisen puolustuslinjan riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan prosessien implementointia.
3. Kolmannen puolustuslinjan tehtävänä on varmistaa sisäisen valvonnan sekä riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan vaikuttavuus ja tehokkuus.

Kolmen puolustuslinjan mallissa vastuu riskien- ja vakavaraisuuden hallinnasta jakautuu seuraavasti eri toimijoiden kesken:

- toimitusjohtaja

Toimitusjohtaja kantaa, toimivan johdon tukemana, yleisvastuun riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan asianmukaisesta valmistelusta ja toteuttamisesta hallituksen päätösten mukaisesti.

- liike- ja tukitoiminnot

Kukin liike- ja tukitoiminto vastaa ensisijaisesti päivittäisestä riskienhallinnasta ja riskien raportoinnista hyväksytyjen periaatteiden mukaisesti, seuraa oman osa-alueensa kokonaisriskiprofiilia (toisen puolustuslinjan tuella) ja varmistaa konsernin riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan dokumentaation mukaisen toiminnan osa-alueellaan.

- aktuaaritoiminto

Vakuutusyhtiön vastuullinen vakuutusmatemaatikko vastaa aktuaaritoiminnosta ja siitä, että hinnoittelussa ja vakuutusteknisen vastuuvelan laskennassa sovellettavat vakuutusmatemaattiset menetelmät ovat asianmukaiset. Vastuullinen vakuutusmatemaatikko määrittelee myös vakuutusteknisen vastuuvelan tason. Aktuaaritoiminnolla on rooli paitsi ensimmäisen myös toisen puolustuslinjan toimijana. Aktuaaritoiminto osallistuu riskienhallintajärjestelmän tehokkaaseen täytäntöönpanoon, erityisesti riskienhallintamenetelmien luomiseen, mutta myös yrityksen oman riski- ja vakavaraisuusarvion toteuttamiseen.

- riskienhallintatoiminto

Riskienhallintatoiminnolla on päävastuu toisen puolustuslinjan tehtävistä, ja se vastaa mm. riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan tulkinnoista, kehittämisestä, suunnittelusta ja raportoinnista. Toiminnon tehtävänä on ylläpitää kokonaisnäkemystä konserniyhtiöiden ja konsernin riskiprofiilista. Toiminto myös tukee hallituksen ja toimitusjohtajan sekä liike- ja tukitoimintojen riskien- ja vakavaraisuuden hallintatyötä mm. osallistumalla riskienhallintajärjestelmän kehittämiseen ja arvioimalla sen toimivuutta sekä laatimalla analyyskejä riskiasemaa koskevan päätöksenteon tueksi.

- compliance-toiminto

Toiseen puolustuslinjaan kuuluva compliance-toiminto varmistaa, että toiminnassa noudatetaan sääntelyä, finanssialan itsesääntelyä sekä konsernin sisäisiä ohjeita ja että asiakassuhteissa noudatetaan asianmukaisia menettelytapoja. Säännösten noudattamista valvova toiminto myös tunnistaa ja arvioi säädösmuutosten vaikutuksia, säännösten noudattamisen laiminlyöntiin liittyviä riskejä sekä säännösten noudattamisessa mahdollisesti esiintyneiden puutteiden estämiseksi ja korjaamiseksi tehtyjen toimenpiteiden riittävyttä. Lisäksi compliance edistää säännösten noudattamista ennakoivalla neuvonnalla sekä kehittää sisäisiä menettelytapoja, joilla säännösten noudattamista voidaan valvoa tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti.

- sisäinen tarkastus

Sisäinen tarkastus tukee konsernia tavoitteiden saavuttamisessa tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta- sekä johtamis- ja hallintoprosessien tehokkuuden arviointiin ja kehittämiseen.

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on seurata ja arvioida konsernin sisäisen valvonnan ja muun hallinnon riittävyttä ja tehokkuutta mm. seuraavilla osa-alueilla:

- yhtiön strategian ja tavoitteiden saavuttaminen
- vakavaraisuuden hallintaprosessin kattavuus ja luotettavuus
- riskienhallinnan tehokkuus
- resurssien käytön taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus
- lakien ja määräysten sekä sisäisten toimintaperiaatteiden, suunnitelmien ja ohjeiden noudattaminen
- informaation oikeellisuus, riittävyys ja tarkoituksenmukaisuus
- omaisuuden turvaaminen.

Riskienhallintatoiminto ja compliance-toiminto on integroitu Fennia-konsernin organisaatioon tavalla, joka varmistaa niiden toiminnan operatiivisen riippumattomuuden. Toiminnot ovat vapaita sellaisista vaikutteista, jotka voisivat vaarantaa niiden tehtävien suorittamisen objektiivisesti, tasapuolisesti ja riippumattomasti. Sisäinen tarkastus puolestaan on sekä ensimmäisen että toisen puolustuslinjan toiminnoista riippumaton.

Riskienhallintatoiminto

Konsernin riskienhallintatoiminto toimii Fennian hallituksen ja toimitusjohtajan alaisuudessa itsenäisenä yksikkönä, ja se tuottaa riskienhallintatoiminnon palvelut kaikille konserniyhtiöille, joilla on toimilupa vakuutus- tai sijoituspalvelutoiminnan harjoittamiseen. Toiminnassa otetaan huomioon kutakin yhtiötä koskeva sääntely.

Konsernin riskienhallinnasta vastaa konsernin riskienhallintajohtaja. Riskienhallintajohtaja raportoi päätöksistään ja toimenpiteistään konserniyhtiöiden hallituksille ja toimitusjohtajille. Riskienhallintajärjestelmän koordinoitua ja tiedon välittämistä varten riskienhallintajohtaja osallistuu konsernin riskienhallinnan johtoryhmän työskentelyyn.

Toiminnallisten riskien ennakoinniseksi riskienhallintatoiminnolla on oikeus saada tietoonsa konserniyhtiöiden ja yksiköiden toiminta- ja kehityssuunnitelmat sekä kaikki muu työnsä kannalta tarpeellinen tieto.

Riskienhallintatoiminnon alaisuuteen perustetaan tarpeen mukaan työryhmiä ja yhteistyöverkostoja, joiden kautta riskienhallintatoiminto voi toteuttaa tehtäviään. Riskienhallintatoiminto osallistuu tarvittaessa liiketoiminnan tukiryhmien kokouksiin, mikä osaltaan tukee sen toimintaa. Riskienhallintatoiminto ei kuitenkaan osallistu liiketoimintapäätösten tekemiseen tällaisissa kokouksissa.

Riskienhallintajärjestelmän periaatteet on kuvattu periaateasiakirjoissa. Niissä määritellään toimintojen ja yksiköiden riskienhallinnan vastuualueet. Riskienhallintatoiminnon vastuulla olevia keskeisiä tehtäviä ovat muun muassa

- konserniyhtiöiden hallitusten, toimitusjohtajien sekä liike- ja tukitoimintojen avustaminen tehokkaan riskienhallintajärjestelmän kehittämisessä ja ylläpitämisessä
- riskienhallintajärjestelmän toimivuuden arviointi ja seuraaminen
- riskien- ja vakavaraisuuden hallinnan periaatteiden, mukaan lukien riskinotto-suunnitelmat valmisteleminen ja koordinoitua, ja niiden esittäminen konserniyhtiöiden hallitusten arvioitaviksi ja hyväksyttäväksi sekä näiden asiakirjojen noudattamisen seuranta ja tähän liittyvistä havainnoista raportointi
- riskinottoa koskevien päätöksentekovaltuuksien arviointi ja niiden noudattamisen seuraaminen
- konserniyhtiöiden hallitusten ja toimivan johdon riski- ja vakavaraisuus-asetuksia koskevan päätöksenteon tukeminen riski- ja vakavaraisuusanalyysillä sekä päätösten vaikutusten seuraaminen
- kokonaisvaltaisen näkemyksen ylläpitäminen konsernin ja konserniyhtiöiden riskiprofiileista
- riskien tunnistamiseen, mittaamiseen, seurantaan, hallintaan ja ilmoittamiseen liittyvien prosessien ja niiden vaikuttavuuden arviointi
- arvostusmenetelmiin, erityisesti vakavaraisuuslaskennan tasearvostusmenetelmiin, liittyvien riskien arviointi ja kehityksen seuraaminen
- standardikaavan mukaisen vakavaraisuuslaskennan asianmukaisuuden, kattavuuden ja toimivuuden arviointi ja seuraaminen
- konserniin tulevaisuudessa potentiaalisesti vaikuttavien riskien tunnistaminen ja arviointi
- uusiin ideoihin, kuten tuotteisiin, palveluihin, sijoitusinstrumentteihin ja prosesseihin liittyvien riskien arviointiin osallistuminen ja kehityksen seuraaminen
- omien riski- ja vakavaraisuusarvioiden (ORSA) laatimisen koordinoitua.

Riskien mittaamiseen ja pääoman käytön suunnitteluun liittyvien kvantitatiivisten riskienhallintamenetelmien osalta riskienhallintatoiminnolla on seuraavat lisätehtävät:

- mallien suunnittelu ja toteutus
- mallien testaus ja validointi
- mallien ja niihin myöhemmin tehtävien muutosten dokumentointi
- mallien toimivuutta koskevien raporttien laatiminen
- hallitusraportointi mallien toimivuudesta ja aiemmin havaittujen puutteiden korjaamisen edistymisestä sekä malleja koskevien kehitysehdotusten tekeminen.

Riskienhallintatoiminto arvioi säännöllisesti riskienhallintajärjestelmän rakennetta ja tehokkuutta sekä raportoi havainnoistaan hallituksille ja ehdottaa tarvittaessa kehitystoimenpiteitä.

Riskienhallintajärjestelmän tavoitteet

Riskienhallintajärjestelmän keskeisenä tavoitteena on tuottaa näkemyksiä, analyysejä ja arvioita yksittäisten riskien ja näiden yhdistelmien mahdollisesti realisoituvista taloudellisista vaikutuksista lyhyellä ja pitkällä aikavälillä yhtiöiden ja konsernin ylimmälle johdolle sekä hallituksille osaksi liiketoiminnan suunnittelua ja strategian toteuttamista. Edellä mainittujen asioiden pohjalta yhtiöissä tehdään vuosittain riskinotto-suunnitelma sekä yhtiön oma riski- ja vakavaraisuussuunnitelma, joita tarkastellaan ja tarvittaessa päivitetään vuosineljänneksittäin. Raporteissa liittyvät yhteen yhtiön johtamisen kannalta keskeiset havainnot riskeistä, vakavaraisuustarpeista ja -tavoitteista sekä näiden pohjalta asetetuista riskinoton rajoitteista.

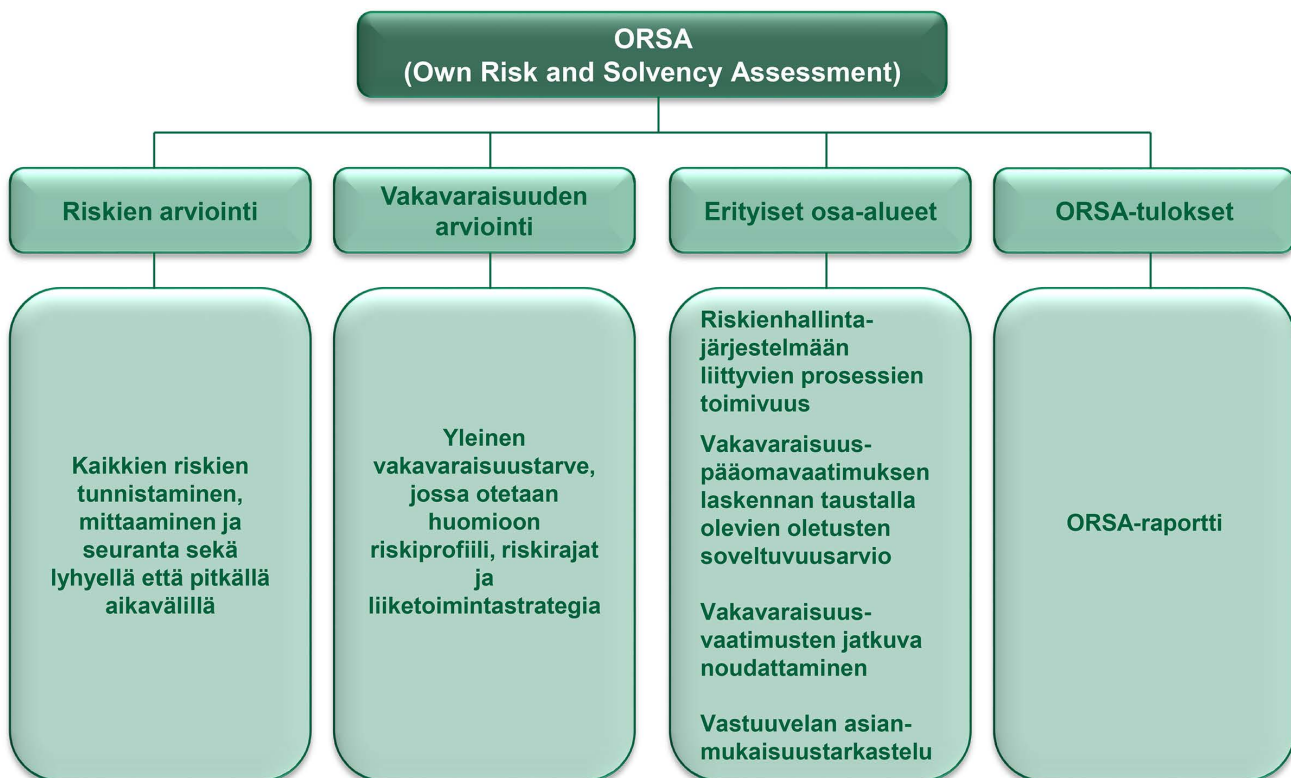
Riski- ja vakavaraisuusarvio

Oma riski- ja vakavaraisuusarvio on kunkin konserniyhtiön hallituksen, toimitusjohtajan ja muun toimivan johdon työkalu pääoman hallinnan, liiketoiminnan suunnittelun sekä tuotekehityksen ja -suunnittelun tueksi. Omassa riski- ja vakavaraisuusarviossa tunnistetaan riskit, muodostetaan oma käsitys riskien pääomatarpeista sekä toteutetaan ennusteita ja skenaarioita yhtiön taloudellisesta tulevaisuudesta ja riskien realisoidumisesta mahdollisesti aiheutuvista taloudellisista seurauksista. Ennusteiden ajallinen horisontti on kolme vuotta.

Oma riski- ja vakavaraisuusarvio on Fennia-konsernissa osa jatkuvaa riskienhallinnan prosessia ja prosessin tuloksena koostetaan vähintään kerran vuodessa laaja yhteenveto keskeisistä tulevaisuuden arvioista ja riskeistä. Tämä yhteenveto, ORSA-raportti, toimitetaan myös sääntelyn määräysten mukaisesti valvojalle. Raportin sisältämiä tuloksia arvioidaan vuosineljänneksittäin ja tarpeen mukaan raporttia päivitetään, mikäli sen taustaoletuksissa tai yhtiön liiketoiminnoissa, riskipositioissa tai joissakin muissa yhtiön taloudelliseen tilaan merkittävästi vaikuttavissa asioissa tapahtuu muutoksia. ORSA-prosessin tuloksena syntyvä ORSA-raportti sisältää kokonaiskuvan yhtiön tilanteesta ja tulevaisuuden näkymistä liiketoimintojen, strategisten päätösten ja linjausten, riskien ja vakavaraisuuden osalta.

ORSA-prosessiin kuuluu sekä kvalitatiivisia että kvantitatiivisia osa-alueita. Kvantitatiivisilla osa-alueilla tarkoitetaan sellaisia luotettavalla tavalla mitattavissa olevia asiakokonaisuuksia, joiden rahamääräiset vaikutukset ovat suurella varmuudella ja luotettavalla mittaustekniikalla arvioitavissa. Kvalitatiiviset osa-alueet ovat puolestaan niitä, joiden vaikutusten arvioimiseksi ei pystytä luomaan suoraviivaista matemaattista arviota, vaan ne perustuvat laadullisiin johdon ja asiantuntijoiden tekemiin arvioihin. Tällaisia ovat esimerkiksi liiketoimintaympäristön muutoksista aiheutuvat vaikutukset yhtiön liiketoimintoihin.

ORSA-prosessin keskeiset osa-alueet on koottu alla olevaan kaavioon.

Hallitus tarkastaa ja hyväksyy vähintään kerran vuodessa tehtävän valvojalle toimitettavan ORSA-raportin sekä osallistuu aktiivisesti ORSA-prosessiin muun muassa ohjaamalla arvion tekemistä ja kyseenalaistamalla tulokset yhdessä nimeämänsä tarkastusvaliokunnan kanssa.

Toimiva johto vastaa siitä, että ORSA-raportit laaditaan, ORSA-prosessia noudatetaan sekä tuloksia arvioidaan ja päivitetään tarpeen niin vaatiessa. Toimiva johto hyväksyy raportissa esitetyt arviot, näkemykset ja tulokset. Toimitusjohtajan ja toimivan johdon vastuulla on integroida ORSA-prosessi liiketoimintaan siten, että se on erottamaton osa liiketoimintastrategiaa, sekä huolehtia käytännössä ORSA-prosessin tulosten huomioon ottamisesta kaikissa strategisissa päätöksissä. ORSA-prosessin tuloksia arvioidaan vuosineljänneksittäin ja tästä raportoidaan hallitukselle.

Riskienhallintatoiminto vastaa ORSA-raporttien laatimisen koordinoinnista. Raportit tuotetaan yhteistyössä liike- ja tukitoimintojen kanssa.

■ Sisäinen valvontajärjestelmä

Henki-Fennian sisäisen valvonnan tavoitteena on varmistaa toiminnan tarkoituksenmukaisuus, tehokkuus ja tuloksellisuus sekä taloudellisen tiedon ja raportoinnin luotettavuus ja säännösten noudattaminen. Kaikki työntekijät, esimiehet, toimiva johto, toimitusjohtaja ja hallitus saavat yhdessä aikaan toimivan sisäisen valvonnan.

Henki-Fennian sisäisen valvonnan järjestelmä perustuu laajasti käytössä olevaan COSO-standardiin. Sen mukaisesti valvontajärjestelmää tarkastellaan seuraavien osatekijöiden kautta:

- valvontaympäristö
- riskien arviointi
- valvontatoiminnot
- informaatio ja kommunikaatio
- seuranta.

Valvontaympäristö

Hallituksella on kokonaisvastuu sisäisen valvonnan toimivuudesta. Toimiva johto huolehtii sisäisen valvonnan järjestämisestä käytännössä.

Hyvän valvontaympäristön vahvistamiseksi toimiva johto ja esimiehet edistävät päivittäisessä toiminnassaan rehellisyyttä ja eettisiä arvoja, hyvää johtamisilmapiiriä, asianmukaista toimivallan ja vastuun jakamista, toiminnan tehokasta organisointia ja henkilöstön kehittämistä.

Henkilöstöä kannustetaan ilmoittamaan havaitsemastaan mahdollisesta epäeettisestä tai sääntöjen vastaisesta toiminnasta sekä kehittämään niin omaa osaamistaan kuin yhtiön toimintaa.

Riskien arviointi

Päivittäisen sisäisen valvonnan keinoin toteutetaan merkittävä osa riskienhallintatoimenpiteistä. Riskien tunnistaminen ja hallinta ovat ensisijaisesti liike- ja tukitoimintojen vastuulla, ja riskienhallinta- ja compliance-toiminnot tukevat niitä tässä työssä

Valvontatoiminnot

Valvontatoiminnot ovat toimintaperiaatteita ja menettelytapoja, joiden tarkoitus on varmistaa, että organisaatio toimii johdon asettamien tavoitteiden mukaisesti. Niitä ovat esimerkiksi erilaiset hyväksymiset, valtuutukset, todentamiset, täsmäytykset, toiminnan tarkastukset, omaisuuden turvaamistoimet ja työtehtävien eriyttäminen.

Valvontatoimintojen käytännön toteuttaminen on osa koko henkilöstön päivittäistä toimintaa, ja tärkeässä asemassa siinä ovat toimivan johdon ja esimiesten jatkuvat valvontatoimenpiteet. Prosessien kehittämisen kautta Fennia pyrkii tehostamaan automaattisten järjestelmäkontrollien käyttöä valvonnassa.

Informaatio ja kommunikaatio

Yhtiössä huolehditaan siitä, että jaettava informaatio on organisaation toiminnan ja päätöksenteon kannalta ajantasaista ja olennaista ja se raportoidaan oikeassa muodossa ja oikea-aikaisesti. Toiminnan ohjaamisella pyritään siihen, että tiedonkulku organisaatiossa on avointa sekä vertikaalisesti että horisontaalisesti läpi koko organisaation.

Seuranta

Seurannan eli jatkuvan valvonnan ja tarkastuksen avulla arvioidaan sisäisen valvonnan toimivuutta ja laatua. Jatkuva valvonta tapahtuu operatiivisessa toiminnassa. Se pitää sisällään säännölliset toimivan johdon ohjaustoimet sekä esimiesten ja koko henkilöstön tehtävien suorittamiseen kytkeytyvät valvontatoimet. Jokaisen työntekijän vastuulla on havainnoida omassa työssään mahdollisia sisäisen valvonnan puutteita ja kehittämiskohteita sekä raportoida niistä korjaavia toimenpiteitä varten.

Seurantaan kuuluu myös ulkoisen tai sisäisen tarkastuksen taikka compliancen tarkastukset. Organisaatio voi myös tehdä itsearviointia. Henki-Fenniassa suoritetaan vuosittain hallintojärjestelmän ja kirjallisten toimintaperiaatteiden riippumaton kokonaisarviointi, joka tuottaa hallituksille ja toimivalle johdolle tietoa sisäisen valvonnan toimivuudesta. Sisäinen tarkastus vastaa tämän riippumattoman arvioinnin käytännön toteuttamisesta.

Compliance -toiminto

Henki-Fennian compliance officer huolehtii säännösten noudattamisen valvonnasta yhtiössä. Hän toimii yhteistyössä konsernin chief compliance officerin kanssa.

Compliance-toiminnolla on hallitusten hyväksymät periaatteet, joissa on määritelty sen tehtävät ja asema organisaatiossa. Compliance-toiminnon tehtävänä on varmistaa, että Henki-Fennian toiminnassa noudatetaan sääntelyä, finanssialan itsesääntelyä sekä konsernin sisäisiä ohjeita ja että asiakassuhteissa noudatetaan asianmukaisia menettelytapoja. Säännösten noudattamista valvova toiminto myös tunnistaa ja arvioi säädösmuutosten vaikutuksia, säännösten noudattamisen laiminlyöntiin liittyviä riskejä sekä säännösten noudattamisessa mahdollisesti esiintyneiden puutteiden estämiseksi ja korjaamiseksi tehtyjen toimenpiteiden riittävyttä. Lisäksi compliance edistää säännösten noudattamista ennakoivalla neuvonnalla sekä kehittää sisäisiä menettelytapoja, joilla säännösten noudattamista voidaan valvoa tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti.

Compliance-toiminto noudattaa työssään objektiivisuutta ja riippumattomuutta. Riippumattomuuden turvaamiseksi compliance officerilla ei ole liiketoiminnallista päätösvaltaa eikä vastuuta liike- ja tukitoiminnoista. Compliance officer ei esittele päätöksiä eikä osallistu niiden toimeenpanoon. Compliance-toiminto raportoi säännöllisesti tarkastusvaliokunnalle ja hallitukselle toiminnan suunnittelusta ja toteutuneesta toiminnasta sekä merkittävistä compliance-riskeistä.

■ Sisäisen tarkastuksen toiminto

Fennia-konsernin sisäinen tarkastus vastaa sisäisen tarkastuksen palveluiden tuottamisesta konserniin kuuluville yhtiöille. Sisäinen tarkastus on Fennian toimitusjohtajan alainen toiminto ja sisäisen tarkastuksen työntekijät ovat työsuhteessa Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fenniaan. Henki-Fenniaan kohdistuvista sisäisen tarkastuksen palveluista on tehty ulkoistamista koskeva palvelusopimus.

Sisäinen tarkastus on liiketoiminnoista riippumaton konsernitasoinen toiminto, joka tukee Henki-Fenniaa ja sen ylintä johtoa tavoitteiden saavuttamisessa tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan organisaation valvonta-, johtamis- ja hallintoprosessiin sekä riskienhallinnan toimivuuden ja tehokkuuden arviointiin ja kehittämiseen.

Tarkastus- ja konsultointitoiminnan riippumattomuuden turvaamiseksi ja varmistamiseksi sisäisellä tarkastuksella ei ole toiminnallista vastuuta arvioinnin kohteena olevista toiminnoista, eikä se osallistu näiden toimintojen päätöksentekoon. Sisäinen tarkastus määrittelee itsenäisesti kunkin tehtäväkentän laajuuden, suorittaa tehtävänsä ja raportoi työn tulokset. Sisäisen tarkastuksen toimintaa ei ohjeisteta kenenkään taholta siten, että se heikentäisi sisäisen tarkastuksen itsenäisyyttä ja riippumattomuutta.

Sisäisellä tarkastuksella on hallituksen hyväksymä konsernitasoinen toimintaohje, joka määrittelee sisäisen tarkastuksen tarkoituksen, toimivallan ja vastuut, aseman organisaatiossa, toiminta-alueen ja tietojen saantioikeuden sekä toiminnan sisällön. Hallitus hyväksyy vuosittain sisäisen tarkastuksen toimintasuunnitelman. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus tehdä muutoksia toimintasuunnitelmaan muun muassa toiminnan muutosten tai toimintasuunnitelman ulkopuolisten tehtävien laajuuden niin vaatiessa.

Sisäisen tarkastuksen tehtävänä on seurata ja arvioida konsernin sisäisen valvonnan ja hallinnon riittävyttä ja tehokkuutta muun muassa seuraavilla osa-alueilla:

- yhtiön strategian ja tavoitteiden saavuttaminen
- vakavaraisuuden hallintaprosessin kattavuus ja luotettavuus
- riskienhallinnan tehokkuus
- resurssien käytön taloudellisuus ja tarkoituksenmukaisuus
- lakien ja määräysten sekä sisäisten toimintaperiaatteiden, suunnitelmien ja ohjeiden noudattaminen
- informaation oikeellisuus, riittävyys ja tarkoituksenmukaisuus
- omaisuuden turvaaminen.

Sisäinen tarkastus raportoi työnsä tulokset Fennian ja Henki-Fennian hallitusten yhteiselle tarkastusvaliokunnalle, yhtiöiden hallituksille ja toimitusjohtajille konsernirakenteen mukaisesti samoin kuin tarkastuskohteen vastuuhenkilöille.

Sisäisen tarkastuksen työssä noudatetaan IIA:n (Institute of Internal Auditors) ammattistandardeja ja eettisiä ohjeita, voimassa olevaa lainsäädäntöä sekä alemman asteisia määräyksiä ja ohjeita.

■ Aktuaaritoiminto

Vakuutusyhtiön vastuullinen vakuutusmatemaatikko vastaa aktuaaritoiminnosta ja siitä, että hinnoittelussa ja vakuutusteknisen vastuuvelan laskennassa sovellettavat vakuutusmatemaattiset menetelmät ovat asianmukaiset. Vastuullinen vakuutusmatemaatikko määrittelee myös vakuutusteknisen vastuuvelan tason.

Aktuaaritoiminnolla on rooli paitsi ensimmäisen myös toisen puolustuslinjan toimijana. Aktuaaritoiminto osallistuu riskienhallintajärjestelmän tehokkaaseen täytäntöönpanoon, erityisesti riskienhallintamenetelmien luomiseen, mutta myös yrityksen oman riski- ja vakavaraisuusarvion toteuttamiseen.

Aktuaaritoimen lakisääteisinä tehtävinä ovat muun muassa vastuuvelan laskenta, hinnoittelun asianmukaisuudesta huolehtiminen sekä vakavaraisuuden tason jatkuva arvioiminen. Lakisääteisten tehtävien lisäksi aktuaaritoiminto tuottaa liiketoimintaa palvelevaa raportointia sekä osallistuu tuotekehitykseen, vakuutustarjousten tekemiseen ja tiedon laadun parantamiseen.

Henki-Fennian aktuaarijohtaja raportoi toimitusjohtajalle ja hallitukselle.

■ Ulkoistaminen

Henki-Fennialla on konsernitason hallituksen hyväksymät Ulkoistamisen hallinnan periaatteet. Periaatteiden tarkoituksena on varmistaa, että ulkoistaminen järjestetään siten, että Henki-Fennia pystyy seuraamaan palveluntuottajien toimintaa ja takaamaan riittävän tiedonsaannin.

Ulkoispäätöksiä tehtäessä laaditaan sisäisesti ulkoistamisselvitys. Mikäli ulkoistettava toiminto arvioidaan keskeiseksi, kiinnitetään erityistä huomiota toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi. Lisäksi toiminnosta palveluntuottajan puolella vastaavat henkilöt tulevat sopivuuden- ja luotettavuusarvioinnin vaatimusten piiriin.

Henki-Fennia on ulkoistanut emoyhtiölleen eli Fennialle seuraavat kriittiset ja tärkeäksi arvioimansa toiminnot:

- sijoitustoiminta
- sisäisen tarkastuksen palvelut
- riskienhallintatoiminto
- talousyksikön palvelut
- infrapalvelut, ServiceDesk, käyttöpalvelut, palvelinten ylläpito.

Lisäksi Henki-Fennia on ulkoistanut Fennia-konsernin ulkopuolelle arvopaperisalkkujen hoitoa. Ulkoistettua toimintoa hoitava palveluntarjoaja sijaitsee Suomessa.

■ Muut tiedot

Hallintojärjestelmästä ei ole muita olennaisia tietoja.

Riskiprofiili

Yhtiön riskiprofiili muodostuu kvantitatiivisista ja kvalitatiivista tekijöistä. Riskiprofiilin kvantitatiivista näkökulmaa kuvaavat omat varat, erilaiset pääomavaatimukset sekä niiden kattamiseen tarvittavan varallisuuden laatu. Riskiprofiilin kvalitatiivinen näkökulma kuvaa useimmiten hyvin vaikeasti mitattavissa olevia tekijöitä kuten esimerkiksi luotettavaa hallintoa, sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa sekä toiminnan suunnittelua ja seurantaa.

Vakuutetut edut voidaan turvata kvantitatiivisesta näkökulmasta parhaalla mahdollisella tavalla, kun

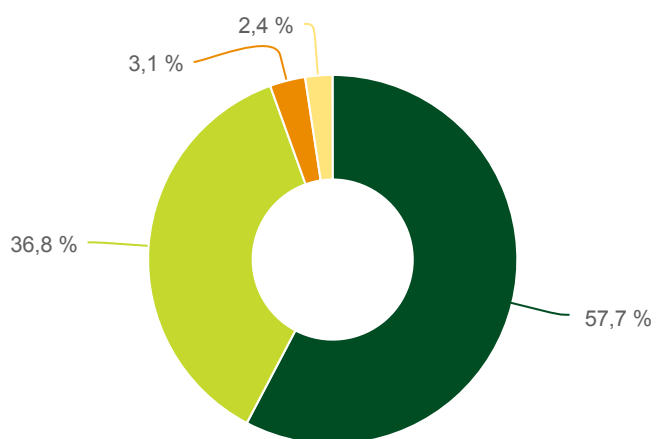
- yhtiön omat varat ovat riittävällä tasolla
- yhtiö ylittää vakavaraisuuspääomavaatimuksen
- yhtiön riskiprofiili suhteessa vapaaseen omaan pääomaan (omien varojen ja vakavaraisuuspääomavaatimuksen erotus) ei ole liian suuri.

Markkinaehtoisessa arvostusmaailmassa riskinotto-kykyä kuvaa taseen varojen ja velkojen erotus eli omien varojen markkinaehtoinen määrä. Mitä enemmän yhtiöllä on omia varoja, sitä enemmän sillä on riskinkantokykyä ja sitä enemmän valinnanvapautta päättää, mitä riskejä se toiminnassaan kantaa. Yhtiön riskinottoa puolestaan kuvaa kvantitatiivisesta näkökulmasta yhtiön toiminnan vaatima vakavaraisuuspääomavaatimus. Mitä suurempi vakavaraisuuspääomavaatimus, sitä enemmän riskiä yhtiöllä on. Tarkemmin vakavaraisuuspääomavaatimusta tutkimalla voidaan havaita, mistä yhtiön riskit muodostuvat. Analysoimalla omien varojen määrää ja vakavaraisuuspääomavaatimusta sekä näiden suhdetta (suhteellinen vakavaraisuusasema) saadaan käsitys yhtiön riskiprofiilista. Riskiprofiilin määrittäminen vaatii siis kaikkien edellä mainittujen tekijöiden tunnistamista ja ymmärtämistä. Pelkkä suhteellinen vakavaraisuusasema (omat varat jaettuna vakavaraisuuspääomavaatimuksella) ei kerro riittävästi yhtiön riskiprofiilista, sillä samaan suhteelliseen vakavaraisuusasemaan voidaan päästä monella eri tapaa.

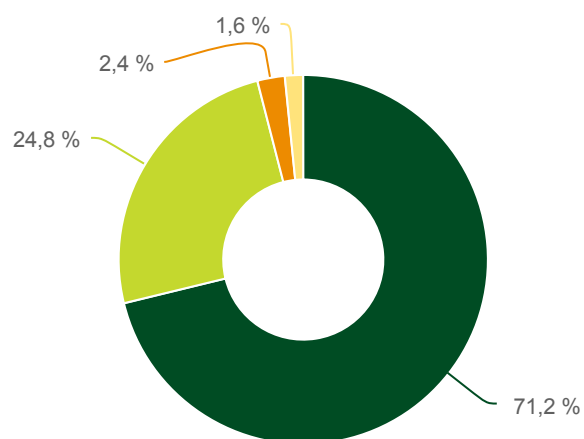
Alla on eritelty vakavaraisuuspääomavaatimuksen rakenne riskialueittain ilman tulevien lisäetujen ja laskennallisen verovelan vaimennusvaikutusta (ts. ennen vaimentavia eriä) raportointikauden lopussa ja edellisen raportointikauden lopussa.

Vakavaraisuus-pääomavaatimus (milj. euroa)	31.12.2016	Kontribuutio	%-osuus	31.12.2015	Kontribuutio	%-osuus	Muutos
Markkinariski	110,1	93,5	57,7 %	161,0	146,8	71,2 %	-50,9
Vastapuoliriski	13,0	5,0	3,1 %	13,4	4,9	2,4 %	-0,7
Vakuutusriski	82,8	59,5	36,8 %	82,3	51,0	24,8 %	0,5
Aineettomien hyödykkeiden riski	0,0	0,0	0,0 %	0,0	0,0	0,0 %	0,0
Operatiivinen riski	3,9	3,9	2,4 %	3,4	3,4	1,6 %	0,5
Hajautus	-47,9	----	----	-53,9	----	----	6,2
Vakavaraisuus-pääomavaatimus ennen vaimentavia eriä	161,9	161,9	100,0 %	206,2	206,2	100,0 %	-44,4

31.12.2016

31.12.2015

Vakuutusriski

Yleistä

Vakuutusriski liittyy vakuutusyhtiön perusliiketoimintaan eli vakuuttamiseen ja jakaantuu kahteen pääluokkaan, jotka ovat varaus- ja katastrofiriski.

Varausriski johtuu vakuutusteknisen vastuuvelan epäedullisesta arvonmuutoksesta. Varausriski liittyy vakuutusteknisen vastuuvelan laskennassa tehtyjen oletusten epävarmuuteen ja arvioitujen vakuutusmaksujen, korvausmäärien, liikekulujen, palkkioiden ja näiden kassavirtojen epäedullisiin poikkeamiin toteutuneista tuotoista ja kuluista. Varausriskin vakuutusteknisiin riskitekijöihin luetaan mm. biometriset riskit (kuolleisuus-, pitkäikäisyys-, työkyvyttömyys- ja vastaavat riskit), erilaiset raukeamisriskit, kuten henkivakuutuksen takaisinostoriski ja liikekuluriski.

- Kuolevuus- ja työkyvyttömyysriskit

Kuolevuusriskit ja työkyvyttömyysriskit liittyvät lähinnä riskihenkivakuutukseen. Vakuutusmaksuista ja vakuutusehdoista sovitaan vakuutusta tehtäessä. Riskinä on, että vakuutusmaksut eivät riitä vakuutuskorvauksiin.

- Pitkäikäisyysriski

Eläke- ja säästövakuutuksiin voi liittyä pitkäikäisyysriski. Riskinä on, että vakuutuksille annettavat kuolevuushyvitykset ylittävät kuolemantapauksissa vapautuvien vakuutussäästöjen määrän. Pitkäikäisyysriski liittyy pääasiassa vanhempiin ryhmäeläkevakuutuksiin ja lisäeläkevakuutuksiin, joissa eläke voidaan maksaa elinikäisenä tai joissa kuolemanvaraturva puuttuu tai sille on yläikäraja.

- Raukeamisriski

Vakuutuksenottaja voi nostaa vakuutussäästöt tai osan niistä ennen vakuutus sopimuksen mukaista päättymispäivää tai hän voi keskeyttää vakuutusmaksujen maksamisen. Näihin tapahtumiin liittyy takaisinosto- tai raukeamisriski.

Säästövakuutukset ovat luonteeltaan kertamaksuisia. Vero- tai muun lainsäädännön muuttuessa tai yleisen taloudellisen tilanteen huonontuessa riski säästövakuutusten takaisinostoille kasvaa merkittävästi. Takaisinostojen määrä on riippuvainen paitsi vakuutuksenottajan henkilökohtaisista tarpeista myös tarjolla olevien vaihtoehtojen sijoitusten tuottonäkymistä.

Eläkevakuutusten takaisinosto-oikeus on rajoitettu koskemaan tiettyjä ennalta määriteltyjä tilanteita ja riski takaisinostoihin on tästä syystä vähäinen. Suurempi epävarmuus liittyy tuleviin vakuutusmaksuihin. Vakuutuksen alkaessa sovitaan yleensä maksusuunnitelmasta. Vakuutus turva ei lakkaa, vaikka asiakas myöhemmin jättääkin vakuutusmaksuja maksamatta. Maksettava eläke määräytyy kertyneiden säästöjen perusteella. Muutokset työeläke- ja verolainsäädännössä ovat kuitenkin usein syynä siihen, että asiakas ei noudata alkuperäistä maksusuunnitelmaa. Näin on käynyt erityisesti yksilöllisissä eläkevakuutuksissa.

Riskihenkivakuutukset ovat voimassa niin kauan kuin asiakas maksaa vakuutusmaksuja. Vakuutuksenottaja voi lopettaa vakuutuksen koska tahansa. Syinä vakuutuksen päättymiseen voi olla mm. muutokset asiakkaan taloudellisessa tilanteessa, perheolosuhteissa, työsuhteessa tai yritystoiminnassa. Asiakkaat, joiden terveydentila on hyvä, voivat myös ottaa uuden vakuutuksen toisesta vakuutusyhtiöstä. Vastaavassa tilanteessa vakuutetut, joiden terveydentila on huonontunut, eivät useinkaan saa uutta normaalihintaista vakuutusta ja pysyvät tästä syystä yhtiössä vakuutettuina.

- Kuluriski

Kaikkiin Henki-Fennian vakuutus sopimuksiin liittyy liikekuluriski, toisin sanoen riski siitä, että vakuutuksista saatava kuormitustulo, mukaan lukien sijoitussidonnaisiin vakuutuksiin liittyvät rahastojen palkkionpalautukset ei riitä vakuutusten hoitamisesta aiheutuviin liikekuluihin.

Henkivakuutustuotteille on tyypillistä, että vakuutuksista perittävistä hoitokuluista sovitaan vakuutusta tehtäessä. Yhtiöllä on hyvin vähäiset mahdollisuudet muuttaa vakuutuksesta perittäviä kuluja myöhemmin. Sijoitussidonnaisissa vakuutuksissa kuormitustulo määräytyy pitkälti sijoitusten markkina-arvojen perusteella. Markkina-arvojen alentuessa kuormitustulo laskee vastaavasti. Liikekuluja ei kuitenkaan käytännössä yleensä pystytä lyhyellä aikavälillä sopeuttamaan alentuneeseen kuormitustuloon, toisaalta markkina-arvojen noustessa liikekuluja ei myöskään automaattisesti kasvateta.

Vakuutusten hoitokuluista sovittaessa yhtiöllä ei yleensä ole tiedossa, millaisia muutoksia yhtiö joutuu tekemään vakuutusjärjestelmiinsä tulevina vuosina. Erityisen vaikeasti ennustettavia ovat ne muutokset, jotka aiheutuvat lainsäädännön muuttumisesta. Yhtenä esimerkkinä tällaisista on yksilöllisistä eläkevakuutusta koskeneet veromuutokset. Osittain lainsäädännöstä ja osittain asiakkaiden tarpeista johtuen vakuutuksenottajille ja vakuutetuille joudutaan antamaan tietoa vakuutusturvan sisällöstä ja vakuutussäästöjen kehityksestä aiempaa enemmän. Myös jatkuva sääntelyn tehostaminen lisää yhtiön hallinnon kuluja.

Vakuutusriskiin sisältyy myös katastrofiriski eli suurvahinkoriski.

Vakuutusriskien hallinta

Vakuutustoiminta perustuu vakuutusriskien ottamiseen, riskien hajauttamiseen vakuutuskannan sisällä ja vakuutusriskien hallintaan. Vakuutusriskin hallinnan tärkeimmät keinot ovat asianmukainen riskien valinta eli vastuunvalinta, hinnoittelu ja vakuutusehdot sekä jälleenvakuutussuojan hankkiminen.

Vastuunvalinnalla ohjeistetaan myyntiä ja varmistetaan vakuutustoiminnan kannattavuutta. Vastuunvalintaa hallitaan tutkimalla tilastollisesti aiempia vahinkotapauksia, jotka ovat myös perustana hinnoittelulle. Vastuunvalintaohjeissa määritellään, millaisia riskejä voidaan vakuuttaa ja miten suuria vakuutusmääriä sallitaan.

Vakuutusriskien hinnoittelussa pyritään riskivastaavuuteen asettamalla sitä korkeampi hinta mitä suurempi riski on kyseessä ja päinvastoin. Riskivastaavuuden lähtökohtana on tietovaraston oikeellisuus ja riittävyys sekä se, että vakuutettava kohde ja etu tunnetaan ja voidaan hinnoitella markkinaehtoisesti riittävän tarkasti. Ainoastaan tältä pohjalta voidaan tehdä asianmukaiset riskianalyytit ja päättää riittävästä vakuutusmaksun tasosta sekä vakuutuksen muista reunaehdoista.

Vakuutusehtojen merkitys vakuutusriskin rajoittamisessa on olennainen. Vakuutusehdoissa määritellään muun muassa vakuutussopimuksen kattavuus ja korvausten rajoitukset. Henkivakuutuksessa lainsäädäntö rajoittaa yhtiön oikeutta korottaa vakuutusmaksuja tai muuttaa sopimusehtoja vakuutuksen voimassaoloaikana. Mikäli tehdyt oletukset osoittautuvat riittämättömiksi, myönnetty edut ovat rahoitusmarkkinoiden näkökulmasta liian arvokkaita eivätkä vakuutusmaksut tai ehdot ole muutettavissa, yhtiöön kohdistuu tappiota. Vakuutusriskin hallinnassa on tärkeää, että ei-toivotut riskit suljetaan pois tai rajoitetaan sopimusteitse toivotulle tasolle.

Vakuutusteknisen vastuuvelan laskennassa sovelletaan erilaisia kvantitatiivisia menetelmiä, jotka ovat varausriskin hallinnassa keskeisessä asemassa. Kvantitatiivisella menetelmällä tarkoitetaan numeeristen arvioiden luomista soveltamalla tilastollisia, taloustieteellisiä, rahoitus- tai muita matemaattisia teorioita ja menetelmiä. Kvantitatiiviseksi menetelmäksi luetaan myös menetelmä, jolla tavoitellaan numeerista lopputulosta ja joka perustuu osittain tai kokonaan subjektiiviseen asiantuntijaharkintaan.

Kvantitatiivisiin menetelmiin liittyy aina epävarmuutta, joka voi johtaa vakuutusteknisen vastuuvelan aliarviointiin eli riittämättömyyteen. Kvantitatiivisten menetelmien riskienhallinnassa keskitytään erityisesti riskeihin, jotka liittyvät matemaattiseen teoriaan, tietojen laatuun, estimointiin ja parametrisointiin, dokumentaatioon, validointiin ja laskentaan liittyviin prosesseihin.

Ohjaavana periaatteena kvantitatiivisten menetelmien riskienhallinnassa on menetelmien ja prosessien tehokas kyseenalaistaminen. Tämä tarkoittaa, että riippumaton ja asiantunteva taho arvioi menetelmiä ja prosesseja kriittisesti.

Kvantitatiivisten menetelmien riskienhallinta perustuu siihen, että kunkin menetelmän rakenne, matemaattinen teoria ja loogisuus on dokumentoitu hyvin ja että menetelmä on mahdollisimman hyvin tuettavissa tieteellisillä tutkimuksilla ja vakuutusalan parhailla käytännöillä. Jotta voidaan tunnistaa menetelmän vahvuudet ja heikkoudet, on tärkeää, että matemaattiset yksinkertaistukset, numeeriset menetelmät, approksimaatiot ja subjektiivisen asiantuntijaharkinnan käyttö selvitetään ja dokumentoidaan riittävän tarkasti. Menetelmän omistajan ja kehittäjien tulee varmistaa, että menetelmän eri osa-alueet toimivat toivotulla tavalla, ovat sopivia tarkoitettuun käyttöön ja että menetelmä on matemaattisesti oikein ja estimoidut parametrit tilastollisesti luotettavia.

Tietojen laadun hallinta on yhtä tärkeää kuin menetelmän rakenteen, teorian ja loogisuuden hallinta. Luotettavuus voidaan saavuttaa ainoastaan laadukkailla tiedoilla.

Kvantitatiivisen menetelmän validointi kattaa prosessit ja toimintatavat, joiden avulla pyritään todentamaan, että menetelmä on asianmukainen ja luotettava sekä toimii toivotulla tavalla. Validoinnin avulla tunnistetaan menetelmän mahdollisia heikkouksia ja rajoituksia sekä käyttöön liittyviä ongelmia ja voidaan arvioida ja hallita niiden vaikutuksia.

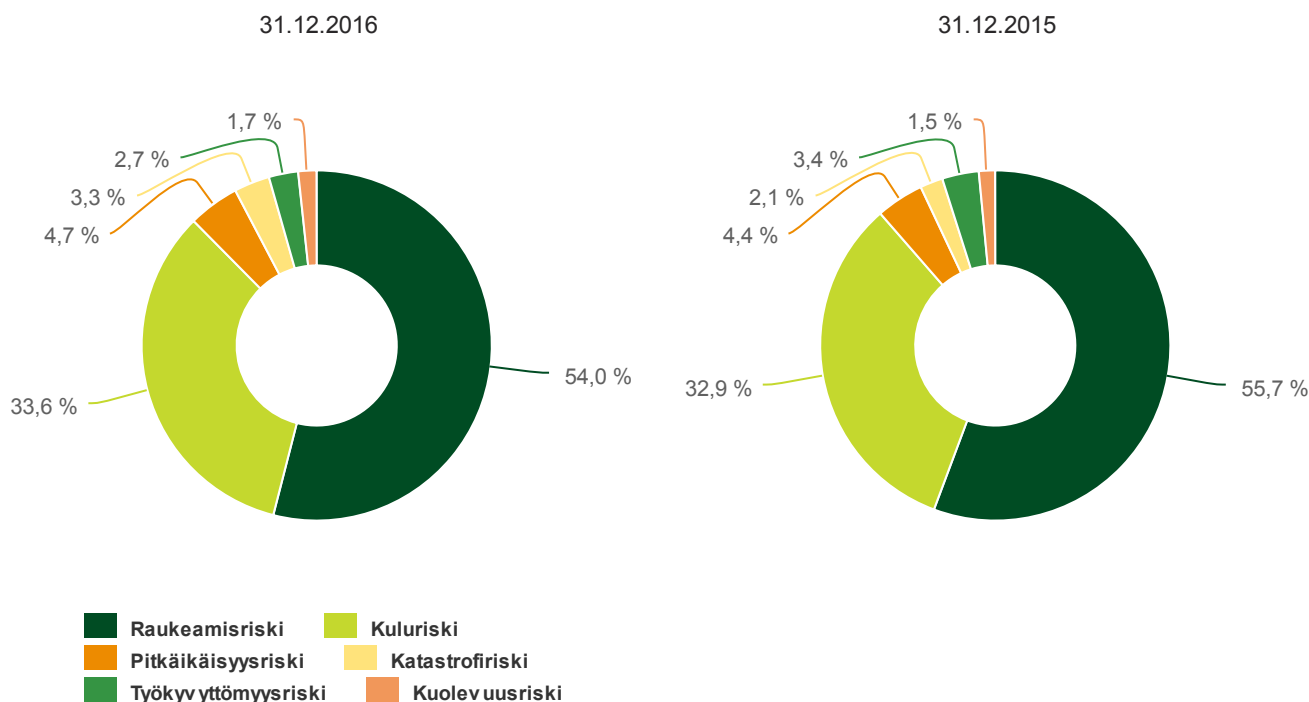
Suurilta vahingoilta ja vahinkotapahtumilta suojaudutaan ja niitä hallitaan ottamalla jälleenvakuutuksia. Henki-Fennialla on voimassaolevat jälleenvakuutus sopimukset katastrofivahinkoja, kuten esimerkiksi pandemia, varten. Yksilölliset henki- ja työkyvyttömyysvakuutukset jälleenvakuutetaan suurvahinkojen varalta. Työntekijäin ryhmähenkivakuutuksen osalta jälleenvakuutus on järjestetty alan yhteisen poolijärjestelyn kautta.

Vakuutusriskien arviointi

Henki-Fennian vakuutusriskin vakavaraisuuspääomavaatimus on 82,8 miljoonaa euroa. Hajautushyödyt huomioiden vakuutusriskin kontribuutio on 59,5 miljoonaa euroa, joka on 36,8 prosenttia vakavaraisuuspääomavaatimuksesta ennen vaimentavia eräiä. Johtuen vakuutuskannan kasvusta vakuutusriskien määrä on vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna hieman noussut.

Vakuutusriskin sitoma vakavaraisuuspääomavaatimus koostuu eri riskialueista seuraavasti:

Vakuutusriskin vakavaraisuuspääoma-vaatimus (milj. euroa)	31.12.2016	Kontribuutio	%-osuus	31.12.2015	Kontribuutio	%-osuus	Muutos
Varausriski							
Kuolevuusriski	7,0	1,4	1,7 %	6,5	1,2	1,5 %	0,5
Pitkäikäisyysriski	10,6	3,9	4,7 %	10,0	3,6	4,4 %	0,7
Työkyvyttömyysriski	6,8	2,2	2,7 %	8,3	2,8	3,4 %	-1,5
Raukeamisriski	51,2	44,7	54,0 %	52,2	45,8	55,7 %	-1,0
Kuluriski	33,5	27,8	33,6 %	32,7	27,1	32,9 %	0,9
Katastrofiriski	7,2	2,8	3,3 %	4,8	1,7	2,1 %	2,4
Hajautus	-33,5	----	----	-32,3	----	----	-1,3
Vakavaraisuuspääoma-vaatimus yhteensä	82,8	82,8	100,0 %	82,3	82,3	100,0 %	0,5

Henki-Fennian vakuutusriski muodostuu pääosin raukeamis- ja kuluriskistä. Niiden kontribuutio vakuutusriskin vakavaraisuuspääomavaatimukseen on 87,6 prosenttia. Edelliseen vuoteen verrattuna eri riskialueiden keskinäiset suhteet ovat pysyneet melko muuttumattomina.

Varausriskin suhteellinen osuus vakuutusteknisen vastuuvelan parhaasta estimaatista ennen jälleenvakuuttajien osuutta on 4,1 prosenttia.

Oheisessa taulukossa on annettu arvio yhtiön vakavaraisuusaseman muutoksesta, jos vakuutusteknisen vastuuvelan paras estimaatti nousee yhdellä prosentilla:

Herkkyyshanalyysi (milj. euroa)	31.12.2016	Skenaario Vakuutustekninen vastuuvelka + 1 %
Omat varat	217,4	206,1
Vakavaraisuuspääomavaatimus	117,4	120,8
Vapaa pääoma	100,0	85,3
Vapaan pääoman muutos	----	-14,7
Suhteellinen vakavaraisuusasema	185,2 %	170,6 %

Henki-Fennian vakuutuskanta on suhteellisen hyvin hajautunut. Riskivakuutuksessa jälleenvakuutusjärjestelyt suojaavat tietyn euromääräisen omavastuun ylittävät vakuutussummat, mikä rajoittaa riskikeskittymiä. Lisäksi jälleenvakuutukset katastrofeja varten pienentävät mahdollisia riskikeskittymiä edelleen. Henki-Fennian vakuutuskanta ei sisällä merkittäviä riskikeskittymiä.

Jälleenvakuutusten käyttöön liittyy liitännäisriskejä, kuten jälleenvakuutuksien asianmukaisuus-, saatavuus-, hinta- ja vastapuoliriski. Henkivakuutustoiminnassa menevän jälleenvakuutuksen käyttö on vähäistä ja keskittyy sen takia muutamiin vastapuoliin.

■ Markkinariski

Yleistä

Markkinariskillä tarkoitetaan yleisesti varojen ja velkojen markkina-arvojen muutosten aiheuttamia vaikutuksia yhtiön taloudelliseen asemaan, erityisesti omiin varoihin, tulokseen ja vakavaraisuuteen. Yhtiöön vaikuttavat korko-, korkomarginaali-, osake-, kiinteistö- ja valuuttakurssiriskit. Markkinariskejä voidaan tarkastella pelkästään sijoitusomaisuuden näkökulmasta, mutta olennaisinta on tarkastella markkinariskejä koko taseen näkökulmasta. Vakavaraisuuslaskennassa taseen molemmat puolet arvostetaan markkinaehtoisesti ja näin ollen riskitekijöiden muutokset vaikuttavat samaan aikaan sekä varoihin että velkoihin.

Markkinariskitekijöiden muutokset vaikuttavat yhtiön vakavaraisuuteen kahta kautta: omien varojen muutoksena sekä vakavaraisuuspääomavaatimuksen muutoksena. Markkinariskien toteutuessa yhtiön omat varat pienenevät, mikä heikentää yhtiön vakavaraisuusasemaa. Muutokset varoissa ja veloissa vaikuttavat myös useimmiten yhtiön vakavaraisuuspääomavaatimukseen. Omaisuusarvojen laskiessa myös vakavaraisuuspääomavaatimukset pienenevät, mikä vaimentaa markkina-arvojen laskun vaikutusta yhtiön vakavaraisuusasemaan. Tämä näkyy erityisesti osakemarkkinariskin realisoituessa, jolloin symmetrinen mukautus pienentää pääomavaadetta.

Henki-Fennialla on myös sijoitussidonnaista vastuuvakaa. Sijoitussidonnaisten sopimusten tuotto muodostuu pääosin vakuutuslomakkeiden katteena olevan varallisuuden määrään perustuvasta hallinnointipalkkiosta. Hallinnointipalkkiosta osa veloitetaan vakuutuslomakkeista ja osa saadaan vakuutuslomakkeiden katteena olevilta rahastoilta palkkionpalautuksina. Kun esimerkiksi osakkeiden arvot laskevat, on tällä vaikutusta hallinnoitaviin varoihin ja sitä kautta myös tulevaisuuden tuottoihin. Tämä riski luo pääomavaadetta, mutta sen osuus markkinariskien kokonaispääomavaatimuksesta on pieni. Sijoitussidonnaisen vakuutuskannan aiheuttama vakavaraisuuspääomavaatimus sisältyy esitettyihin vakavaraisuuspääomavaatimuslukuun.

Markkinariskien hallinta

Henki-Fennian yleinen riskinottohalukkuus, riskinsietokyky sekä liiketoimintatavoitteet ohjaavat yhtiön sijoitustoimintaa ja luovat sijoitustoiminnalle reunaehdot. Sijoitustoiminnassa ja markkinariskien hallinnassa pyritään saavuttamaan yhtiön asettamat liiketoimintatavoitteet yhtiön vakavaraisuustavoitteita vaarantamatta.

Markkinariskien hallinnan kulmakivet ovat sijoitusten riittävä hajautus, varovaisuusperiaate sekä riskien vähentämistekniikat. Näiden avulla pyritään varmistamaan, että varat on sijoitettu niin, että ne ovat mahdollisimman yhteensopivia yhtiön vastuuvakan luonteen kanssa ottaen huomioon yhtiön riskinottohalukkuus ja riskinsietokyky sekä vallitseva liiketoimintaympäristö.

Markkinariskejä hallitaan mm. hallituksen määrittämällä sijoitusrajoitteilla ja limiiteillä. Allokaatorajoitteilla varmistetaan, että Henki-Fennian sijoitusomaisuus on riittävän laajasti hajautettu eikä yhtiön sijoitusomaisuus ole liian altis millekään yksittäiselle markkinariskille. Omaisuuslajikohtaisten allokaatorajoitteiden lisäksi sijoitustoimintaa ohjaavat yksityiskohtaisemmat rajoitteet, joilla varmistetaan, että myös omaisuuslajien sisällä hajautus on tarpeeksi laajaa ja että ylisuuria riskikeskittymiä ei synny.

Varovaisuusperiaatteen noudattaminen tarkoittaa mm. sitä, että varat tulee sijoittaa ainoastaan sellaisiin tuotteisiin ja instrumentteihin, joiden riskit voidaan tunnistaa, mitata, seurata, hallita ja raportoida. Jos sijoituksiin liittyy uusia omaisuuslajeja tai instrumentteja, on sijoituspäätöstä ennen varmistettava, että kyseiset varovaisuusperiaatteen noudattamiseen liittyvät prosessit on suoritettu.

Riittävän hajautuksen ja varovaisuusperiaatteen lisäksi Henki-Fenniassa on määritelty riskien vähentämistä koskevat periaatteet. Riskien vähentämistekniikalla tarkoitetaan kaikkia sellaisia järjestelyitä, joiden avulla jokin tietty riski siirretään toiselle taholle, sitä muokataan tai se eliminoidaan joko osittain tai kokonaan. Markkinariskien osalta riskien vähentämistekniikoihin luetaan mm. johdannaisien käyttö sekä erilaiset vakuus- ja takausvaatimusjärjestelyt. Jos riskien vähentämistekniikat eivät täytä asetettuja vaatimuksia laillisuuden, riskien tunnistamisen, tehokkuuden, riskien seurannan ja vastapuolen luottokelpoisuuden osalta, niitä ei oteta huomioon vakavaraisuuspääomavaatimuksen laskennassa. Tällöin niiden suojausvaikutus kohdistuu pelkästään omiin varoihin.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena oleviin varoihin liittyvät markkinariskit hallitaan passiivisesti eikä riskipositioihin kohdisteta erityisiä markkinanäkemyksiä tai suojausstrategioita.

Markkinariskien arviointi

Markkinariskien altistumia ja niiden vaikutuksia mitataan omaisuuslajiallokaation, herkkyyshanalyysin sekä kunkin markkinariskin aiheuttaman vakavaraisuuspääomavaatimuksen avulla.

Omaisuuslajiallokaatio markkina-arvoin kuvaa sitä, kuinka suuri osa taseesta on altis kullekin markkinariskille. Allokaatio on kuitenkin aina kun mahdollista laskettava rahastojen läpikatsomisperiaatetta noudattaen, koska vain silloin voidaan todeta yhtiön todellinen allokaatio.

Omaisuuslajiallokaatiota voidaan tukea herkkyyshanalyysillä, jolla arvioidaan, kuinka paljon eri markkinaliikkeet vaikuttavat yhtiön varojen ja velkojen ja täten omien varojen arvoon. Näin päästään koko taseen riskiaseman analysointiin ja se kertoo huomattavasti enemmän yhtiön kantamista markkinariskeistä ja niiden vaikutuksista. Edellä mainittuja analyysejä täydennetään lisäksi yhtiön omalla näkemyksellä markkinariskien aiheuttamista pääomavaatimuksista. Koska vakavaraisuuspääomavaatimukset kuvaavat yhtiön oman arvion mukaan melko hyvin markkinariskin aiheuttamaa todellista arvomuutosriskiä eikä yhtiöllä ole merkittävässä määrin sellaisia sijoituksia joiden riskit huomattavasti poikkeaisivat vakavaraisuuslaskennan käsittelystä, hahmottavat vakavaraisuuspääomavaatimukset myös eri markkinariskien aiheuttamasta rahallisesta tappioriskistä sääntelyn määrittämällä luottamusväleillä.

Henki-Fennian sijoitusomaisuuden allokaatio on korkopainotteinen. Yhtiön sijoitusomaisuudesta on 72,2 prosenttia sijoitettu eri korko-omaisuusluokkiin. Kiinteistösijoitukset muodostavat 12,4 prosenttia, osakesijoitukset 14,6 prosenttia ja muut sijoitukset yhteensä 0,8 prosenttia yhtiön sijoitusomaisuudesta.

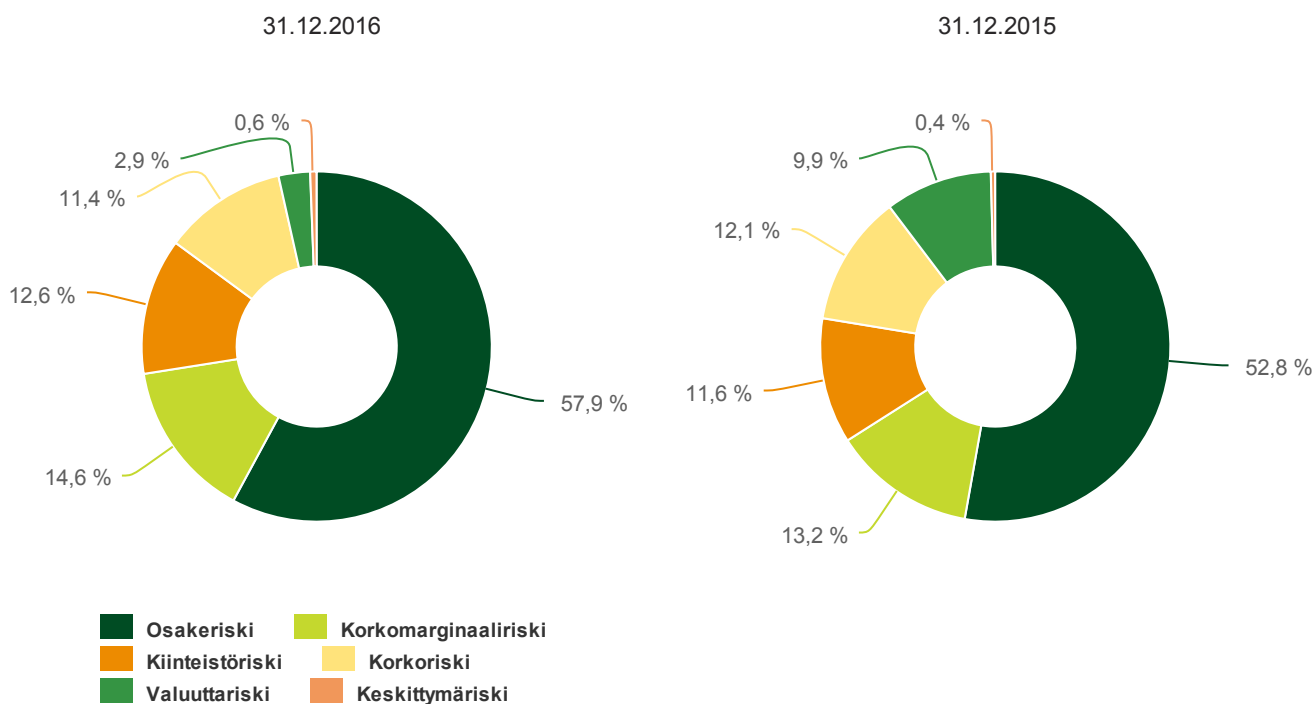
Omaisuuslaji 31.12.2016 (milj. euroa)	Sijoitusomaisuus		Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat	
	Käypä arvo	%-osuus	Käypä arvo	%-osuus
Korkosijoitukset	550,0	72,2 %	265,5	34,9 %
Osakesijoitukset	111,3	14,6 %	529,9	69,6 %
Kiinteistösijoitukset	94,5	12,4 %	0,0	0,0 %
Muut	5,8	0,8 %	108,5	14,3 %
Yhteensä	761,7	100,0 %	904,0	118,7 %

Edellä mainittujen varojen lisäksi yhtiön varoihin kuuluu myös 26,1 miljoonaa euroa odotettuja palkkionpalautuksia sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevista varoista.

Markkinariskien vakavaraisuuspääomavaatimus on 110,1 miljoonaa euroa. Hajautushyödyt huomioiden markkinariskien kontribuutio kokonaispääomavaateeseen on 57,7 prosenttia. Kontribuutio on tippunut 13,5 prosenttiyksikköä verrattuna vuoden takaiseen tilanteeseen pääosin sijoitusriskin pienentämisen ansiosta.

Markkinariskien vakavaraisuuspääomavaatimus koostui eri riskialueista seuraavasti:

Markkinariskin vakavaraisuuspääomavaatimus (milj. euroa)	31.12.2016	Kontribuutio	%-osuus	31.12.2015	Kontribuutio	%-osuus	Muutos
Korkoriski	19,0	12,6	11,4 %	29,1	19,5	12,1 %	-10,1
Osakeriski	66,3	63,7	57,9 %	90,6	85,0	52,8 %	-24,3
Kiinteistöriski	17,3	13,9	12,6 %	23,5	18,6	11,6 %	-6,2
Korkomarginaaliriski	19,7	16,1	14,6 %	26,5	21,3	13,2 %	-6,8
Valuuttariski	8,9	3,2	2,9 %	33,7	15,9	9,9 %	-24,8
Keskittymäriski	8,2	0,6	0,6 %	10,6	0,7	0,4 %	-2,4
Hajautus	-29,4	-----	-----	-53,0	-----	-----	23,7
Vakavaraisuuspääoma-vaatimus yhteensä	110,1	110,1	100,0 %	161,0	161,0	100,0 %	-50,9

Osakeriskin kontribuutio markkinariskien vakavaraisuuspääomavaatimukseen on selvästi suurin, 57,9 prosenttia. Sen osuus markkinariskien vakavaraisuuspääomavaatimuksesta on selkeästi suurempi kuin osakesalkun osuus sijoitusvarallisuuden allokaatiosta. Tämä johtuu siitä, että osakeriskin vakavaraisuuspääomavaatimus on absoluuttisesti korkein, joten pienikin allokaatio osakkeisiin aiheuttaa merkittävän lisäyksen markkinariskien vakavaraisuuspääomavaatimukseen. Toisaalta myös osa muiden omaisuuslajien vakavaraisuuspääomavaatimuksista luokitellaan osakeriskiksi. Tyypillisesti nämä liittyvät rahastoihin, joilla on suuri velkavivun käyttö tai joiden sisältöön ei ole voitu soveltaa läpikatsomisperiaatetta sekä läpikatsottujen rahastojen alla oleviin yksittäisiin sijoituksiin, joista ei ole saatavissa riittävästi tietoa asianmukaiseen vakavaraisuuslaskentaan. Kiinteistö- ja korkomarginaaliriskin kontribuutiot markkinariskien vakavaraisuuspääomavaatimukseen ovat keskenään samaa luokkaa (13–15 %), kun taas valuutta- ja keskittymäriskin kontribuutiot ovat selvästi pienimmät. Avoimen korkoriskin kontribuutio oli 11,4 prosenttia yhtiön markkinariskien vakavaraisuuspääomavaatimuksesta.

Vaikka markkinariskien vakavaraisuuspääomavaatimusta on laskettu merkittävästi vuoden aikana, ovat riskien keskinäiset suhteet pysyneet melko muuttumattomina. Selvimmin kontribuutiota kokonaistilanteeseen on vähennetty valuuttariskissä, jossa valuuttajohdannaisten uusimisolettamäksittely (sopimus korvataan aina uudella samankaltaisella sopimuksella sen erääntyessä) on laskenut riskin vakavaraisuuspääomavaatimusta.

Markkinariskien vaikutusta yhtiön vakavaraisuuteen kuvataan herkkyysanalyysin avulla. Herkkyysanalyysissä on tarkasteltu kaikkien markkinariskien (pois lukien keskittymäriski) toteutumisen vaikutusta yhtiön omiin varoihin ja vakavaraisuuteen. Käytetyt skenaariot ovat koronvaihtosopimuskorkojen lasku (25 korkopistettä eli 0,25 prosenttiyksikköä), osakkeiden lasku (-10 %), kiinteistöjen arvon lasku (-10 %), korkomarginaalien nousu (50 korkopistettä eli 0,5 prosenttiyksikköä) sekä valuuttakurssien lasku (-5 %).

Herkkyysanalyysillä saadaan hyvä arvio siitä, miten eri markkinariskiskenaariot vaikuttavat yhtiön vakavaraisuusasemaan. Herkkyyslaskelmat on tehty riskialueittain. Osakeskenaariossa osakeriskin symmetrinen mukautus arvioidaan shokin jälkeen uudestaan, ja sen vaikutus otetaan huomioon vakavaraisuuspääomavaatimuslaskennassa. Koroissa koronvaihtosopimuskorkojen noteerausta lasketaan 20 vuoden maturiteettiin asti shokin verran, minkä jälkeen diskonttauskäyrä lasketaan uudestaan sääntelyn kuvaamalla tavalla. Kaikissa skenaariossa sijoitusten markkina-arvot arvioidaan skenaarion jälkeisessä tilanteessa uudestaan sekä markkina-arvon että vakavaraisuuspääomavaatimuksen näkökulmasta.

Suurin vaikutus yhtiön omiin varoihin tulee osakkeiden lasku -skenaariossa. Vakavaraisuusluvussa tämä muutos ei kuitenkaan näy niin suurena, koska osakeriskin symmetrinen mukautus reagoi osakkeiden laskuun pienentämällä vakavaraisuuspääomavaatimusta. Kun osakkeiden lasku on suurempi, ei symmetrinen korjaustermi enää toimi yhtä tehokkaasti ja vaikutukset alkavat näkyä selvemmin myös vakavaraisuusaseman heikentymisenä.

Korkosijoitusomaisuuden duraatio ja markkina-arvo ovat pienempiä kuin vakuutusteknisen vastuuelan. Siksi yhtiön vakavaraisuusnäkökulmasta katsottuna korkojen lasku on negatiivinen skenaario. 25 korkopisteen korkojen lasku pienentää omia varoja 9,3 miljoonaa euroa. Koska korkoriskin vakavaraisuuspääomavaatimus on jo alhaisen korkotason takia pieni, pysyy vakavaraisuuspääomavaatimus lähes muuttumattomana haitallisessa korkoskenaariossa. Lisäksi vakuutusteknisen vastuuelan aiheuttamaa korkoriskiä on osittain suojattu koronvaihtosopimuksilla. Tämä suojausvaikutus on myös otettu huomioon vakavaraisuuspääomavaatimuksen laskennassa. Sen takia korkojen laskuskenaarion vaikutus vapaaseen pääomaan ja vakavaraisuuspääomavaatimukseen on omien varojen muutoksen suuruinen.

Korkomarginaalien leveneminen 50 korkopisteellä aiheuttaa 4,7 prosenttiyksikön laskun Henki-Fennian suhteellisessa vakavaraisuusasemassa. Kiinteistöjen 10 prosentin arvon lasku puolestaan aiheuttaa 6,1 prosenttiyksikön heikennyksen suhteellisessa vakavaraisuusasemassa. Valuuttaturssien muutoksilla ei ole kovin suurta vaikutusta Henki-Fennian vakavaraisuuteen, sillä valuutariski on pääosin suojattu valuuttajohdannaisten avulla.

Kaikkien edellä mainittujen yksittäisten skenaarioiden toteutuessa samanaikaisesti vaikutus yhtiön omiin varoihin olisi -32,0 miljoonaa euroa, vapaaseen pääomaan -27,4 miljoonaa euroa ja suhteellinen vakavaraisuusasema laskisi 20,8 prosenttiyksikköä ollen 164,3 prosenttia.

Herkkyyshanalyysi (milj. euroa)	31.12.2016	Skenaario					Yhdistetty skenaario
		Korot -25 kp	Osakkeet - 10 %	Kiinteistöt - 10 %	Korkomarginaali + 50 kp	Valuutta - 5 %	
Omat varat	217,4	208,1	207,3	209,9	213,3	216,6	185,4
Vakavaraisuuspääomavaatimus	117,4	118,7	111,0	117,2	118,2	116,7	112,8
Vapaa pääoma	100,0	89,5	96,3	92,7	95,1	99,9	72,6
Vapaan pääoman muutos	----	-10,5	-3,7	-7,3	-4,9	-0,1	-27,4
Suhteellinen vakavaraisuusasema	185,2 %	175,4 %	186,8 %	179,1 %	180,5 %	185,6 %	164,3 %

Vakavaraisuus ja skenaarioiden aiheuttama vaikutus yhtiön taloudelliseen asemaan ovat edelliseen vuoteen verrattuna parantuneet. Vakavaraisuus on parantunut ennen kaikkea vakavaraisuuspääomavaatimuksen pienenemisen kautta.

Korkoriski

Korkoriskillä tarkoitetaan korkotason heilahteluiden aiheuttamia muutoksia yhtiön omissa varoissa sekä vakavaraisuudessa. Henki-Fennian vakuutustekninen vastuuelka aiheuttaa yhtiölle korkoriskiä. Sen hallitsemiseksi iso osa sijoitusomaisuudesta tulisi sijoittaa korkoinstrumentteihin. Kuinka paljon korkosijoituksiin tulee sijoittaa, toisin sanoen kuinka paljon korkoriskiä kannattaa pitää auki, onkin yhtiön markkinariskien hallinnan ja sijoitustoiminnan tärkeimpiä päätöksiä.

Korkotason muutos vaikuttaa yhtiön varojen ja velkojen markkinaehtoiseen arvoon. Jos korkosijoitusten ja vakuutusteknisen vastuuelan markkinaehtoiset arvonmuutokset poikkeavat merkittävästään korkotason muuttuessa, altistuu yhtiö korkoriskille. Korkotason muuttuessa varojen arvon muutos ei tällöin kompensoi täysimääräisesti vastuuelan arvon muutosta, mikä vaikuttaa yhtiön vakavaraisuuteen sitä joko heikentämällä tai parantamalla.

Korkoriskiä hallitaan ja seurataan mm. yhtiön korkosijoitusten ja vakuutusteknisen vastuuelan kassavirta-analyysin avulla. Mitä enemmän korkosijoitusten ja vakuutusteknisen vastuuelan kassavirrat täsmäävät, sitä vähemmän korkoriskiä positioista seuraa. Pelkkä duraation ja määrän täsmäminen ei poista korkoriskiä.

Korkoriskin vakavaraisuuspääomavaatimus ja kontribuutio ovat laskeneet vuoden takaisesta tilanteesta. Tämä johtuu muun muassa siitä, että Henki-Fennia on suojannut korkoriskiään korkojohdannaisilla. Lisäksi korkotason lasku edelliseen vuoteen nähden on johtanut siihen, että suurempi osa diskonttauskyrystä on negatiivinen. Negatiivisten korkojen ja niiden maturiteettien osalta korkoriskin vakavaraisuuspääomavaatimusta ei synny lainkaan. Niiltä osin kuin korkokäyrä on nollan yläpuolella, alentunut korkotaso johtaa pienempään korkoriskin vakavaraisuuspääomavaatimukseen.

Raportointikauden lopussa yhtiön vastuuelan korkoriski oli suurempi kuin sijoitussalkun, joten korkojen lasku on tässä tilanteessa yhtiölle haitallinen skenaario. 25 korkopisteen muutos koronvaihtosopimuskorissa aiheuttaisi tällöin 9,3 miljoonan euron muutoksen yhtiön omiin varoihin. Korkotason ollessa näin alhaalla, korkoshokki alaspäin ei juurikaan muuta yhtiön vakavaraisuuspääomavaadetta, eikä näin ollen kompensoi omien varojen laskua. Suhteellinen vakavaraisuusasema heikentyisi tässä skenaariossa 9,9 prosenttiyksikköä. 25 korkopisteen liikettä korissa ei voida pitää kovinkaan suurena tai poikkeuksellisenä, joten korkosuojauksesta huolimatta yhtiöllä on avointa korkoriskiä.

Vakavaraisuuslaskentakehikko käyttää vakuutusteknisen vastuuvelan kassavirtojen diskonttaamiseen viranomaisen (EIOPA) määrittämää korkokäyrää. Tämä eroaa markkinaehtoisesta korkokäyrästä erityisesti 20 vuoden maturiteetin jälkeen, minkä vuoksi vakuutusteknisen vastuuvelan täysin markkinaehtoinen arvo ja näin ollen omien varojen arvo poikkeaa viranomaislaskennassa käytettävästä arvosta. Jos yhtiö käyttäisi markkinaehtoista korkokäyrää omien varojen ja suhteellisen vakavaraisuusaseman määrittämiseen, olisi vaikutus molempia heikentävä. Samoin viranomaisen määrittelemän korkokäyrän kiinteän päätearvon alentaminen vaikuttaisi vakavaraisuusasemaan heikentävästi.

Herkkyyssanalyysi (milj. euroa)	31.12.2016	Skenaario	
		Markkina	Päätearvo 3,2 %
Omat varat	217,4	198,6	212,5
Vakavaraisuuspääomavaatimus	117,4	120,5	118,2
Vapaa pääoma	100,0	78,1	94,3
Vapaan pääoman muutos	----	-21,9	-5,7
Suhteellinen vakavaraisuusasema	185,2 %	164,9 %	179,7 %

Suurin osa sijoitusomaisuuden korkosijoituksista on tehty yritysten lyhyisiin joukkovelkakirjoihin tai rahamarkkinainstrumentteihin. Korkeariskisten yrityslainojen suurehko allokaatio liittyy pitkälti ei-luokiteltuihin lainoihin.

Korkosijoitusten allokaatio 31.12.2016 (milj. euroa)	Sijoitusomaisuus			Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat		
	Käypä arvo	%-osuus	Duraatio	Käypä arvo	%-osuus	Duraatio
Raha ja talletukset	43,7	8,0 %	0,0	50,1	18,9 %	0,0
Rahamarkkinarahastot	2,3	0,4 %	----	0,0	0,0 %	----
Valtioiden joukkovelkakirjalainat	22,2	4,0 %	18,2	0,0	0,0 %	0,0
Korkeasti luottoluokitellut yrityslainat	275,6	50,1 %	1,4	87,0	32,8 %	2,7
Korkeariskiset yrityslainat	168,5	30,6 %	0,5	102,7	38,7 %	4,0
Omaisuusvakuudelliset lainat	0,0	0,0 %	0,0	0,0	0,0 %	0,0
Kehittyvien valtioiden lainat	0,1	0,0 %	1,5	0,0	0,0 %	0,0
Kehittyvien markkinoiden yrityslainat	13,5	2,5 %	0,6	1,0	0,4 %	2,9
Korkojohdannaiset	1,8	0,3 %	----	0,0	0,0 %	----
Lainat	22,2	4,0 %	6,3	0,0	0,0 %	0,0
Muut korkosijoitukset	0,0	0,0 %	0,1	24,7	9,3 %	2,6
Yhteensä	550,0	100,0 %	1,8	265,5	100,0 %	2,7
Vakuutusteknisen vastuuvelan paras estimaatti	514,9	----	13,5	867,9	----	13,7

Oheisessa taulukossa ovat sijoitusomaisuuden suurimmat vastapuolikeskittymät korkoriskin näkökulmasta käyvin arvoin mitattuna.

Vastapuoli (milj. euroa)	Käypä arvo 31.12.2016	%-osuus sijoitusomaisuudesta
Saksan valtio	19,2	2,5 %
Sampo Oyj	11,6	1,5 %
Suomen valtio	10,0	1,3 %
Snam SpA	8,9	1,2 %
Credit Suisse AG	8,0	1,0 %

Korkomarginaaliriski

Korkosijoituksiin liittyy olennaisesti myös korkomarginaaliriski. Sijoittaessaan velkakirjalainoihin yhtiö altistuu liikkeeseenlaskijan korkomarginaalin muutoksille. Tämä realisoituu, kun markkinat arvioivat velkainstrumenttien liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuudessa tapahtuneen muutoksia, jotka vaikuttavat velkakirjalainojen markkina-arvoon niitä heikentävästi.

Sijoitusomaisuuden korkosalkusta suuri osa on sijoitettu yritysten liikkeeseen laskemiin joukkovelkakirjoihin tai rahamarkkinavälineisiin, joten yhtiön kohdistuu riskiä korkomarginaalien noustessa. Korkosijoitusten duraatio on melko alhainen, sillä yrityslainoissa on suosittu lyhyen maturiteetin joukkovelkakirjoja. Lyhyen duraation (1–3 v.) sijoitusten lisäksi iso osa korkosijoituksista on sijoitettu rahamarkkinasijoituksiksi luokiteltaviin sijoitus- tai yritystodistuksiin, joiden duraatio on alle vuosi, useimmissa tapauksissa alle puoli vuotta. Vakavaraisuuspääomavaatimuslaskennassa sijoituksen korkomarginaaliriskin aiheuttaman pääomavaateen määrittää velkakirjalainojen markkina-arvo, duraatio sekä luottokelpoisuus. Siksi allokaatiolimiittejä määriteltäessä heikompileatuisten yrityslainojen sekä kehittyvien maiden yritys- ja valtionlainojen määrää on rajoitettu. Salkun koostumuksesta johtuen myös korkosijoitusten kontribuutio markkinariskin vakavaraisuuspääomavaatimukseen on merkittävästi allokaatiotaan pienempi. Oheisessa taulukossa on kuvattu luottokelpoisuuspositiota.

Luottoluokitus 31.12.2016 (milj. euroa)	Sijoitusomaisuus						Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat	
	0 -1	1 -2	2 -3	3 -4	4 -5	> 5	Yhteensä	Yhteensä
AAA	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	19,2	19,3	0,0
AA	2,4	0,1	0,6	0,0	0,0	3,5	6,6	3,5
A	53,4	24,7	2,3	2,6	1,8	4,3	89,1	26,3
BBB	85,7	74,0	3,1	11,0	7,2	8,3	189,3	57,1
BB	0,8	0,6	0,6	0,0	0,0	0,0	2,0	26,2
B	0,7	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,8	5,5
CCC	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6
CC	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
C tai matalampi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ei luokiteltu	161,7	6,8	2,6	8,4	5,5	9,9	194,9	96,2
Yhteensä	304,8	106,2	9,3	22,0	14,6	45,3	502,1	215,4

Sijoitusomaisuuden suurimmat vastapuolikeskittymät korkomarginaaliriskin näkökulmasta käyvin arvo on kuvattu korkoriskiosiossa.

Osakeriski

Osakeriskiä yhtiölle aiheutuu pääasiassa taseen osakesijoituksista. Osakeriski liittyy osakkeiden arvon muutoksista aiheutuviin mahdollisiin tappioihin sekä epäsuotuisaan vaikutukseen yhtiön vakavaraisuusasemassa.

Sijoitusomaisuuden osakesijoitukset ovat 111,3 miljoonaa euroa. Tämä on 14,6 prosenttia koko yhtiön sijoitusomaisuudesta. Suurimman osan osakesijoituksista muodostavat noteeratut osakesijoitukset, jotka on sijoitettu pääosin Eurooppaan ja Yhdysvaltoihin. Noteeraamattomat osakesijoitukset ovat puolestaan suomalaisia yrityksiä.

Osakesijoitusten allokaatio 31.12.2016 (milj. euroa)	Sijoitusomaisuus		Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat	
	Käypä arvo	%-osuus	Käypä arvo	%-osuus
Noteeratut osakkeet	76,9	69,1 %	529,9	100,0 %
Noteeraamattomat osakkeet	11,1	10,0 %	0,0	0,0 %
Osakerahastot	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %
Pääomarahastot	23,3	20,9 %	0,0	0,0 %
Osakejohdannaiset	0,0	0,0 %	0,0	0,0 %
Yhteensä	111,3	100,0 %	529,9	100,0 %

Osakeriskiksi luokitellaan tai rinnastetaan myös osa muista omaisuuslajeista. Kuten aikaisemmin mainittiin, nämä liittyvät tyypillisesti rahastoihin, joilla on suuri velkavivun käyttö ja/tai joiden sisältöön ei ole voitu soveltaa läpikatsomista sekä läpikatsottujen rahastojen alla oleviin yksittäisiin sijoituksiin, joista ei ole saatavissa riittävästi tietoa asianmukaiseen vakavaraisuuslaskentaan.

Osakeriskiksi rinnastetut sijoitukset 31.12.2016 (milj. euroa)	Sijoitusomaisuus		Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat	
	Käypä arvo	%-osuus	Käypä arvo	%-osuus
Hedge-rahastot	6,5	19,9 %	0,0	0,0 %
Kiinteistörahastot	23,4	71,6 %	0,0	0,0 %
Korkorahastot	2,3	7,1 %	0,0	0,0 %
Muut	0,5	1,4 %	108,5	100,0 %
Yhteensä	32,7	100,0 %	108,5	100,0 %

Henki-Fennian osakeriskin vakavaraisuuspääomavaatimus on laskenut vuoden aikana merkittävästi. Tämä johtuu siitä, että rahastojen läpikatsomisprosessia on tehostettu, jolloin osakeriskistä on voitu siirtää sijoituksia pois niiden riskiä vastaaviin riskialueisiin. Koska samaan aikaan myös muita riskejä on vähennetty, on osakeriskin kontribuutio yhtiön markkinariskiін noussut kuitenkin 5,1 prosenttiyksikköä.

Henki-Fennian osakeriskin vakavaraisuuspääomavaatimuslaskennassa sovelletaan osakeriskin siirtymäsäännöstä ja Henki-Fennian osakesalkku koostuu pääasiassa tätä siirtymäsäännöstä hyödyntävistä suorista osakesijoituksista. Näin ollen yhtiön osakemarkkinoiden sisältämän tappioriskin lisäksi yhtiön vakavaraisuuteen vaikuttaa myös siirtymäsäännöksen vakavaraisuuspääomavaatimuksen asteittainen nouseminen. Jos yhtiön kaikki osakesijoitukset siirtyisivät pois siirtymäsäännösten piiristä, yhtiön vakavaraisuuspääomavaatimus nousisi 8,6 miljoonaa euroa ja suhteellinen vakavaraisuusasema laskisi 12,6 prosenttiyksikköä.

Herkkyyssanalyysi (milj. euroa)	31.12.2016	Skenaario
		Ilman osakeriskin siirtymäsäännöstä
Omat varat	217,4	217,4
Vakavaraisuuspääomavaatimus	117,4	126,0
Vapaa pääoma	100,0	91,4
Vapaan pääoman muutos	----	-8,6
Suhteellinen vakavaraisuusasema	185,2 %	172,5 %

Oheisessa taulukossa ovat sijoitusomaisuuden suurimmat vastapuolikeskittymät osakeriskin näkökulmasta käyvin arvoin mitattuna.

Vastapuoli (milj. euroa)	Käypä arvo 31.12.2016	%-osuus sijoitusomaisuudesta
Elite Varainhoito Oy	22,1	2,9 %
Pihlajalinna Oyj	4,9	0,6 %
Euro Choice IV GB Limited	4,3	0,6 %
The Triton Fund III L.P.	3,9	0,5 %
Amplus Holding OY	3,6	0,5 %

Sijoitusomaisuuden suoriin noteerattuihin osakesijoituksiin ei liity suurta keskittymäriskiä, sillä ne ovat hyvin hajautettuja.

Valuuttakurssiriski

Henki-Fennian valuuttariski muodostuu suurimmilta osin yhtiön sijoituksista muihin kuin euromääräisiin sijoituskohteisiin. Yhtiön muiden kuin sijoitussidonnaisten vakuutusten sitoumukset ovat euromääräisiä, joten niistä ei varsinaisesti aiheudu yhtiölle valuuttakurssiriskiä. Sijoitussidonnaisten vakuutusten osalta aiheutuu valuuttariskiä siltä osin kuin niiden katteena olevat varat ovat ulkomaisessa valuutassa. Näiden osuus valuuttariskin vakavaraisuuspääomavaatimuksesta on kuitenkin pieni. Alhaalla olevassa taulukossa on kuvattu sijoitusten valuuttaposiitiota.

Valuuttapositio 31.12.2016 (milj. euroa)	EUR	USD	GBP	SEK	CHF	DKK	NOK	Muut valuutat	Avoin valuuttapositio
Sijoitukset	703,1	39,5	9,1	4,7	3,2	1,2	0,9	0,0	58,6
Valuuttajohdannaiset	-----	-37,9	-8,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-46,5
Sijoitusomaisuuden nettopositio	703,1	1,6	0,5	4,7	3,2	1,2	0,9	0,0	12,1
Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat	642,1	97,5	21,7	26,3	9,1	5,5	6,6	95,1	261,8
Nettopositio	1 345,2	99,0	22,2	31,0	12,3	6,8	7,5	95,1	273,9

Sijoitusomaisuuden suurimmat valuuttaposiitiot aiheutuvat dollarimääräisistä sekä puntamääräisistä sijoituksista. Molempien valuuttakurssiriski on lähes täysimääräisesti suojattu, joten avoin valuuttariski on näiden valuuttojen kohdalla pieni. Joidenkin kehittyvien maiden korkosijoitusten seurauksena yhtiölle saattaa muodostua valuuttakurssiriskiä myös eksoottisemmista valuutoista. Pienet ja epäsuorat valuuttakurssiriskit pidetään yleensä suojaamattomana, koska niiden suojaaminen on kallista tai niitä ei voida järkevästi suojata lainkaan ja koska valuuttakurssiriskin ottaminen niissä sijoituksissa perustuu usein myös valuuttakurssinäkemykseen.

Sijoitusomaisuuden valuuttariskiä suojataan ja hallinnoidaan valuuttajohdannaisien avulla. Valuuttariskin hallinnalle on hallitus asettanut limiitit ja toimintaohjeet, joita yhtiön sijoitusorganisaatio noudattaa. Valuuttariskin vakavaraisuuspääomavaatimuslaskennassa johdannaisiin käytetään uusimisolettamakäsittelyä. Pääsääntönä on, että suorien sijoitusten aiheuttamaa valuuttariskiä pidetään suojattuna, ellei yhtiön hallitus puolla valuuttariskin laajentamista. Jos suorien sijoitusten aiheuttama valuuttariski ei ole merkittävä, valuuttariski näiden valuuttojen osalta jätetään suojaamatta. Rahastojen läpikatsomisen kautta tulleita valuuttaposiitiota ei suojata.

Kiinteistöriski

Kiinteistöriski liittyy kiinteistöjen arvojen muutoksien aiheuttamiin vaikutuksiin yhtiön omissa varoissa ja vakavaraisuusasemassa.

Henki-Fennialla on merkittävä kiinteistösalkku, joka koostuu pääasiassa suomalaisista suorista kiinteistösijoituksista. Suorien kiinteistösijoitusten lisäksi sijoituksia on tehty myös kiinteistörahastoihin sekä vieraan pääoman ehtoisina sijoituksina kiinteistöyhtiöihin. Koska vakavaraisuuspääomavaatimuslaskennassa sijoitukset luokitellaan niiden todellisen riskin perusteella, osa kiinteistösijoituksista on rinnastettu vakavaraisuuspääomavaatimuslaskennassa osakeriskiksi tai korko- ja korkomarginaaliriskiksi.

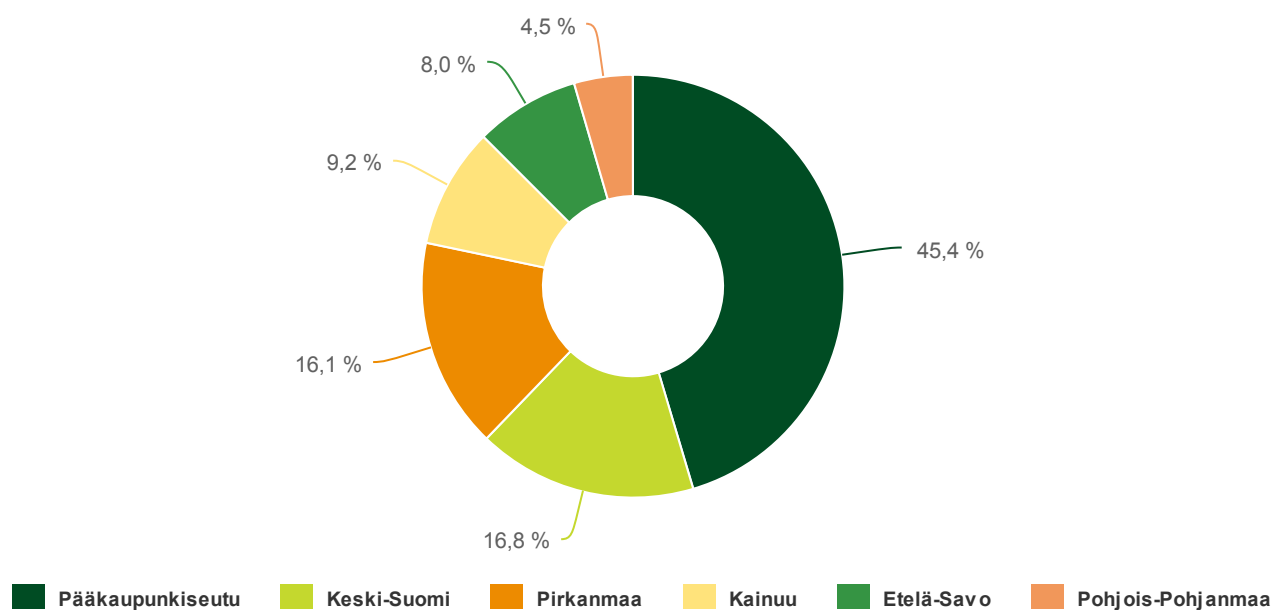

Kiinteistösijoitusten allokaatio 31.12.2016 (milj. euroa)	Sijoitusomaisuus		Sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat	
	Käypä arvo	%-osuus	Käypä arvo	%-osuus
Suorat kiinteistösijoitukset	71,1	75,3 %	0,02	100,0 %
Kiinteistörahastot	23,4	24,7 %	0,00	0,0 %
Yhteensä	94,5	100,0 %	0,02	100,0 %

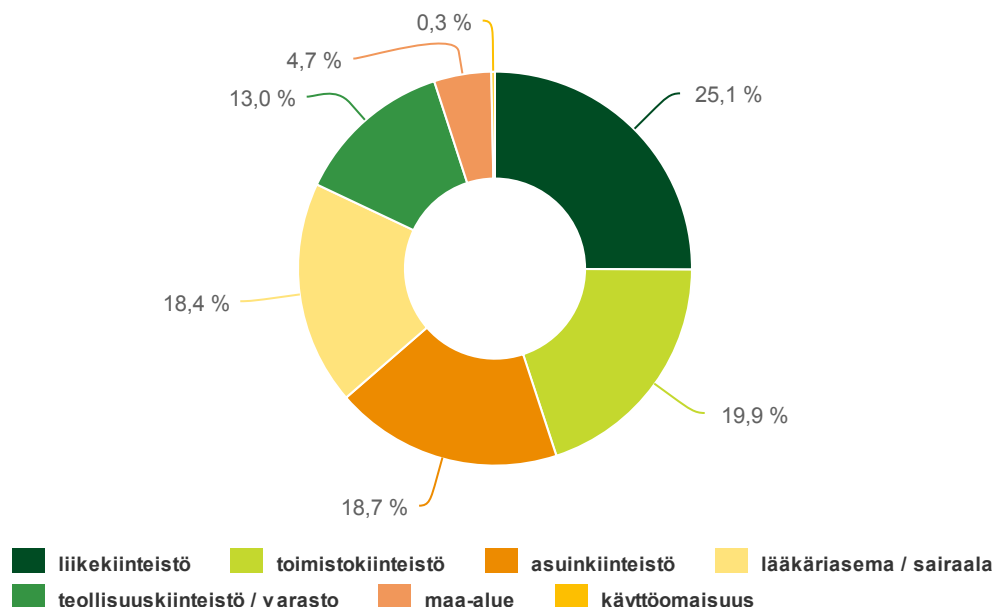
Kiinteistöriski voi realisoitua kiinteistöjen arvojen laskuna tai kiinteistöjen kassavirtojen – vuokrien – alentumisena. Yleensä kassavirtojen alentumista seuraa hinnan lasku, koska kiinteistöjä arvostetaan tulevien kassavirtojen perusteella. Kiinteistöjen arvo voi tippua myös yleisen hintatason laskun seurauksena.

Kiinteistösijoitukset ovat luonteeltaan epälikvidejä eikä niiden suojaamiseen ole käytössä likvidejä johdannaisia, joten kiinteistösijoitusten riskienhallinta keskittyy huolelliseen kohdeanalyysiin, salkun muodostukseen sekä riittävään hajautukseen. Kiinteistösijoituksissa suositaan pääkaupunkiseutua ja kasvukeskuksia, koska riskit siellä ovat pienemmät. Lisäksi hajautusta haetaan eri kiinteistötyypeistä, joissa kysyntä-tarjonta-dynamiikka on erilainen ja niiden lasku- ja noususuhdanteet eri tekijöiden aiheuttamia. Myös liiallista keskittymistä yksittäiseen toimialaan tai käyttökohteeseen vältetään. Oheisessa kuvassa on esitetty kiinteistöomaisuuden jakautuminen sekä maantieteellisesti että käyttötarkoituksen mukaan.

Henki-Fennian kiinteistöjen alueellinen jakauma

Henki-Fennian kiinteistöjen käyttötarkoitusero

Sijoitusomaisuuden kiinteistösijoitukset ovat kooltaan keskimäärin suurempia kuin yksittäiset osake- tai korkosijoitukset. Tämän takia Henki-Fennian suurimpien riskikeskittymien joukossa on usein kiinteistösijoituksia. Suorissa kiinteistösijoituksissa on kuitenkin muita omaisuuslajeja korkeammat kynnyksrajat, joten suorista kiinteistösijoituksista ei aiheudu riskikeskittymäpääomavaadetta vakavaraisuuslaskennassa.

Oheisessa taulukossa ovat sijoitusomaisuuden suurimmat vastapuolikeskittymät kiinteistöriskin näkökulmasta käyvin arvoin mitattuna.

Vastapuoli (milj. euroa)	Käypä arvo 31.12.2016	%-osuus sijoitusomaisuudesta
Munkinseudun Kiinteistö Oy	16,5	2,2 %
Kiinteistö Oy Teohypo	8,6	1,1 %
Kiinteistö Oy Sellukatu 5	5,3	0,7 %
Kiinteistö Oy Vasaramestari	5,2	0,7 %
Kiint Oy Mikkelin Hallituskatu 1	4,6	0,6 %

Riskikeskittymät

Sijoitusomaisuudesta aiheutuu vakavaraisuuspääomavaatimusta myös silloin, kun liian suuri osuus sijoitussalkusta on sijoitettu saman liikkeeseenlaskijan osakkeisiin, velkakirjalainoihin tai muihin sijoitusinstrumentteihin. Tällöin maksuhäiriö, konkurssi, luottokelpoisuuden muutos tai muu epäedullinen tapahtuma yhdelle liikkeeseenlaskijalle aiheuttaa kohtuuttoman suuren vaikutuksen yhtiön omiin varoihin. Sijoitusten riittävä hajauttaminen varmistaa, että keskittymäriskiä ei synny, jolloin myös yhden liikkeeseenlaskijan vaikutus kokonaisuuteen jää pieneksi. Keskittymäriskin vakavaraisuuspääomavaatimukseen vaikuttaa olennaisesti liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuus, joten keskittymäriskin hallinnassa luottokelpoisuuden seuraaminen on tärkeää. Tämä on otettu huomioon mm. liikkeeseenlaskijakohtaisia limiittejä laadittaessa sekä yksittäisten sijoitusten kokoa rajoittavilla euromääräisillä limiiteillä.

Oheisessa taulukossa ovat sijoitusomaisuuden suurimmat vastapuolikeskittymät keskittymäriskin näkökulmasta käyvin arvoin mitattuna.

Vastapuoli (milj. euroa)	Käypä arvo 31.12.2016	%-osuus sijoitusomaisuudesta
Elite Varainhoito Oy	22,1	2,9 %
Saksan valtio	19,2	2,5 %
Munkinseudun Kiinteistö Oy	16,7	2,2 %
Sampo Oyj	11,6	1,5 %
Suomen valtio	10,1	1,3 %

Sijoitusomaisuuden suurimmat riskikeskittymät muodostuvat yhtiön kiinteistösijoituksista, yrityslainasijoituksista sekä valtionlainasijoituksista. Kiinteistösijoituksissa vakavaraisuuspääomavaatimusta aiheuttavien altistusten kynnyksrajat ovat suuremmat kuin muissa sijoituksissa, joten vaikka absoluuttisesti keskittymät suoriin kiinteistöihin ovat suuria, ei niistä välttämättä aiheudu yhtiölle vakavaraisuuspääomavaatimusta. Henki-Fennian keskittymäriskin vakavaraisuuspääomavaatimus aiheutuu yhdestä riskikeskittymästä.

■ Luottoriski

Yleistä

Luottoriski eli vastapuoliriski on riski siitä, että yhtiön vastapuolet eivät pysty suoriutumaan velvoitteistaan Henki-Fenniaa kohtaan. Vastapuoliriski tulee erottaa korkomarginaaliriskistä, jossa vastapuolen tai liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuuden heikkeneminen aiheuttaa markkina-arvon laskun ja sitä kautta muutoksen yhtiön omissa varoissa. Korkomarginaalin leveneminen on ensiore vastapuoliriskin kasvusta, mutta vasta maksukyvyttömyyden tapahtuessa vastapuoliriski toteutuu. Korkomarginaalin leveneminen ei välttämättä koskaan johda vastapuoliriskin toteutumiseen.

Sijoitusten lisäksi vastapuoliriskiä aiheutuu mm. jälleenvakuutus sopimuksista. On mahdollista, että jälleenvakuutus sopimuksen vastapuoli ei pysty suoriutumaan velvoitteistaan.

Luottoriskin hallinta

Samoin kuin markkinariskien kohdalla, vastapuoliriskin hallinnan lähtökohtana on, että vastapuolet ja niihin liittyvät riskit voidaan tunnistaa ja mitata, niitä voidaan seurata ja hallita sekä niistä voidaan raportoida.

Vastapuoliriskin rajoittamiseksi on luottokelpoisuudelle asetettu vähimmäistaso, luotu vakuusjärjestelyjä ja rajat vastuun avoimelle enimmäismäärälle vastapuolta kohden.

Luottoriskin arviointi

Henki-Fennian vastapuoliriskin vakavaraisuuspääomavaatimus on 13,0 miljoonaa euroa ja kontribuutio koko vakavaraisuuspääomavaatimukseen ennen vaimennuseriä on 5,0 miljoonaa euroa. Luottoriskin (vastapuoliriskin) osuus vakavaraisuuspääomavaatimuksesta ennen vaimennuseriä on 3,1 prosenttia.

Vastapuoliriskiä aiheutuu vakavaraisuuslaskennassa lähinnä rahavaroista ja johdannaissopimusten vastapuolista (vakuusjärjestelyiden vaimennusvaikutuksella vähennettynä) sekä saamisista vakuutusasiakkailta.

Oheisessa taulukossa on vastapuoliriskin suurimmat riskikeskittymät.

Vastapuoli 31.12 2016 (milj. euroa)	Avoim riskipositio
WIP Rahastoyhtiö Oy	13,5
Suomen Hypoteekkiyhdistys	10,0
Taaleritehdas Oy	9,7
FIM Varainhoito Oy	9,2
Evli Pankki Oyj	7,9

Likviditeettiriski

Yleistä

Likviditeettiriski muodostuu mahdollisuudesta, ettei yhtiö pystyisi suoriutumaan maksuvelvoitteistaan ajallaan. Tämä voi johtua siitä, että omaisuuden tai sijoitusten realisointi on liian hidasta tai realisointiin liittyy huomattavan suuri kustannus tai että realisointia ei voida toteuttaa lainkaan. Likviditeettiriski voi myös muodostua siitä, ettei yhtiö pysty heikon markkinalikviditeetin takia sopeuttamaan riskiasemaansa tarpeeksi nopeasti markkinatilanteen tai vakavaraisuustilanteen niin vaatiessa.

Likviditeettiriskin hallinta

Henki-Fenniassa likviditeettiriskin hallinta jakaantuu pitkän ja lyhyen aikavälin likviditeettiriskiin.

Pitkän aikavälin aikahorisontti on useita vuosia, jopa vuosikymmeniä ja se liittyy varojen ja velkojen kassavirtojen ajalliseen yhteensovittamiseen. Sitä ei suoraan hallita erillisenä riskinä, vaan sen hallinta yhdistyy markkinaehtoiseen arvostukseen ja korkoriskin kokonaisvaltaiseen hallintaan.

Lyhyen aikavälin likviditeettiriskin aikahorisontti on neljä kuukautta, ja siitä aiheutuvaa riskiä hallitaan omaisuuslajikohtaisilla rajoitteilla, omaisuuslajien sisäisillä limiiteillä sekä sijoitustoimintaa koskevilla periaatteilla. Likviditeetin hallintaan liittyviä rajoitteita ovat mm. rahamarkkinasijoituksille asetettu vähimmäisallokaatio, sijoitusten rahaksi muutettavuuden hallinta, vastapuolilimiittien määrittäminen sekä riittävä hajautus, epälikvidien sijoitusten määrän rajoittaminen sekä jälleenvakuutusopimusten hallinta.

Likviditeettiriskin arviointi

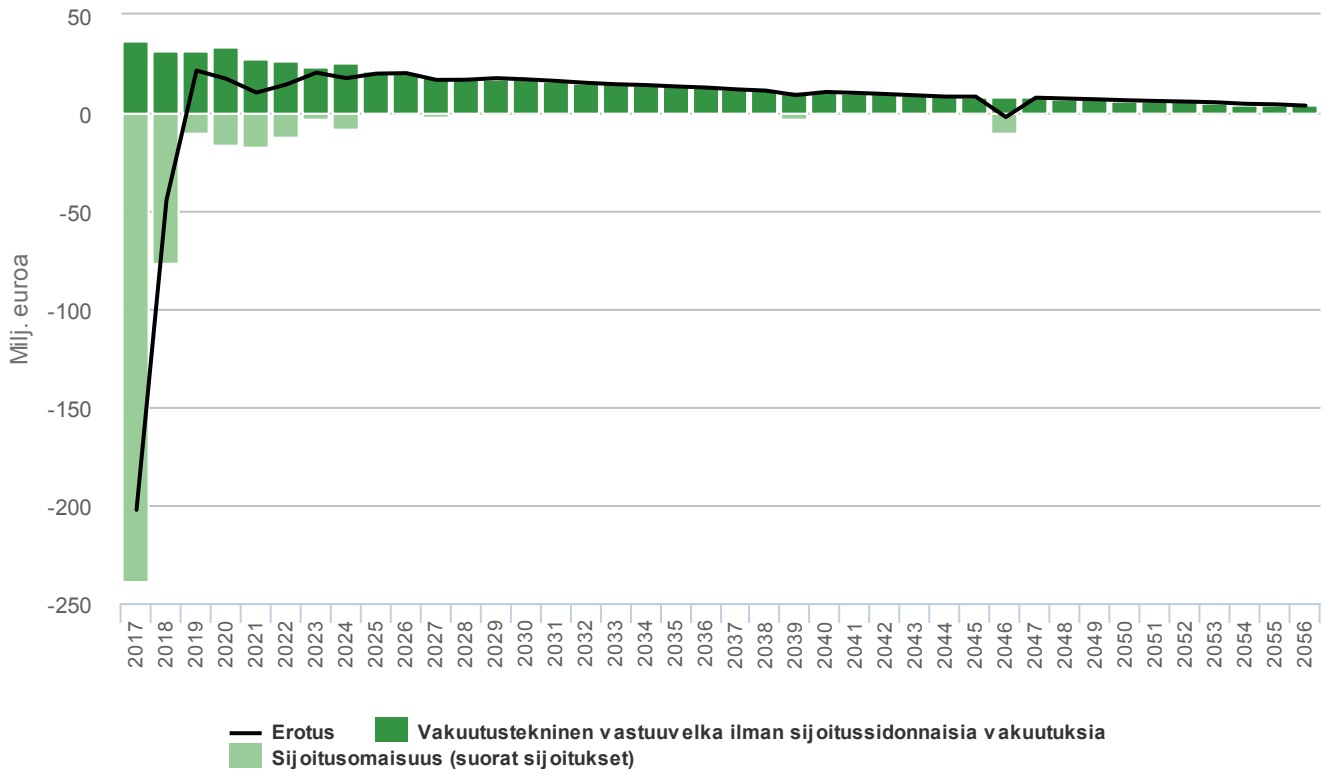
Likviditeettiriski ei sisälly standardikaavan vakavaraisuuslaskentaan, eikä siitä aiheudu pääomavaatimusta, mutta sen merkitys on kuitenkin suuri, varsinkin epäsuotuisissa markkinatilanteissa. Siksi likviditeettiriskin hallintaan kiinnitetään tarkkaa huomiota, jotta sen aiheuttamat riskit eivät toteutuisi.

Lyhyen aikavälin likviditeettiriskiin ja sijoitusten realisointiin vaikuttaa eniten sijoitusomaisuuden epälikvidien sijoitusten määrä ja sitä on tarkasteltava ennen rahastojen läpikatsomisperiaatetta, eli ns. suorina sijoituksina. Henki-Fenniassa kiinteistösijoitukset, pääomarahastot, noteeraamattomat osakkeet ja tietyt luottoluokittelemattomat lainat ovat luonteeltaan epälikvidejä ja niiden realisointi nopeasti ilman vaikutusta markkinahintaan on vaikeaa. Niiden yhteenlaskettu markkina-arvo on 151,1 miljoonaa euroa ja niiden osuus koko sijoitusomaisuuden suorista sijoituksista on 19,8 prosenttia. Muista sijoitusomaisuuden suorista sijoituksista on normaaleissa markkinaolosuhteissa realisoitavissa 54,2 prosenttia saman päivän aikana, 75,6 prosenttia viikon sisällä ja 80,2 prosenttia alle kuukaudessa.

Likviditeetti 31.12.2016 (milj. euroa)	Korko- sijoitukset	Osake- sijoitukset	Kiinteistö- sijoitukset	Pääoma- rahastot	Vaihto- ehtoiset sijoitukset	Yhteensä	%-osuus
Realisointi saman päivän aikana	340,6	72,0	0,0	0,0	0,0	412,6	54,2 %
Realisointi yli 1 pv. mutta alle 5 pv.	163,5	0,0	0,0	0,0	0,0	163,5	21,5 %
Realisointi yli 5 pv. mutta alle 1 kk.	23,1	4,9	0,0	0,0	6,5	34,4	4,5 %
Realisointi yli 1 kk.	22,2	11,1	94,5	23,3	0,0	151,1	19,8 %
Yhteensä	549,3	88,0	94,5	23,3	6,5	761,7	100,0 %

Se, että sijoitusomaisuuden likvideetti on normaaleissa markkinaolosuhteissa hyvä, ei välttämättä tarkoita sitä, että likvideetti pysyy erinomaisena myös kriisiskenaariossa. Osa yrityslainasijoituksista on sellaisia, että niiden realisointi vaikeutuu huomattavasti markkinaolosuhteiden muuttuessa merkittävästi heikommiksi. Samanlainen riski on olemassa myös vaihtoehtoisissa sijoituksissa, vaikka sielläkin strategiat on valittu niin, että ne olisivat mahdollisimman likvidejä ja lunastusaika korkeintaan kuukausi. Osakesijoitukset sen sijaan ovat varsin likvidejä myös huonossa markkinatilanteessa pääasiassa siksi, että siellä yksittäisten sijoitusten koko on varsin pieni. Osakesalkkua pystytään myös tehokkaasti suojaamaan likvideillä johdannaisilla, jolloin markkinariskiä saadaan laskettua nopeasti. Osakejohdannaista voidaan myös huonossa markkinatilanteessa käyttää suojaamaan riskillisimpiä velkakirjalainasijoituksia tai jopa kiinteistösijoituksia.

Pitkän aikavälin likvideettiriskiä kuvaa sijoitusomaisuuden ja vakuutusteknisen vastuuvelan tulevat kassavirrat ja niiden erotus.

Koska varojen ja velkojen kassavirrat poikkeavat toisistaan ajallisesti merkittävästi, yhtiöön kohdistuu huomattavaa uudelleensijoitusriskiä.

■ Operatiivinen riski

Yleistä

Operatiivisten riskien hallinta on osa Henki-Fennian kokonaisvaltaista riskienhallintaa. Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan Henki-Fenniassa riskejä, jotka johtuvat sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Näin ollen operatiiviset riskit ja niiden hallinta koskettavat kaikkia Henki-Fennian työntekijöitä. Fennia-konsernin tytäryhtiönä Henki-Fennia on ulkoistanut esimerkiksi sijoitustoimintansa konsernin sisällä, joten käytännön riskienhallintatoimenpiteet näiden toimintojen osalta hoidetaan Henki-Fennian ulkopuolella.

Operatiivisten riskien hallinta

Operatiivisten riskien hallintaa Henki-Fenniassa ohjaa hallituksen hyväksymät Operatiivisten riskien hallintaperiaatteet. Periaatteissa määritellään muun muassa operatiivisten riskien hallintaan liittyvät roolit ja vastuut sekä konsernin operatiivisten riskien hallinnan prosessi. Näiden periaatteiden lisäksi Henki-Fennialla on myös muita tiettyihin operatiivisten riskien tyypeihin liittyviä periaatteita, kuten Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisen periaatteet, Tietoturva-periaatteet ja Varautumissuunnittelun yleiset toimintaperiaatteet.

Operatiivisten riskien hallinnan tavoitteena Henki-Fenniassa on:

- kustannustehokkaalla tavalla pienentää riskien toteutumisen todennäköisyyttä sekä toteutuvien riskien seurauksia, eli vähentää riskeistä koituvia tappioita
- tukea liike- ja tukitoimintoja niille asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa riskienhallinnan keinoin
- osaltaan varmistaa, että yhtiön toiminta täyttää viranomaisten ja lainsäädännön sille asettamat vaatimukset.

Operatiivisten riskien hallintaa Henki-Fenniassa tehdään yhteistyössä konsernin riskienhallinta- ja compliance-toimintojen kanssa.

Henki-Fennian operatiivisten riskien hallintaprosessi kattaa riskien tunnistamisen, arvioinnin, hallinnan sekä seurannan ja raportoinnin. Prosessin ytimessä ovat säännölliset riskikartoitukset, jotka pitävät sisällään riskien arvioinnin niiden todennäköisyyden ja vaikutuksen perusteella, hallintakeinojen määrittämisen sekä vastuuhenkilöiden nimeämisen. Riskeistä raportoidaan yhtiön johdolle ja hallitukselle. Operatiivisten riskien tunnistaminen kattaa myös compliance-riskit.

Kolmen puolustuslinjan mallin mukaisesti liike- ja tukitoiminnot vastaavat ensisijaisesti operatiivisten riskien hallinnasta ja seurannasta. Konsernin riskienhallintatoiminto tukee liike- ja tukitoimintoja tässä työssä, kehittää riskienhallintaprosessia ja siihen liittyviä työkaluja sekä tuottaa operatiivisiin riskeihin liittyvää raportointia.

Jokaisella Henki-Fennian työntekijällä on mahdollisuus ja velvollisuus raportoida havaitsemistaan riskeistä ja läheltä piti - tilanteista konsernissa käytössä olevan ilmoitusjärjestelmän kautta. Järjestelmän avulla voidaan eri puolilta organisaatiota kerätä riskitietoa, jota voidaan hyödyntää toiminnan kehittämisessä.

Operatiivisten riskien arviointi

Henki-Fennian operatiivisten riskien vakavaraisuuspääomavaatimus ja kontribuutio koko vakavaraisuuspääomavaatimukseen ennen vaimennuseriä on 3,9 miljoonaa euroa. Sen osuus vakavaraisuuspääomavaatimuksesta ennen vaimennuseriä on 2,4 prosenttia.

Vuonna 2016 operatiivisten riskien hallinnan osalta tehtiin muun muassa konsernin pääkonttorin tulevaan muuttoon liittyvää jatkuvuussuunnittelua, valmistauduttiin EU:n tietosuojadirektiivin voimaantuloon, pidettiin varautumisharjoitus sekä parannettiin IT-infrastruktuurin toimintavarmuutta.

Henki-Fennian kannalta merkittäviä operatiivisia riskejä liittyy esimerkiksi lisääntyvän sääntelyn noudattamiseen, keskeisten tieto- ja tietoliikennejärjestelmien toimintaan, avainhenkilöihin, prosesseihin sekä toimintaympäristön muutoksiin.

Operatiivisten riskien hallitsemiseksi Henki-Fenniassa on kattava ohjeistus henkilökunnan ohjaamiseksi. Henkilöstön osaamiseen ja koulutukseen panostetaan sekä hyödynnetään erilaisia jatkuvia valvonta- ja seurantamenettelyjä. Tämän lisäksi IT-ympäristön hallintaan on erilaisia toimintakykyä ja jatkuvuutta ylläpitäviä menettelyjä.

Muut olennaiset riskit

Henki-Fenniaan kohdistuu myös muita riskejä, joita ei oteta huomioon vakavaraisuuspääomavaatimuskannassa. Yleensä ne ovat luonteeltaan sellaisia, että niiden mittaaminen on vaikeaa tai jopa mahdotonta. Tällaisia riskejä ovat muun muassa strategiaan sekä liiketoimintaympäristöön liittyvät riskit, lisäpääoman hankkimiseen liittyvä riski, maineriski sekä kokonaan uudet riskit, joita on vaikea ennalta tunnistaa saati arvioida.

Strategiaan ja liiketoimintaympäristöön liittyvät riskit

Strategiaan ja liiketoimintaympäristöön liittyvät riskejä voidaan ajatella joko yhtiön sisäpuolelta tai ulkopuolelta tulevina riskeinä. Yhtiön sisältä tuleva strateginen riski voi realisoitua, jos yhtiön liiketoimintaa ei ohjata oikein tai sen valitsema strategia on väärä kilpailutilanne, vallitseva lainsäädäntö tai markkinaolosuhteet huomioiden. Tällöin yhtiö voi menettää markkina-asemaa tai sen kannattavuus ja vakavaraisuusasema voivat heiketä olennaisesti. Ulkopuolelta liiketoimintaan voi kohdistua myös riskejä, jotka ovat usein poliittisia tai poliittiseen päätöksentekoon liittyviä. Näistä hyviä esimerkkejä ovat vakuutus sopimusten veroetujen muutokset, sote-uudistus tai mikä tahansa muu lainsäädäntömuutos, joka muuttaa olennaisesti liiketoimintaympäristöä ja yhtiön kykyä toimia siinä. Sen seuraukset ovat samanlaisia yhtiön omasta toiminnasta aiheutuvien strategisten riskien kanssa.

Strategisten riskien hallinnan lähtökohtana on tunnistaa konsernin ja kunkin konserniyhtiön strategiset riskit ja havainnoida erilaisia heikkoja signaaleja sekä arvioida, millä tavoin erilaiset tapahtumat, trendit ja skenaariot vaikuttavat liiketoiminnan kestävyteen ja vakavaraisuusaseman kehitykseen sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä.

Lisäpääoman hankintariski

Yhtiön vakavaraisuustilanteen heiketessä merkittävästi yhtiön ainoa keino vakavaraisuusaseman korjaamiseksi voi olla ulkopuolisen pääoman hakeminen. Lisäpääoman hankintariski voi toteutua, jos yhtiön hakiessa uutta pääomaa sitä ei joko ole saatavilla tai sen hinta on ennakoitua paljon suurempi. Jos lisäpääomaa ei tällaisissa tilanteissa saa, voi se johtaa yhtiön jatkuvuuden vaarantumiseen tai konkurssiin. Liian kallis pääoma puolestaan voi vaarantaa yhtiön kannattavuutta ja kykyä tuottaa lisäarvoa.

Maineriski

Maineriskillä tarkoitetaan riskiä siitä, että tuotenimi Fennia tai Fennia-konserniin kuuluvan yksittäisen yhtiön julkinen kuva vahingoittuu. Maineriskiä voi aiheutua myös yhteistyökumppaneista, jos niiden arvot tai toimintaperiaatteet poikkeavat Fennia-konsernin vastaavista.

Hyvä maine on olennainen osa vakuutus toimintaa ja koko Henki-Fennian liiketoimintaa. Ilman hyvää mainetta yhtiön sidosryhmien kanssa toimiminen voi muuttua vaikeammaksi tai mahdottomaksi. Maineen menettämisen jälkeen luottamuksen rakentaminen on työlästä, joten yhtiön on kaikessa toiminnassaan toimittava kaikkia asiakkaitaan kohtaan tasapuolisesti, luottamusta herättävästi ja korkealla moraalilla, jotta maineriski minimoituu.

Maineriskin hallinnan lähtökohtana on tunnistaa, mitkä mahdolliset tapahtumat voivat vaikuttaa negatiivisesti konsernin tai konserniyhtiön maineeseen. Maineriskin luonne poikkeaa muiden riskien luonteesta siten, että riskitapahtumat voivat perustua todellisiin tapahtumiin tai osittain tai kokonaan vailla todellisuus pohjaa oleviin tapahtumiin, esimerkiksi perättömään huhuun.

Maineriskit ovat usein ennaltaehkäistävissä, tai tapahtumien vaikutusta voidaan yleensä vähentää. Maineriskin hallinta perustuu siihen, että liiketoiminta ja sen rajoitukset tunnetaan ja ymmärretään kokonaisvaltaisesti.

Maineriskiä ei voida hallita omana riskialueenaan, vaan lähinnä operatiivisten riskien hallinnan laajenuksena. Kun maineriskiin vaikuttavat riskit on tunnistettu, voidaan organisaation sisällä toteuttaa erilaisia riskienvähentämistoimenpiteitä.

Onnistunut maineriskin hallinta perustuu osaltaan selkeään, avoimeen ja harkittuun sisäiseen ja ulkoiseen viestintään. Maineriskin hallintaan liittyy myös lakien, säännösten ja määräysten noudattaminen sekä toimiminen viranomaisten edellyttämällä tavalla.

Ryhmäriskit

Henki-Fenniaan kohdistuu myös ryhmäriskiä. Ryhmäriskeillä tarkoitetaan riskejä, jotka johtuvat siitä, että Fennia ja sen tytäryhtiöt harjoittavat liiketoimintaa konsernimuodossa.

Henki-Fenniaan voi kohdistua esimerkiksi seuraavan kaltaisia riskejä:

- Transaktioriskit liittyvät ryhmänsisäisiin transaktioihin, esimerkiksi asianmukaiseen hinnoitteluun.
- Tartuntariskeihin luetaan tilanteet, joissa yhden yhtiön ongelmat tai ottamat riskit tarttuvat joihinkin konsernin muihin yhtiöihin tai koko konserniin. Tähän ryhmään luetaan myös moraalikatoon liittyvät riskit (moral hazard -riskit), joilla tarkoitetaan tilanteita, jossa yhden yhtiön tahallisesti ja epämoraalisesti ottama riski ja siitä syntyvä tappio siirtyvät emoyhtiön tai muiden yhtiöiden joko osittain tai kokonaan kannettaviksi.
- Eturistiriitariskejä syntyy, jos joidenkin konserniyhtiöiden tai koko konsernin intressit ovat keskenään ristiriidassa.
- Keskittymäriskejä syntyy, jos yksittäisestä vastapuolesta tulee konsernitasolla liian merkittävä, vaikka riski olisikin sallituissa rajoissa yksittäisten yhtiöiden osalta.
- Hallintoon liittyvät riskit voivat johtua siitä, että osa toiminnoista on järjestetty konsernitasolla ja osa toiminnoista yksittäisen yhtiön tasolla. Yhtiöiden hallintojärjestelmien eroista voi syntyä koordinoitthaasteita ja lisäriskejä.

Ryhmäriskien hallinta perustuu siihen, että koko konsernin sisäisen valvonnan järjestelmä, erityisesti riskienhallintajärjestelmä ja säännösten noudattamisen valvonta sekä niihin liittyvät ilmoitusmenettelyt, on määritelty ja toteutettu johdonmukaisesti ja läpinäkyvästi. Eri tahojen roolien ja vastuiden tulee olla sekä Henki-Fennian että myös konserninäkökulmasta selkeitä ja määriteltyjä.

■ Muut tiedot

Muita olennaisia tietoja Henki-Fennian riskiprofilista ei ole.

■ Varat

Varojen arvostamisperiaatteet

Yleistä

Yhtiö luokittelee vakavaraisuustarkoitusta varten varat luokkiin sääntelyn edellyttämällä tavalla. Luokittelu perustuu varojen luonteeseen ja riskiluokitukseen.

Sijoitusinstrumenttien käypä arvo määritetään toimivilla markkinoilla noteerattujen hintojen perusteella. Instrumentit arvostetaan ostokurssiin tai viimeiseen kaupantekohintaan, mikäli hintalähteen pörssissä on käytössä huutokauppanenettely. Jos sijoitusinstrumentille kokonaisuutena ei ole olemassa julkista noteerausta, mutta sen osatekijöille on olemassa toimivat markkinat, käypä arvo määritetään osatekijöiden markkinahintojen perusteella.

Jos toimivilla markkinoilla noteerataan korko (hinnan sijaan), käytetään tätä markkinoilla noteerattua korkoa arvostusmenetelmän syöttötietona käypää arvoa määrittäessä. Jos markkinoilla noteerattu korko ei sisällä luottoriskiä tai muita sellaisia tekijöitä, jotka markkinaosapuolet ottaisivat huomioon instrumentin arvoa määrittäessään, tehdään näitä tekijöitä koskevat oikaisut.

Jos markkinat eivät ole toimivat tai arvopaperilla ei ole noteerausta, käypä arvo määritetään markkinoilla yleisesti hyväksytyjen arvostusmenetelmien avulla.

Jos rahoitusvaroihin kuuluvan omaisuuserän käypää arvoa ei ole mahdollista määritellä, hankintamenon katsotaan olevan riittävän lähellä oleva arvio käyvästä arvosta. Tällaisten varojen määrä yhtiön taseessa on merkityksetön.

Kiinteistöjen käyvät arvot arvioidaan käyttäen tuleviin tuottoihin ja markkinaehtoisin tuotto-odotuksiin perustuvaa tuottoarvomenetelmää. Arvioinnin lähtökohtana ovat kiinteistökohtaiset ominaisuudet koskien mm. kiinteistön sijaintia, kuntoa ja vuokraustilannetta sekä markkinalähtöiset vertailutiedot koskien vaihtoehtoisia vuokria ja tuottovaatimustasoja. Arviointiin on merkittävimpien kiinteistökohteiden osalta osallistunut ulkopuolinen kiinteistöarvioitsija ja muilta osin arviointi on suoritettu käyttäen konsernin omaa asiantuntemusta.

Johdannaissovimusten käyvät arvot määritetään markkinainstrumenteista johdettuihin kassavirtaennusteisiin ja markkinainstrumenteista johdettuun riskittömään korkoon perustuen.

Arvostamisperiaatteisiin tai arviointiperusteisiin ei ole tehty muutoksia raportointijakson aikana.

Tulevaisuutta koskeviin oletuksiin ja arvioperusteisiin päätelmiin liittyvät epävarmuustekijät liittyvät lähinnä kiinteistöjen käypien arvojen arviointiin.

Sijoitukset (milj. euroa)	Vakavaraisuus- laskennan tase	Tilinpäätöstase	Erotus
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet, omassa käytössä	0,8	0,6	0,2
Kiinteistöt, muut kuin omassa käytössä olevat	70,4	60,5	9,9
Osakkeet	86,0	74,4	11,6
Omistusosuudet sidosyrityksissä	2,0	2,0	0,0
Joukkovelkakirjalainat	342,4	336,1	6,3
Yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavat yritykset	205,4	198,0	7,4
Lainat	22,2	21,5	0,7
Talletukset, jotka eivät kuulu muihin rahavaroihin	2,0	2,0	0,0
Johdannaiset	1,8	0,0	1,8
Sijoitukset yhteensä	733,0	695,1	37,9

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Tilinpäätöksessä aineettomat ja aineelliset hyödykkeet esitetään suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä. Jos on viitteitä siitä, että näiden omaisuuserien arvo on alentunut, kirjataan arvonalennuspoistoja. Vakavaraisuuslaskennassa liikearvo ja muut pitkävaikutteiset menot eivät sisälly taseen varoihin.

Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

Kiinteistöt esitetään tilinpäätöstaseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisinä. Kiinteistöosakkeet sekä maa- ja vesialueet esitetään taseessa hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisinä. Kiinteistöjen käyvät arvot esitetään tilinpäätöksen liitetietona. Vakavaraisuuslaskennassa kiinteistösijoytukset arvostetaan käypään arvoon.

Osakkeet ja osuudet

Osakkeet ja osuudet esitetään tilinpäätöstaseessa hankintamenon tai sitä alemman käyvän arvon määräisinä. Noteerattujen arvopapereiden sekä sellaisten arvopapereiden, joille on olemassa markkinat, käypänä arvona käytetään vuoden viimeisintä saatavilla olevaa jatkuvan kaupankäynnin mukaista kurssia tai sen puuttuessa viimeisintä kaupankäyntikurssia. Noteeraamattomien arvopapereiden käypänä arvona käytetään todennäköistä luovutushintaa, jäljellä olevaa hankintamenoa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa. Pääomasijoitusrahasto-osuuksien käypänä arvona käytetään hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arviota rahaston käyvästä arvosta. Käyvät arvot esitetään tilinpäätöksen liitetietona. Vakavaraisuuslaskennassa nämä sijoitukset arvostetaan käypään arvoon.

Rahoitusmarkkinavälineet

Rahoitusmarkkinavälineet esitetään tilinpäätöstaseessa hankintamenon määräisinä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintamenon välinen erotus jaksotetaan korkotuotoiksi tai niiden vähennykseksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä merkitään hankintamenon lisäykseksi tai vähennykseksi. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia arvonmuutoksia ei kirjata. Liikkeeseenlaskijan luottokelpoisuuteen liittyvät arvonalentumiset kirjataan tulokseen. Käyvät arvot esitetään tilinpäätöksen liitetietona. Vakavaraisuuslaskennassa nämä sijoitukset arvostetaan käypään arvoon.

Johdannaiset

Tilinpäätöksessä ei-suojaavasti käsitellyn johdannaissopimuksen käyvän arvon ja sitä korkeamman kirjanpitoarvon/sopimuskurssin negatiivinen erotus kirjataan kuluksi. Realisoitumattomia tuottoja ei kirjata. Korkojohdannaista käytetään markkinaehtoisen vastuuvelan korkoriskin suojaamiseen tulevaisuuden arvonmuutoksia vastaan yhtiön riskienhallinnan mukaisesti. Näitä korkojohdannaista on käsitelty kirjanpidollisesti suojaavina.

Suojauslaskentaa käytettäessä johdannaisten negatiivinen arvonmuutos jätetään kirjaamatta kuluksi siltä osin kuin suojattavan kohteen arvonmuutos kattaa sen ja edellyttäen, että suojaus on tehokas. Mikäli kuitenkin suojaavien korkojohdannaisten negatiivinen arvonmuutos ylittää suojattavan markkinaehtoisen vastuuvelan positiivisen arvonmuutoksen, ylitys kirjataan sijoitusten arvonalentumisiin.

Korkojohdannaista merkitään tilikauden tuotoksi ja kuluksi sopimuksen perusteella tilikauteen kohdistuvat korot. Kirjanpidollisesti suojaavien korkojohdannaisten sulkemisen yhteydessä syntyvä voitto tai tappio jaksotetaan kunkin johdannaissopimuksen juoksuajalle. Käyvät arvot esitetään tilinpäätöksen liitetietona. Vakavaraisuuslaskennassa johdannaissopimukset arvostetaan tilinpäätöspäivän käypään arvoon.

Lainasaamiset ja talletukset

Lainasaamiset ja talletukset esitetään tilinpäätöstaseessa nimellisarvon tai tätä pysyvästi alemman todennäköisen arvon määräisenä. Vakavaraisuuslaskennassa asiakaslainat arvostetaan markkinaehtoisesti (ns. mark-to-model -arvostus). Arvostusmalli perustuu kolmeen keskeiseen tekijään. Kassavirrat ennustetaan tulevaisuuteen ottaen huomioon lainan luonne ja takaisinmaksuaika. Kassavirrat diskontataan korolla, jossa huomioidaan markkinoilta johdettu riskitön korko ja vastapuolen luottoluokitusta heijastava riskipremio.

Vakuutusmaksusaamiset

Vakuutusmaksusaamiset merkitään taseeseen todennäköiseen arvoon ja muut saamiset nimellisarvoon tai tätä pysyvästi alempaan todennäköiseen arvoon. Vakuutusmaksusaamisten nimellisarvosta on vähennetty kokemusperäinen raukeaminen, jolloin saadaan niiden todennäköinen arvo. Saaminen, josta ei todennäköisesti saada maksusuoritusta, kirjataan luottotappioksi. Vakavaraisuuslaskennassa vakuutusmaksusaamiseksi luetaan vain erääntyneet saamiset.

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset

Sijoitussidonnaisten vakuutusten katteena olevat sijoitukset arvostetaan sekä tilinpäätöksessä että vakavaraisuuslaskennassa käypään arvoon.

Olellaiset erot arvostamisperiaatteissa

Vakavaraisuuslaskennassa ja tilinpäätöksen laadinnassa käytettävien käypien arvojen arvostusmenetelmien välillä ei ole eroja.

Vakuutustekninen vastuuelka

Markkinaehtoinen vastuuelka on nykyiseen vakuutuskantaan liittyvien kassavirtojen nykyarvo. Kassavirrat diskontataan käyttäen Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen EIOPA:n vahvistamaa swap-korkokäyrää. Vastuuelka on parhaan estimaatin (odotusarvoinen taso) ja riskimarginaalin (varmuuslisä) summa.

Tulevien kassavirtojen määrittämiseksi tarvitaan paitsi nykyisen vakuutuskannan sopimuksiin liittyvät tiedot myös erilaisia oletuksia liittyen vakuutetun elinaikaan ja käyttäytymiseen. Tällaisia oletuksia ovat mm. oletukset kuolevuudesta, työkyvyttömyysintensiteetistä, takaisinostoista, eläkeajasta, uusista maksuista, vakuutussäästöjen sijoituskohteista, lisäeduista ja vakuutusten hoitamiseen tarvittavista liikekuluista. Kuolevuuden ja työkyvyttömyyden osalta yhtiön käyttämät oletukset perustuvat vakuutuslalla tehtyihin tutkimuksiin ja analyysihin. Muilta osin vastuuelan laskennassa käytetyt oletukset perustuvat yhtiön oman vakuutuskannan käyttäytymishistoriaan ja nykyiseen vakuutusten hoitotapaan. Markkinaehtoinen vastuuelka lasketaan vakuutuslaskennalla, kokonaisvastuuelka saadaan näiden summana.

Henki-Fennian vastuuelkaa määritettäessä ei ole käytetty vastaavuuskorjausta, volatiliiteettikorjausta eikä siirtymäsäännöksiä.

Tilinpäätöksen vastuuelka 31.12.2016 muodostuu säästömuotoisten vakuutusten osalta vakuutussäästöistä (1 389,4 milj. euroa) ja korkotäydennysvastuusta (136,0 milj. euroa), yhteensä 1 525,4 miljoonaa euroa. Sijoitussidonnaisen vastuuelan osuus on 903,2 miljoonaa euroa. Tilinpäätöksen vastuuelka on lain mukaan määrättävä turvaavasti. Säästömuotoisten vakuutusten markkinaehtoinen vastuuelka muodostuu parhaasta estimaatista (1 491,5 milj. euroa) ja riskimarginaalista (24,4 milj. euroa), yhteensä 1 515,9 miljoonaa euroa. Sijoitussidonnaisen vastuuelan osuus on 883,1 miljoonaa euroa.

Laskuperustekorkoisen vakuutuskannan markkinaehtoinen vastuuelan määrä on erityisen herkkä diskonttauksessa käytettävän korkokäyrän tasolle. Markkinoiden alhainen korkotaso on johtanut siihen, että markkinaehtoinen vastuuelka on viime vuosina ylittänyt vakuutussäästöjen määrän. Tilinpäätös vastuussa alhainen korkotaso on otettu huomioon tekemällä vuosittain siirtoja korkotäydennysvastuuseen käytettäväksi tulevina vuosina laskuperustekoron kustantamiseen. Markkinoiden korkotasolla on ollut pienempi vaikutus sijoitussidonnaisten vakuutusten vastuuelan määrään. Korkotasoa enemmän markkinaehtoiseen vastuuelkaan vaikuttavat sijoitussidonnaisten vakuutusten osalta oletukset takaisinostoista ja liikekuluista.

Riskivakuutusten osalta tilinpäätöksen vastuuelka muodostuu maksunsiirtovastuusta, tunnettujen ja tuntemattomien korvausten korvausvastuusta ja lisäetujen vastuusta, yhteensä 15,9 miljoonaa euroa. Riskivakuutusten markkinaehtoinen vastuuelka on negatiivinen, yhteensä -78,0 miljoonaa euroa, koska tulevien maksujen oletetaan ylittävän tulevien korvausten ja vakuutusten hoitoon tarvittavien liikekulujen määrän. Riskivakuutusten vastuuelan määrä on erityisen herkkä riskivakuutusten päättymisoletuksille.

Riskimarginaali lasketaan Cost of capital-menetelmällä olettaen pääoman kustannukseksi 6 prosenttia. Laskennassa otetaan huomioon vakuutus- ja vastapuoliriskien aiheuttamat pääomavaatimukset.

Vakuutustekninen vastuuelka vakuutuslajeittain (milj. euroa)	Paras estimaatti	Riskimarginaali	Yhteensä
Säästövakuutus			
Laskuperustekorkoiset	55,9	0,9	56,7
Sijoitussidonnaiset	556,1	9,5	565,6
Kapitalisaatiosopimus			
Laskuperustekorkoiset	10,0	0,2	10,1
Sijoitussidonnaiset	74,3	1,3	75,6
Yksilöllinen eläke			
Laskuperustekorkoiset	274,3	4,2	278,5
Sijoitussidonnaiset	118,2	2,0	120,2
Ryhmäeläke			
Laskuperustekorkoiset	283,2	4,3	287,5
Sijoitussidonnaiset	119,6	2,0	121,7
Riskihenkivakuutus	-100,7	22,7	-78,0
Yhteensä	1390,9	47,1	1437,9
Laskuperustekorkoiset	623,3	9,5	632,8
Sijoitussidonnaiset	868,2	14,8	883,1
Riskihenkivakuutus	-100,7	22,7	-78,0
Yhteensä	1390,9	47,1	1437,9

Yllä oleva vastuvelka on bruttomääräinen, toisin sanoen luvuissa ei ole otettu huomioon olemassaoleviin jälleenvakuutussopimuksiin liittyviä vakuutusmaksuja eikä korvauksia.

■ Muut velat

Yhtiön muut velat ovat varsin lyhytaikaisia välilliseen verotukseen, ostolaskuihin ja muuhun operatiiviseen toimintaan liittyviä velkoja. Muut velat esitetään taseessa ja huomioidaan vakavaraisuuslaskennassa nimellisarvon määräisinä.

■ Vaihtoehtoiset arvostusmenetelmät

Varojen arvostamisen yhteydessä siirtyminen vaihtoehtoisen arvostusmenetelmän käyttöön tehdään tapauskohtaisesti, ja siirron perustelut dokumentoidaan. Sellaisten sijoitusinstrumenttien kohdalla, joiden osalta vaihtoehtoinen arvostusmenetelmä on ainoa vaihtoehto, on etukäteen oltava dokumentoidut arvostusmallit ja epävarmuusarviot ennen sijoitusten hankintaa.

Arvostusmallien toimivuus tarkistetaan vähintään kerran vuodessa testaamalla niiden pätevyys joko käyttämällä hintoja, jotka ovat toteutuneet missä tahansa saman instrumentin viimeaikaisissa todettavissa olevissa markkinatapahtumissa, tai minkä tahansa käytettävissä ja todettavissa olevan markkinatiedon pohjalta.

■ Muut tiedot

Arvostuksesta vakavaraisuustarkoituksiin ei ole muita olennaisia tietoja.

Oma varallisuus

Oman varallisuuden hallinnan tavoitteet, politiikat ja prosessit

Oman varallisuuden hallinnan tavoitteena on varmistaa oman varallisuuden riittävyys sääntelyn edellyttämän vakavaraisuuspääomavaatimuksen ja riittävän suuruisen ylitteen kattamiseen kaikkina hetkinä sekä allokoida pääomat keskeisille riskialueille riski-tuottosuhteeltaan tehokkaasti. Edellä mainittu ylite määräytyy yhtiön omasta riskikäsityksestä suhteessa sääntelyn edellyttämään vakavaraisuuspääomavaatimukseen ja varautumisesta äkillisiin ja ennalta-arvaamattomiin häiriöihin.

Tarvittava oman varallisuuden vähimmäistaso määrittää oman varallisuuden vähimmäismäärän, jolla yhtiö suurella todennäköisyydellä pystyy täyttämään vakuutettujen etuja koskevat velvoitteensa. Tämä oman varallisuuden määrä määräytyy suurempana seuraavista kahdesta vakavaraisuuspääomavaatimuksesta:

- vakavaraisuussääntelyn edellyttämä vakavaraisuuspääomavaatimus
- yhtiön oman riskikäsityksen mukaisesti määritelty vakavaraisuuspääomavaatimus.

Sekä oma varallisuus että vakavaraisuuspääomavaatimus voivat muuttua nopeasti yhtiön kantamien avoimien riskipositioiden seurauksena, jolloin yhtiö ei välttämättä enää pysty harjoittamaan liiketoimintaansa normaalisti. Tällaisia äkillisiä ja ennalta-arvaamattomia stressitekijöitä varten yhtiö määrittää halutun suuruisen pääomapuskurin tarvittavan oman varallisuuden vähimmäismäärän päälle. Pääomapuskurin tarkoituksena on antaa yhtiölle aikaa sopeuttaa riskiasemaansa äkillisten ja yllättävien tilanteiden realisoiduttua eli mukauttaa riski-tuottoasemaansa ja vakavaraisuusasemansa harkitusti uutta toimintatilannetta vastaavalle tasolle.

Pääomapuskurin tarvittavaa määrää arvioidaan myös pitkälle aikavälille, jolloin tarkasteluun liitetään lisäksi kvalitatiivisia näkökulmia ja ei-mitattavissa olevia riskejä. Tällaisia ovat esimerkiksi yhtiön hallituksen asettama liiketoimintastrategia ja liiketoimintaympäristöön liittyvät riskit ja mahdollisuudet.

Vuosittain tehtävässä riskinotto-suunnitelmassa määritetään yhtiön riskinottohalukkuus ja riskinsietokyky sekä allokoidaan riskillinen pääoma kokonaisuudelle ja yksittäisille riskeille. Riskilimiitit ja riskinotonrajoitukset asetetaan vastaamaan edellä kuvattua tahtotilaa. Riskilimiittien toteutumista seurataan jatkuvasti ja riskinotto-suunnitelmaa tarkastellaan ja tarpeen mukaan päivitetään vuosineljänneksittäin vastaamaan mahdollisesti muuttunutta liiketoiminta- tai sijoitusympäristöä.

Oman varallisuuden ja vakavaraisuuden hallinta on osa yhtiön riskienhallintajärjestelmää. Toimitusjohtaja ja yhtiön ylin johto vastaavat siitä, että riskinotto-suunnitelmat laaditaan ja vakavaraisuustavoitteet asetetaan. Riskienhallintajohtaja, riskienhallinnan johtoryhmän avulla, vastaa siitä, että riskinotto-suunnitelman laatimiseksi ja vakavaraisuustavoitteiden asettamiseksi on käytettävissä kattavat ja monipuoliset analyysit riskeistä, tulevaisuuden skenaarioista sekä riskipositioiden realisoidumisesta mahdollisesti aiheutuvista taloudellisista vaikutuksista. Hallitus hyväksyy riskinotto-suunnitelman ja asetetut riskilimiitit.

Oman varallisuuden luokittelu ja hyväksyttävyyden

Alla olevissa taulukoissa on eritelty oman varallisuuden rakenne ja määrä raportointikauden lopussa ja edellisen raportointikauden lopussa.

Käytettävissä oleva oma varallisuus	31.12.2016	31.12.2015
Oma perusvarallisuus		
Varojen ja velkojen erotus	217,4	218,7
Omat osakkeet (suorassa ja välillisessä omistuksessa olevat)	0,0	0,0
Odotettavissa olevat osingot, voitonjaot ja maksut	-1,5	0,0
Etuoikeudeltaan huonommat velat	0,0	0,0
Yhteensä	215,9	218,7
Oma lisävarallisuus	0,0	0,0
Oma varallisuus (oma perusvarallisuus + oma lisävarallisuus)	215,9	218,7

Alla olevissa taulukoissa on eritelty oman varallisuuden laatu raportointikauden lopussa ja edellisen raportointikauden lopussa sekä erien hyväksyttävyyttä vakavaraisuuspääomavaatimuksen ja vähimmäispääomavaatimuksen katteena.

Oman varallisuuden luokittelu ja hyväksyttävyyttä 31.12.2016 (milj. euroa)	Käytettävissä	Vakavaraisuus- pääomavaatimuksen katteena	Vähimmäispääoma- vaatimuksen katteena
Luokka 1 - käytettävissä rajoituksetta	215,9	215,9	215,9
Luokka 1 - käytettävissä rajoitetusti	0,0	0,0	0,0
Luokka 2	0,0	0,0	0,0
Luokka 3	0,0	0,0	0,0
Yhteensä	215,9	215,9	215,9

Oman varallisuuden luokittelu ja hyväksyttävyyttä 31.12.2015 (milj. euroa)	Käytettävissä	Vakavaraisuus- pääomavaatimuksen katteena	Vähimmäispääoma- vaatimuksen katteena
Luokka 1 - käytettävissä rajoituksetta	218,7	218,7	218,7
Luokka 1 - käytettävissä rajoitetusti	0,0	0,0	0,0
Luokka 2	0,0	0,0	0,0
Luokka 3	0,0	0,0	0,0
Yhteensä	218,7	218,7	218,7

Yhtiön käytettävissä oleva oma varallisuus kuuluu kokonaisuudessaan luokkaan 1, joka on rajoituksetta käytettävissä ja jolla voidaan sellaisenaan kattaa vakavaraisuus- ja vähimmäispääomavaatimusta.

Oman varallisuuden seikkaperäinen luokittelu ja jako raportointikauden lopussa löytyvät liitetiedosta S.23.01.01.

Yhtiö ei sovelle sääntelyn mahdollistamia siirtymäsäännöksiä omaan varallisuuteen.

Tilinpäätöksen oman pääoman ja vakavaraisuuslaskennan omien varojen erotus raportointikauden lopussa on 117,4 miljoonaa euroa. Alla olevassa taulukossa on annettu tasetiivistelmä, josta ilmenee merkittävimmät erot raportointikauden lopussa (milj. euroa).

Varat (milj. euroa)	Vakavaraisuus- laskennan tase	Tilinpäätöstase	Erotus
Liikearvo	0,0	1,9	-1,9
Aineettomat hyödykkeet	0,0	4,5	-4,5
Sijoitukset	733,0	695,1	37,9
Indeksi- ja sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat	904,0	903,3	0,7
Jälleenvakuutus sopimuksista olevat saamiset	-7,1	0,0	-7,1
Palkkionpalautukset sijoitussidonnaisista sopimuksista	26,1	0,0	26,1
Kaikki muut varat, joita ei ole esitetty muualla	39,5	46,1	-6,6
Varat yhteensä	1 695,5	1 650,9	44,6

Velat	Vakavaraisuus- laskennan tase	Tilinpäätöstase	Erotus
Vakuutustekninen vastuvelka	1 437,9	1 541,3	-103,4
Laskennalliset verovelat	29,4	0,0	29,4
Muut velat, joita ei ole esitetty muualla	10,8	9,6	1,2
Velat yhteensä	1 478,1	1 550,9	-72,8

Varojen ja velkojen erotus	Vakavaraisuus- laskennan tase	Tilinpäätöstase	Erotus
Omat varat / Oma pääoma	217,4	100,0	117,4

Varojen tase-erot liittyvät keskeisiltä osiltaan siihen, että

- liikearvo ja aineettomat hyödykkeet nollataan vakavaraisuuslaskennan taseessa
- tilinpäätöksessä tietyt sijoitukset arvostetaan hankintahintaan, arvonkorotettuun/-alennettuun hankintahintaan, nimellisarvoon tai muuten varovaisuusperiaatetta noudattaen, kun taas vakavaraisuuslaskennan taseessa sijoitukset arvostetaan markkina-arvoon tai markkinaehtoiseen arvoon
- tilinpäätöksen taseessa jälleenvakuutus sopimusten saamiset ovat nolla, kun taas vakavaraisuuslaskennan taseessa sopimukset arvostetaan markkinaehtoisesti ottaen huomioon sopimusrajan piiriin kuuluvat vakuutusvelvoitteet
- vakavaraisuuslaskennan taseeseen aktivoidaan odotetut palkkionpalautukset sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevista varoista.

Velkojen tase-erot liittyvät keskeisiltä osiltaan siihen, että

- vakavaraisuuslaskennan taseessa vakuutustekninen vastuuvulka arvostetaan markkinaehtoisesti, kun taas tilinpäätöksen taseessa takaisinostoarvoon tai turvaavuusperiaatetta noudattaen
- vakavaraisuuslaskennan taseessa lasketaan tulevista voitoista laskennallista verovelkaa.

Vakavaraisuuslaskennan taseen seikkaperäinen ryhmittely raportointikauden lopussa löytyy [liitetiedosta S.02.01.02](#).

Vakavaraisuuspääomavaatimus ja vähimmäispääomavaatimus

Vakavaraisuuspääomavaatimus raportointikauden lopussa oli 117,4 miljoonaa euroa ja vähimmäispääomavaatimus 29,4 miljoonaa euroa.

Vakavaraisuuspääomavaade riskiluokittain jaettuna raportointikauden lopussa oli:

Vakavaraisuuspääomavaatimus (milj. euroa)	Brutto-SCR
Markkinariski	110,1
Vastapuoliriski	13,0
Henkivakuutusriski	82,8
Sairausvakuutusriski	0,0
Vahinkovakuutusriski	0,0
Hajautus	-47,9
Aineettomien hyödykkeiden riski	0,0
Perusvakavaraisuuspääomavaatimus	158,0
Vakavaraisuuspääomavaatimuksen laskenta	
Operatiivinen riski	3,9
Vakuutustekniseen vastuuelkaan liittyvä tappioiden vaimennusvaikutus	-15,1
Laskennallisiin veroihin liittyvä tappioiden vaimennusvaikutus	-29,4
Vakavaraisuuspääomavaatimus, ilman pääomavaatimuksen korotusta	117,4
Jo tehdyt pääomavaatimuksen korotukset	0,0
Vakavaraisuuspääomavaatimus	117,4

Vakavaraisuuspääomavaatimuksen erittely löytyy [liitetiedosta S.25.01.21](#).

Olenaiset syöttötiedot vähimmäispääomavaatimuksen laskennassa ovat seuraavat:

Vähimmäispääomavaatimuslaskennan syöttötiedot (milj. euroa)	Nettomääräinen (vähennettynä jälleenvakuutus-sopimusten/erillis-yhtiöiden osuudella) paras estimaatti ja vakuutustekninen vastuuelka kokonaisuutena laskettuna	Nettomääräinen (vähennettynä jälleenvakuutus-sopimusten/erillis-yhtiöiden osuudella) riskisumma yhteensä
Oikeuden ylijäämään sisältävät velvoitteet – Taatut etuudet	608,2	----
Oikeuden ylijäämään sisältävät velvoitteet – Tulevat harkinnanvaraiset lisäetuudet	15,1	----
Indeksi- ja sijoitussidonnaiset vakuutusvelvoitteet	868,2	----
Muut henki(jälleen)vakuutus- ja sairaus(jälleen)vakuutusvelvoitteet	0,0	----
Kaikkien henki(jälleen)vakuutusvelvoitteiden riskisumma yhteensä	----	2 182,3

Tarkempi erittely vähimmäispääomavaatimuksen laskennasta raportointikauden lopussa löytyy [liitetiedosta S.28.01.01](#).

Yhtiö ei käytä

- sisäistä mallia vakavaraisuuspääomavaatimuksen laskemiseen
- yhtiökohtaisia parametreja standardikaavan laskennassa
- yksinkertaistettua laskentaa standardikaavan riskiosioissa eikä sen alaosioissa
- duratioon perustuvaa osakeriskin alaosiota vakavaraisuuspääomavaatimuksen laskemiseen.

■ Duraatiopohjaisen osakeriskialaosion käyttö vakavaraisuuspääomavaatimuksen laskemisessa

Yhtiö ei käytä duraatioon perustuvaa osakeriskin alaosiota vakavaraisuuspääomavaatimuksen laskemiseen.

■ Standardikaavan ja käytetyn sisäisen mallin väliset erot

Yhtiö ei käytä sisäistä mallia vakavaraisuuspääomavaatimuksen laskemiseen.

■ Vähimmäispääomavaatimuksen ja vakavaraisuuspääomavaatimuksen täyttämättä jättäminen

Yhtiö ei ole raportointikaudella alittanut sääntelyn edellyttämää vakavaraisuus- tai vähimmäispääomavaatimustaan.

■ Muut tiedot

Henki-Fennian pääomanhallinnasta ei ole muita olennaisia tietoja.

Liite
S.02.01.02
Tase

Varat

Aineettomat hyödykkeet
Laskennalliset verosaamiset
Eläke-etuuksien ylijäämä
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet (omassa käytössä)
Sijoitukset (muut kuin indeksi- ja sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat)
Kiinteistöt (muut kuin omassa käytössä olevat)
Omistussuudet sidosyrityksissä, mukaan lukien omistusyhteydet
Osakkeet
Osakkeet – listatut
Osakkeet – listaamattomat
Joukkovelkakirjalainat
Valtion joukkovelkakirjalainat
Yrityslainat
Strukturoidut velkakirjat
Vakuudelliset arvopaperit
Yhteistä sijoitustoimintaa harjoittavat yritykset
Johdannaiset
Talletukset, jotka eivät kuulu muihin rahavaroihin
Muut sijoitukset
Indeksi- ja sijoitussidonnaisten sopimusten katteena olevat varat
Kiinnelainat ja muut lainat
Lainat, joiden vakuutena on vakuutus sopimus
Kiinnelainat ja muut lainat yksityishenkilöille
Muut kiinnelainat ja lainat
Jälleenvakuutus sopimuksista olevat saamiset:
Vahinkovakuutus ja NSLT-sairausvakuutus
Vahinkovakuutus, ilman sairausvakuutusta
NSLT-sairausvakuutus
Henkivakuutus ja SLT-sairausvakuutus, ilman sairausvakuutusta sekä indeksi- ja sijoitussidonnaisia sopimuksia
SLT-sairausvakuutus
Henkivakuutus, ilman sairausvakuutusta sekä indeksi- ja sijoitussidonnaisia sopimuksia
Indeksi- ja sijoitussidonnainen henkivakuutus
Jälleenvakuutus talletteet
Vakuutussaamiset ja saamiset vakuutus edustajilta
Saamiset jälleenvakuutus toiminnasta
Muut saamiset (myyntisaamiset, ei vakuutuksiin liittyvät)
Omat osakkeet (suorassa omistuksessa olevat)
Oman varallisuuden eriin tai maksettaviksi määrättyyn mutta vielä maksamattomaan alkupääomaan liittyvät saamiset
Rahavarat
Kaikki muut varat, joita ei ole esitetty muualla
Varat yhteensä

Solvenssi II	
-arvo	
C0010	
R0030	0
R0040	0
R0050	0
R0060	794
R0070	709 982
R0080	70 346
R0090	2 000
R0100	86 009
R0110	76 904
R0120	9 105
R0130	342 413
R0140	20 701
R0150	321 713
R0160	0
R0170	0
R0180	205 366
R0190	1 840
R0200	2 007
R0210	0
R0220	903 979
R0230	22 212
R0240	0
R0250	0
R0260	22 212
R0270	-7 084
R0280	0
R0290	0
R0300	0
R0310	-7 084
R0320	0
R0330	-7 084
R0340	0
R0350	0
R0360	0
R0370	0
R0380	0
R0390	0
R0400	0
R0410	29 837
R0420	35 756
R0500	1 695 476

Liite
S.02.01.02
Tase

Velat

	Solvenssi II
	-arvo
	C0010
Vakuutustekninen vastuovelka – vahinkovakuutus	R0510 0
Vakuutustekninen vastuovelka – vahinkovakuutus (ilman sairausvakuutusta)	R0520 0
Vakuutustekninen vastuovelka kokonaisuutena laskettuna	R0530 0
Paras estimaatti	R0540 0
Riskimarginaali	R0550 0
Vakuutustekninen vastuovelka – NSLT-sairausvakuutus	R0560 0
Vakuutustekninen vastuovelka kokonaisuutena laskettuna	R0570 0
Paras estimaatti	R0580 0
Riskimarginaali	R0590 0
Vakuutustekninen vastuovelka – henkivakuutus (ilman indeksi- ja sijoitussidonnaisia sopimuksia)	R0600 554 856
Vakuutustekninen vastuovelka – SLT-sairausvakuutus	R0610 0
Vakuutustekninen vastuovelka kokonaisuutena laskettuna	R0620 0
Paras estimaatti	R0630 0
Riskimarginaali	R0640 0
Vakuutustekninen vastuovelka – henkivakuutus (ilman sairausvakuutusta sekä indeksi- ja sijoitussidonnaisia sopimuksia)	R0650 554 856
Vakuutustekninen vastuovelka kokonaisuutena laskettuna	R0660 0
Paras estimaatti	R0670 522 611
Riskimarginaali	R0680 32 245
Vakuutustekninen vastuovelka – indeksi- ja sijoitussidonnaiset sopimukset	R0690 883 052
Vakuutustekninen vastuovelka kokonaisuutena laskettuna	R0700 0
Paras estimaatti	R0710 868 242
Riskimarginaali	R0720 14 810
Ehdolliset velat	R0740 0
Muut varaukset kuin vakuutustekninen vastuovelka	R0750 0
Eläkevelvoitteet	R0760 0
Jälleenvakuuttajilta pidätetyt talletteet	R0770 0
Laskennalliset verovelat	R0780 29 358
Johdannaiset	R0790 1 153
Velat luottolaitoksille	R0800 0
Muut rahoitusvelat kuin velat luottolaitoksille	R0810 0
Vakuutusvelat ja velat vakuutusdustajille	R0820 737
Jälleenvakuutusvelat	R0830 899
Muut velat (ostovelat, ei vakuutuksiin liittyvät)	R0840 4 763
Etuoikeudeltaan huonommat velat	R0850 0
Omaan perusvarallisuuteen kuulumattomat etuoikeudeltaan huonommat velat	R0860 0
Omaan perusvarallisuuteen kuuluvat etuoikeudeltaan huonommat velat	R0870 0
Muut velat, joita ei ole esitetty muualla	R0880 3 237
Velat yhteensä	R0900 1 478 054
Ylijäämä, jonka verran varat ovat velkoja suuremmat	R1000 217 422

Liite

S.12.01.02

Henkivakuutuksen ja SLT-sairausvakuutuksen vakuutustekninen vastuuelva

	Ylijäämään oikeuttava vakuutus	Indeksi- ja sijoitussidonnainen vakuutus		Muu henkivakuutus			Vahinko- vakuutus- sopimuksiin pohjautuvat ja muuhun vakuutus- velvoitteeseen kuin sairaus- vakuutus- velvoitteisiin liittyvät annuiteetit	Hyväksytty jälle- vakuutus	Yhteensä (muu henki- vakuutus kuin sairaus- vakuutus, mukaan lukien sijoitus- sidonnainen vakuutus)	
		C0020	C0030	C0040	C0050	C0060				C0070
R0010	0	0			0			0	0	0
R0020	0	0			0			0	0	0
Vakuutustekninen vastuuelva kokonaisuutena laskettuna										
Saamiset yhteensä jälleenvakuutus- sopimuksista/erillisyyhtiöiltä ja rajoitetusta jälleenvakuutuksesta oikaistuina ennustetuilla tappioilla, jotka johtuvat vastapuolen maksukyvyttömyydestä ja liittyvät kokonaisuutena laskettuun vakuutustekniseen vastuuelvaan										
Vakuutustekninen vastuuelva laskettuna parhaan estimaatin ja riskimarginaalin summana										
Paras estimaatti										
Bruttomääräinen paras estimaatti										
Saamiset yhteensä jälleenvakuutus- sopimuksista/erillisyyhtiöiltä ja rajoitetusta jälleenvakuutuksesta oikaistuina ennustetuilla tappioilla, jotka johtuvat vastapuolen maksukyvyttömyydestä										
Paras estimaatti, josta on vähennetty saamiset jälleenvakuutussopimuksista / erillisyyhtiöiltä ja rajoitetusta jälleenvakuutuksesta – Yhteensä										
Riskimarginaali										
Vakuutusteknisen vastuuelvan siirtymätoimenpiteen määrä										
Vakuutustekninen vastuuelva kokonaisuutena laskettuna	R0110	0	0		0			0	0	0
Paras estimaatti	R0120	0		0	0		0	0	0	0
Riskimarginaali	R0130	0	0		0			0	0	0
Vakuutustekninen vastuuelva – Yhteensä	R0200	632 809	883 052		-77 954			0	0	1 437 907

Liite

S.12.01.02

Henkivakuutuksen ja SLT-sairausvakuutuksen vakuutustekninen vastuuelka

	Sairausvakuutus (ensivakuutus)			Vahinko- vakuutus- sopimuksiin pohjautuvat ja sairaus- vakuutus- velvoitteisiin liittyvät annuiteetit	Sairaus- vakuutus (hyväksytty jälle- vakuutus)	Yhteensä (SLT-sairaus- vakuutus)
	C0160	C0170	C0180			
R0210	0			0	0	0
R0220	0			0	0	0
Vakuutustekninen vastuuelka laskettuna parhaan estimaatin ja riskimarginaalin summana						
Paras estimaatti						
R0030		0	0	0	0	0
R0080		0	0	0	0	0
R0090		0	0	0	0	0
R0100	0			0	0	0
Vakuutusteknisen vastuuelan siirtymätoimenpiteen määrä						
R0110	0			0	0	0
R0120		0	0	0	0	0
R0130	0			0	0	0
R0200	0			0	0	0

Vakuutustekninen vastuuelka kokonaisuutena laskettuna

Saamiset yhteensä jälleenvakuutus-sopimuksista/erillisyhtiöiltä ja rajoitetusta jälleenvakuutuksesta oikaistuina ennustetuilla tappioilla, jotka johtuvat vastapuolen maksukyvyttömyydestä ja liittyvät kokonaisuutena laskettuun vakuutustekniseen vastuuelkaan

Vakuutustekninen vastuuelka laskettuna parhaan estimaatin ja riskimarginaalin summana

Paras estimaatti

Bruttomääräinen paras estimaatti

Saamiset yhteensä jälleenvakuutus-sopimuksista/erillisyhtiöiltä ja rajoitetusta jälleenvakuutuksesta oikaistuina ennustetuilla tappioilla, jotka johtuvat vastapuolen maksukyvyttömyydestä

Paras estimaatti, josta on vähennetty saamiset jälleenvakuutussopimuksista / erillisyhtiöiltä ja rajoitetusta jälleenvakuutuksesta – Yhteensä

Riskimarginaali

Vakuutusteknisen vastuuelan siirtymätoimenpiteen määrä

Vakuutustekninen vastuuelka kokonaisuutena laskettuna

Paras estimaatti

Riskimarginaali

Vakuutustekninen vastuuelka – Yhteensä

Liite**S.22.01.21****Pitkäaikaisia takuita koskevien toimenpiteiden ja siirtymätoimenpiteiden vaikutukset**

		Pitkäaikaisia takuita koskevien toimenpiteiden ja siirtymätoimenpiteiden määrä	Vakuutusteknisen vastuuvelan siirtymätoimenpiteen vaikutukset	Korkojen siirtymätoimenpiteen vaikutukset	Nollatun volatilitieetti-korjauksen vaikutukset	Nollatun vastaavuus-korjauksen vaikutukset
		C0010	C0030	C0050	C0070	C0090
Vakuutustekninen vastuovelka	R0010	1 437 907	0	0	0	0
Oma perusvarallisuus	R0020	215 922	0	0	0	0
Vakavaraisuuspääomavaatimuksen täyttämiseksi hyväksyttävä oma varallisuus	R0050	215 922	0	0	0	0
Vakavaraisuuspääomavaatimus	R0090	117 427	0	0	0	0
Vähimmäispääomavaatimuksen täyttämiseksi hyväksyttävä oma varallisuus	R0100	215 922	0	0	0	0
Vähimmäispääomavaatimus	R0110	29 357	0	0	0	0

Liite
S.23.01.01
Oma varallisuus

Oma perusvarallisuus ennen delegoidun asetuksen (EU) 2015/35 68 artiklan mukaisia muilla rahoitusaloilla olevien omistusyhteysien vähennyksiä

Tavanomainen osakepääoma (joka sisältää omat osakkeet)
Tavanomaiseen osakepääomaan liittyvä ylikurssirahasto
Alkupääoma, jäsenten maksuosuudet tai niitä vastaavat oman perusvarallisuuden erät keskinäisten tai niitä vastaavien yritysten osalta
Etuoikeudeltaan huonommat jäsenten keskinäiset rahastot
Ylijäämävarallisuus
Etuoikeutetut osakkeet
Etuoikeutettuihin osakkeisiin liittyvä ylikurssirahasto
Täsmäytyserä
Etuoikeudeltaan huonommat velat
Laskennallisten nettoverosaamisten arvoa vastaava määrä
Muut valvontaviranomaisen omaksi perusvarallisuudeksi hyväksymät erät, joita ei ole esitetty edellä

Tilinpäätöksen oma varallisuus, jota ei pitäisi esittää täsmäytyseränä ja joka ei täytä Solvenssi II:n mukaisen oman varallisuuden luokitteluperusteita

Tilinpäätöksen oma varallisuus, jota ei pitäisi esittää täsmäytyseränä ja joka ei täytä Solvenssi II:n mukaisen oman varallisuuden luokitteluperusteita

Vähennykset

Rahoitus- ja luottolaitoksiin olevien omistusyhteysien vähennykset

Oma perusvarallisuus yhteensä vähennysten jälkeen

Oma lisävarallisuus

Maksamaton tavanomainen osakepääoma, joka on maksettava vaadittaessa mutta jota ei ole vielä vaadittu maksettavaksi
Maksamaton eikä vielä maksettavaksi vaadittu alkupääoma, jäsenten maksuosuudet tai vastaavat oman perusvarallisuuden erät, jotka on maksettava vaadittaessa, keskinäisten tai niitä vastaavien yritysten osalta
Maksamattomat etuoikeutetut osakkeet, jotka on maksettava vaadittaessa mutta joita ei ole vielä vaadittu maksettaviksi
Oikeudellisesti sitova sitoumus merkitä ja maksaa etuoikeudeltaan huonommat velat vaadittaessa
Direktiivin 2009/138/EY 96 artiklan 2 kohdan nojalla annetut remburssit ja takuut
Muut kuin direktiivin 2009/138/EY 96 artiklan 2 kohdan nojalla annetut remburssit ja takuut
Jäseniltä direktiivin 2009/138/EY 96 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan nojalla vaaditut lisämaksut
Jäseniltä vaaditut lisämaksut – Muut kuin direktiivin 2009/138/EY 96 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan nojalla vaaditut
Muu oma lisävarallisuus
Oma lisävarallisuus yhteensä

	Yhteensä	Luokka 1 (T1) – käytettävissä rajoituksetta	Luokka 1 (T1) – käytettävissä rajoitetusti	Luokka 2 (T2)	Luokka 3 (T3)
	C0010	C0020	C0030	C0040	C0050
R0010	27 751	27 751		0	
R0030	10 732	10 732		0	
R0040	0	0		0	
R0050	0		0	0	0
R0070	0	0			
R0090	0		0	0	0
R0110	0		0	0	0
R0130	177 439	177 439			
R0140	0		0	0	0
R0160	0				0
R0180	0	0	0	0	0
R0220	0				
R0230	0	0	0	0	0
R0290	215 922	215 922	0	0	0
R0300	0			0	
R0310	0			0	
R0320	0			0	0
R0330	0			0	0
R0340	0			0	
R0350	0			0	0
R0360	0			0	
R0370	0			0	0
R0390	0			0	0
R0400	0			0	0

Liite
S.23.01.01
Oma varallisuus

Käytettävissä oleva ja hyväksyttävä oma varallisuus

Vakavaraisuuspääomavaatimuksen täyttämiseksi käytettävissä oleva oma varallisuus yhteensä

Vähimmäispääomavaatimuksen täyttämiseksi käytettävissä oleva oma varallisuus yhteensä

Vakavaraisuuspääomavaatimuksen täyttämiseksi hyväksyttävä oma varallisuus yhteensä

Vähimmäispääomavaatimuksen täyttämiseksi hyväksyttävä oma varallisuus yhteensä

Vakavaraisuuspääomavaatimus

Vähimmäispääomavaatimus

Hyväksyttävän oman varallisuuden ja vakavaraisuuspääomavaatimuksen suhdeluku

Hyväksyttävän oman varallisuuden ja vähimmäispääomavaatimuksen suhdeluku

Täsmäytyserä

Ylijäämä, jonka verran varat ovat velkoja suuremmat

Omat osakkeet (suorassa ja välillisessä omistuksessa olevat)

Odotettavissa olevat osingot, voitonjaot ja maksut

Muut oman perusvarallisuuden erät

Vastaavuuskorjauskantoja ja erillään pidettäviä rahastoja koskevat sidotun oman pääoman erien korjaukset

Täsmäytyserä

Odotettavissa olevat voitot

Tuleviin vakuutusmaksuihin sisältyvät odotettavissa olevat voitot (EPIFP) – Henkivakuutus

Tuleviin vakuutusmaksuihin sisältyvät odotettavissa olevat voitot (EPIFP) – Vahinkovakuutus

Tuleviin vakuutusmaksuihin sisältyvät odotettavissa olevat voitot (EPIFP) yhteensä

	Yhteensä	Luokka 1 (T1) – käytettävissä rajoituksetta	Luokka 1 (T1) – käytettävissä rajoitetusti	Luokka 2 (T2)	Luokka 3 (T3)
R0500	215 922	215 922	0	0	0
R0510	215 922	215 922	0	0	
R0540	215 922	215 922	0	0	0
R0550	215 922	215 922	0	0	
R0580	117 427				
R0600	29 357				
R0620	183,9 %				
R0640	735,5 %				

	C0060
R0700	217 422
R0710	0
R0720	1 500
R0730	38 483
R0740	0
R0760	177 439
R0770	118 855
R0780	0
R0790	118 855

Liite**S.25.01.21****Vakavaraisuuspääomavaatimus (SCR) – Standardikaavaa käyttävät yritykset**

Markkinariski
 Vastapuoliriski
 Henkivakuutusriski
 Sairausvakuutusriski
 Vahinkovakuutusriski
 Hajautus
 Aineettomien hyödykkeiden riski
Perus-SCR

	Brutto-SCR	Yrityskohtaiset parametrit	Yksinkertaistukset
	C0110	C0090	C0100
R0010	110 121		Ei mitään
R0020	12 954		
R0030	82 765	Ei mitään	Ei mitään
R0040	0	Ei mitään	Ei mitään
R0050	0	Ei mitään	Ei mitään
R0060	-47 882		
R0070	0		
R0100	157 959		

SCR:n laskenta

Operatiivinen riski
 Vakuutustekniseen vastuuelkaan liittyvä tappioiden vaimennusvaikutus
 Laskennallisiin veroihin liittyvä tappioiden vaimennusvaikutus
 Direktiivin 2003/41/EY 4 artiklan mukaisesti harjoitettavaa liiketoimintaa koskeva pääomavaatimus

SCR, ilman pääomavaatimuksen korotusta

Jo tehdyt pääomavaatimuksen korotukset

SCR**SCR:ää koskevat muut tiedot**

Duraatiopohjaista osakeriskiä koskevan alariskiosion pääomavaatimus
 Jäljellä olevaa osaa koskevan nimellisen SCR:n kokonaismäärä
 Erillään pidettäviä rahastoja koskevien nimellisten SCR:ien kokonaismäärä
 Vastaavuuskorjauskantojen nimellisten SCR:ien kokonaismäärä
 Erillään pidettävien rahastojen nimellisten SCR:ien yhdistämisestä johtuvat hajautusvaikutukset 304 artiklaa varten

	C0100
R0130	3 907
R0140	-15 083
R0150	-29 357
R0160	0
R0200	117 427
R0210	0
R0220	117 427
R0400	0
R0410	0
R0420	0
R0430	0
R0440	0

Liite

S.28.01.01

Vähimmäispääomavaatimus (MCR) – Vain henkivakuutus- tai vahinkovakuutustoiminta tai jälleenvakuutustoiminta

Vahinkovakuutus- ja vahinkojälleenvakuutusvelvoitteisiin sovellettava lineaarisen kaavan osa

	C0010
MCR _{NL} -tulos	R0010 0

	Nettomääräinen (vähennettynä jälleenvakuutus- sopimusten/erillis- yhtiöiden osuudella) paras estimaatti ja vakuutustekninen vastuuvelka kokonaisuutena laskettuna	Nettomääräinen (vähennettynä jälleenvakuutus- sopimusten osuudella) vakuutusmaksutulo viimeisten 12 kuukauden ajalta	
	C0020	C0030	
Sairauskuluvakuutus ja sen suhteellinen jälleenvakuutus	R0020	0	0
Vakuutus ansiotulon menetyksen varalta ja sen suhteellinen jälleenvakuutus	R0030	0	0
Työntekijän tapaturmavakuutus ja sen suhteellinen jälleenvakuutus	R0040	0	0
Moottoriajoneuvon vastuuvakuutus ja sen suhteellinen jälleenvakuutus	R0050	0	0
Muu moottoriajoneuvovakuutus ja sen suhteellinen jälleenvakuutus	R0060	0	0
Meri-, ilmailu- ja kuljetusvakuutus ja sen suhteellinen jälleenvakuutus	R0070	0	0
Palo- ja muu omaisuusvahinkovakuutus ja sen suhteellinen jälleenvakuutus	R0080	0	0
Yleinen vastuuvakuutus ja sen suhteellinen jälleenvakuutus	R0090	0	0
Luotto- ja takausvakuutus ja sen suhteellinen jälleenvakuutus	R0100	0	0
Oikeusturvavakuutus ja sen suhteellinen jälleenvakuutus	R0110	0	0
Matka-apuvakuutus ja sen suhteellinen jälleenvakuutus	R0120	0	0
Vakuutus muiden taloudellisten menetysten varalta ja sen suhteellinen jälleenvakuutus	R0130	0	0
Sairausvakuutuksen ei-suhteellinen jälleenvakuutus	R0140	0	0
Vastuuvakuutuksen ei-suhteellinen jälleenvakuutus	R0150	0	0
Meri-, ilmailu- ja kuljetusvakuutuksen ei-suhteellinen jälleenvakuutus	R0160	0	0
Omaisuusvakuutuksen ei-suhteellinen jälleenvakuutus	R0170	0	0

Henkivakuutus- ja henkijälleenvakuutusvelvoitteisiin sovellettava lineaarisen kaavan osa

	C0040
MCR _L -tulos	R0200 29 324

	Nettomääräinen (vähennettynä jälleenvakuutus- sopimusten/erillis- yhtiöiden osuudella) paras estimaatti ja vakuutustekninen vastuuvelka kokonaisuutena laskettuna	Nettomääräinen (vähennettynä jälleenvakuutus- sopimusten/erillis- yhtiöiden osuudella) riskisumma yhteensä	
	C0050	C0060	
Oikeuden ylijäämään sisältävät velvoitteet – Taatut etuudet	R0210	608 182	
Oikeuden ylijäämään sisältävät velvoitteet – Tulevat harkinnanvaraiset lisäetuudet	R0220	15 083	
Indeksi- ja sijoitussidonnaiset vakuutusvelvoitteet	R0230	868 242	
Muut henki(jälleenvakuutus- ja sairaus(jälleenvakuutus)velvoitteet	R0240	0	
Kaikkien henki(jälleenvakuutus)velvoitteiden riskisumma yhteensä	R0250		2 182 279

Kokonais-MCR:n laskenta

	C0070
Lineaarinen MCR	R0300 29 324
SCR	R0310 117 427
MCR:n enimmäistaso	R0320 52 842
MCR:n vähimmäistaso	R0330 29 357
Yhdistetty MCR	R0340 29 357
MCR:n absoluuttinen vähimmäistaso	R0350 3 200
	C0070
MCR	R0400 29 357